

Liikuntatoimi tilastojen valossa

Perustilastot vuodelta 2010

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:20

Liikuntatoimi tilastojen valossa

Perustilastot vuodelta 2010

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:20

Opetus- ja kulttuuriministeriö / Undervisningsministeriet

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto /

Kultur-, idrotts- och ungdomspolitiska avdelningen

PL / PB 29, 00023 Valtioneuvosto / Statsrådet

<http://www.minedu.fi>

<http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut>

Taitto / Ombrytning: Erja Kankala, opetus- ja kulttuuriministeriö

Kansikuva / Omslagsbild: rodeo.fi (Juha Tuomi)

ISBN 978-952-263-139-8 (PDF)

ISSN-L 1799-0343

ISSN 1799-0351 (PDF)

Opetusministeriön julkaisuja / Undervisningsministeriets publikationer 2012:20

Sisältö

Lukijalle	5
Luettelo taulukoista ja kuvioista	6
1 Veikkausvoittovarot	9
2 Valtion liikuntamäärärahat	11
2.1 Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen ja kehitys vuosina 2000–2010	12
2.2 Valtion talousarvion tilijaottelun mukainen liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2010	14
2.3 Valtion liikuntaan budjetoidut määrärahat vuodelle 2011	14
3 Kuntien liikuntatoimi	18
3.1 Valtionosuus kuntien liikuntatoimeen ja harkinnanvaraiset valtionavustukset	18
3.2 Kuntien liikuntatoimen käyttötalous	19
3.3 Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden jakautuminen kuntaryhmittäin	21
4 Liikuntapaikkarakentaminen	24
4.1 Liikuntapaikkojen perustamishankkeet	25
4.2 Liikuntapaikkarakentamiseen liittyvä tutkimus- ja kehittämistoiminta	26
5 Liikunnan koulutuskeskukset	29
5.1 Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset	30
5.2 Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset	32
5.3 Liikunnan koulutuskeskusten kokonaisrahoitus	34
5.4 Liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät	35
5.5 Muu liikunta-alan koulutustoiminta	38
6 Liikunnan kansalaistoiminta	41
6.1 Liikuntajärjestöille myönnetty valtionavustukset	42
6.2 Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset vuonna 2010	45
6.3 Liikuntajärjestöille myönnetty erityisavustukset vuonna 2010	64
7 Liikuntatiede	66
7.1 Liikuntatieteelliset tutkimusprojektit	66
7.2 Liikuntalääketieteen keskukset	67
7.3 Liikuntatieteellinen tiedonvälitystoiminta	68

8 Liikunta-alan kansainvälinen ja EU-toiminta	71
8.1 Kahdenvälinen, monenkeskinen ja pohjoismainen yhteistyö	71
8.2 Yhteistyö Euroopan unionissa	72
8.3 Valtionavustukset kansainvälisille liikuntatieteellisille ja muille kongresseille	72
8.4 Valtionavustukset kansainvälisille lajiliitoille, kansainvälisten urheilujärjestöjen puheenjohtajuuksiin ja hallinnollisiin kuluihin	73
9 Huippu-urheilu	75
9.1 Urheilijoiden ja valmentajien apurahat	77
10 Antidopingtoiminta	79
10.1 Valtionavustukset antidopingtoimintaan	79
10.2 Järjestäytyneen urheilun ulkopuolinen doping	81
11 Terveyttä edistävä liikunta	83
12 Lasten ja nuorten liikunta	86
13 Erityisliikunta	88
Lähteet	90

Lukijalle

Liikuntatoimi tilastojen valossa 2010 -julkaisuun on koottu opetus- ja kulttuuriministeriön liikuntayksikön toimialaan kuuluvia perustilastoja vuodelta 2010.

Liikuntatoimen määrärahat valtion talousarviossa ovat pääosin kehyksen ulkopuolisia veikkauksen ja raharpajaisten voittovaroja. Näistä osoitetaan valtion tukea kuntien liikuntatoimille, liikuntapaikkarakentamiseen, valtakunnallisten ja alueellisten liikunnan koulutuskeskusten toimintaan, valtakunnallisille ja alueellisille liikuntajärjestöille ja lajiliitoille, lasten ja nuorten liikuntaan, terveyttä edistävään liikuntaan, huippu-urheilun kehittämiseen, liikuntatieteeseen ja liikuntatieteelliseen tiedonvälitystoimintaan, antidopingtoimintaan sekä liikunta-alan kansainväliseen toimintaan.

Julkaisun tiedoista tilastot ennen vuotta 2010 ovat Liikuntatoimi tilastojen valossa 2009 -julkaisusta. Julkaisussa pyritään tiettyyn jatkuvuuteen, jotta vertailu aikaisempiin vuosiin olisi mahdollista. Tässä julkaisussa on käytetty julkisten menojen hintaindeksiä ja rakennuskustannusindeksiä. Molemmissa perusvuosi on 2000.

Tilastojulkaisun on laatinut liikuntayksikössä korkeakouluharjoittelunsa syksyllä 2011 suorittanut valtiotieteiden kandidaatti Anja Mustonen. Työn ohjaajana on toiminut ylitarkastaja Kirsti Laine.

Helsingissä 15.2.2012

ylitarkastaja Kirsti Laine
opetus- ja kulttuuriministeriö

Luettelo taulukoista ja kuvioista

1 Veikkausvoittovarot

Taulukko 1. Edunsaajien määrärahat veikkausvoittovaroista vuosina 2000–2010 (milj. €), indeksikorjaamaton.

Kuvio 1. Edunsaajien määrärahojen prosenttiosuuskien kehitys veikkausvoittovaroista vuosina 2000–2010.

2 Valtion liikuntamäärärahat

Taulukko 2. Valtion liikuntamäärärahojen kehitys vuosina 2000–2010 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Taulukko 3. Liikuntamäärärahoihin sisältyvät budjettivarat vuosina 2000–2010 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Kuvio 2. Valtion liikuntamäärärahojen kehitys vuosina 2000–2010, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Kuvio 3. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen ja kehitys vuosina 2000–2010 (1 000 €), indeksikorjattu JMHI 2000=100 ja RKI 2000=100.

Taulukko 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuosina 2000–2010 (1 000 €), indeksikorjattu JMHI 2000=100 ja RKI 2000=100.

Kuvio 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2010.

Kuvio 5. Liikuntaan budjetoidut määrärahat vuonna 2011.

Taulukko 5. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2010.

Taulukko 6. Liikuntaan budjetoidut määrärahat vuonna 2011.

3 Kuntien liikuntatoimi

Taulukko 7. Kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset, valtionosuudet sekä investoinnit vuosina 2000–2010 (1000 €), indeksikorjattu JMHI 2000=100 ja RKI 2000=100.

Taulukko 8. Kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset ja valtionosuus kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuonna 2010.

Taulukko 9. Kuntien liikuntatoimen toimintamenojen jakautuminen vuosina 2000–2010 (1000€), indeksikorjaamaton.

Taulukko 10. Kuntien liikuntatoimen toimintatulojen jakautuminen vuosina 2000–2010 (1000€), indeksikorjaamaton.

Taulukko 11. Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden jakautuminen kaupunkimaisuutta kuvaavin kuntaryhmittäin vuosina 2000–2010 (1000 €), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Taulukko 12. Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden nettokustannukset kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuosina 2000–2010 (€/asukas), indeksikorjaamaton.

4 Liikuntapaikkarakentaminen

Kuvio 6. Liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myönnettyjen valtionavustusten jakautuminen yhteisöryhmittäin vuonna 2010.

Kuvio 7. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnettyjen valtionavustusten kehitys vuosina 2000–2010, indeksikorjattu RKI 2000=100 ja JMHI 2000=100.

Taulukko 13. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnetty valtionavustukset vuosina 2000–2010, indeksikorjattu JMHI 2000=100 ja RKI 2000=100.

Taulukko 14. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden valtionavustukset lääneittäin vuosina 2007–2009 (1000 €), indeksikorjaamaton.

Taulukko 15. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden valtionavustukset ELY-alueittain vuonna 2010 (1000 €), indeksikorjaamaton.

Taulukko 16. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemusten ja myönnettyjen avustusten lukumäärät vuosina 2007–2009.

Taulukko 17. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemusten ja myönnettyjen avustusten lukumäärät vuonna 2010.

Taulukko 18. Kustannusarvioltaan yli 700 000 € liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemuksissa useimmin esiintyvät liikuntapaikkatyytit vuosina 2000–2010 (lkm).

Taulukko 19. Liikuntapaikkarakentamisen tutkimus- ja kehittämishankkeisiin myönnetty valtionavustukset teemoittain vuosina 2008–2010.

5 Liikunnan koulutuskeskukset

Taulukko 20. Valtionosuudet valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin ja opiskelijavuorokaudet vuosina 2000–2010, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Kuvio 8. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijavuorokausien kehitys vuosina 2000–2010.

Taulukko 21. Liikunnan koulutuskeskuksille myönnetyt rakentamisavustukset vuosina 2000–2010, indeksikorjattu RKI 2000=100.

Taulukko 22. Liikunnan koulutuskeskuksille myönnetyt laatu- ja kehittämisavustukset vuosina 2000–2010, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Kuvio 9. Liikunnan koulutuskeskusten rakentamis- ja kehittämisavustusten kehitys vuosina 2000–2010, indeksikorjattu RKI 2000=100 ja JMHI 2000=100.

Taulukko 23. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön kokonaisrahoitus, vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijavuorokaudet vuonna 2010.

Taulukko 24. Valtionosuus alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin ja opiskelijapäivät vuosina 2000–2010.

Kuvio 10. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien kehitys vuosina 2000–2010.

Taulukko 25. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön kokonaisrahoitus, vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijapäivät vuonna 2010.

Taulukko 26. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtion kokonaisrahoitus vuonna 2010.

Kuvio 11. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten yhteenlaskettu valtion kokonaisrahoitus vuonna 2010.

Kuvio 12. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten yhteenlaskettu valtion kokonaisrahoitus vuonna 2010.

Taulukko 27. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten valtion kokonaisrahoitus vuonna 2010.

Taulukko 28. Liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutusaloittain vuonna 2010.

Taulukko 29. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin vuonna 2010.

Taulukko 30. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin vuonna 2010.

Kuvio 13. Nais- ja miesopiskelijoiden osuudet valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2010.

Kuvio 14. Nais- ja miesopiskelijoiden osuudet alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2010.

6 Liikunnan kansalaistoiminta

Taulukko 31. Liikuntajärjestöille myönnetyt valtionavustukset vuosina 2000–2010 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100 (ei sisällä SLU:n eikä Olympiakomitean avustuksia).

Taulukko 32. Liikuntajärjestöille myönnetyt valtionavustukset järjestöryhmittäin vuosina 2009–2010, indeksikorjaamaton.

Kuvio 15. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöryhmittäin vuonna 2010.

Taulukko 33. Valtionavustusta saaneet liikuntajärjestöt järjestöryhmittäin vuosina 2000–2010 (lkm).

Taulukko 34. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2009 ja 2010 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot.

Taulukko 35. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2009 ja 2010 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Erityisliikuntajärjestöt.

Taulukko 36. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2009 ja 2010 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Koululais- ja opiskelijajärjestöt.

Taulukko 37. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2009 ja 2010 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: TUL, FSI, Suomen Latu ja SUH.

Taulukko 38. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2009 ja 2010 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt.

Taulukko 39. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2009 ja 2010 (€). Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset palvelujärjestöt.

Taulukko 40. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2009 ja 2010 (€). Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset yhteisöt.

Taulukko 41. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2010 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot.

Taulukko 42. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2010 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Erityisliikuntajärjestöt.

Taulukko 43. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2010 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Koululais- ja opiskelijajärjestöt.

Taulukko 44. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2010 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: TUL, FSI, Suomen Latu, SUH.

Taulukko 45. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2010 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt.

Taulukko 46. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2010 (€). Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset liikuntajärjestöt.

Taulukko 47. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2010 (€). Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset yhteisöt.

Taulukko 48. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset yhteensä vuonna 2010 (€).

Taulukko 49. Liikuntajärjestöjen varsinaiseen toimintaan käyttämien varojen jakautuminen toiminnanaloittain vuonna 2010.

Taulukko 50. Liikuntajärjestöille myönnetty erityisavustukset vuonna 2010.

7 Liikuntatiede

Kuvio 16. Liikuntatieteisiin ja tiedonvälitykseen myönnetty valtionavustukset vuonna 2010.

Kuvio 17. Avustusta saaneiden uusien ja jatkuvien liikuntatieteellisten tutkimusprojektien määrät vuosina 2000–2010.

Taulukko 51. Liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille myönnetty valtionavustukset teemoittain vuosina 2008–2010.

Taulukko 52. Valtionavustukset liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille vuonna 2010.

Kuvio 18. Liikuntalääketieteen keskuksille osoitettujen valtionavustusten kehitys vuosina 2000–2010, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Taulukko 53. Liikuntatieteellisten yhteisöjen valtionavustukset vuonna 2010.

8 Liikunta-alan kansainvälinen toiminta

Taulukko 54. Harkinnanvaraiset valtionavustukset Suomessa järjestettyihin kansainvälisiin kongresseihin vuosina 2003–2010, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Taulukko 55. Harkinnanvaraiset valtionavustukset liikuntajärjestöjen ja -yhteisöjen kansainväliseen toimintaan, hallintokuluihin sekä kansainvälisten liikuntajärjestöjen puheenjohtajuudesta aiheutuviin menoihin vuosina 2003–2010, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Kuvio 20. Harkinnanvaraiset valtionavustukset Suomessa järjestettyihin kansainvälisiin kongresseihin sekä liikuntajärjestöjen- ja yhteisöjen kansainväliseen toimintaan vuosina 2003–2010, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

9 Huippu-urheilu

Taulukko 56. Opetus- ja kulttuuriministeriön huippu-urheilun tukemiseen myöntämät valtionavustukset vuosina 2000–2010 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Kuvio 21. Huippu-urheilun valtionavustusten kehitys vuosina 2000–2010, indeksi-korjattu JMHI 2000=100.

Kuvio 22. Urheilijoiden apurahojen jakautuminen sukupuolittain vuonna 2010.

10 Antidopingtoiminta

Taulukko 57. Antidopingtoimintaan myönnetty määrärahat vuosina 2000–2010* (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Taulukko 58. Suomen ADT ry:n, lajiliittojen ja WADAn dopingtestit vuonna 2010.

Kuvio 23. Antidopingtoimintaan myönnettyjen määrärahojen kehitys vuosina 2000–2010 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Taulukko 59. Suomen ADT ry:n kansallisen testausohjelman puitteissa tekemät virtsa- ja veritestit lajeittain vuonna 2010.

11 Terveysttä edistävä liikunta

Kuvio 24. Terveysttä edistävän liikunnan kehittämiseen myönnetty määrärahat vuosina 2000–2010, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Taulukko 60. Kunnossa kaiken ikää -projektin hankkeet vuosina 2009–2010, indeksikorjaamaton.

Taulukko 61. Terveysliikunnan ohjelman hankkeet hakijoittain vuosina 2009–2010, indeksikorjaamaton.

Taulukko 62. Terveysliikunnan ohjelman hankkeet teemoittain vuosina 2009–2010, indeksikorjaamaton.

12 Lasten ja nuorten liikunta

Kuvio 25. Lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen myönnetty avustukset vuosina 2000–2010, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

13 Erityisliikunta

Kuvio 26. Erityisliikunnan kokonaisrahoituksen kehitys vuosina 2000–2010, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Taulukko 63. Erityisliikunnan järjestöavustukset, tutkimus ja muut rahoituskohteet vuosina 2003–2010 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

1 Veikkausvoittovarot

Suomalaisen kulttuurin tuesta merkittävä osa rahoitetaan Veikkaus Oy:n tuotoista kertyvillä veikkausvoittovaroilla. Valtion talousarvion kautta veikkausvoittovarot jaetaan opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalle tieteeseen, taiteeseen, liikuntaan ja nuorisotyöhön. Vuonna 2010 opetus- ja kulttuuriministeriö jakoi veikkausvoittovaroja yhteensä 492,3 miljoonaa euroa.

Urheilu ja liikuntakasvatus ovat alkuperäiset veikkausvoittovarojen edunsaajat vuodelta 1940. Vuonna 1956 veikkausvoittovarojen käyttöä määrittelevän asetuksen muutoksella säädettiin urheilun ja liikuntakasvatuksen osuudeksi 60 prosenttia varoista sekä jäljelle jäävät 40 prosenttia jaettavaksi tieteeseen, taiteeseen ja nuorisotyöhön. Vuonna 1982 annetulla asetuksella raha-arpa- ja veikkauspelien ylijäämän käyttämisestä (725/1982) urheilun ja liikuntakasvatuksen osuudeksi määriteltiin 36,6 prosenttia. Asetusta muutettiin vielä vuonna 1992, jolloin poistettiin säännökset koko urheilun ja liikuntakasvatuksen prosenttiosuudesta. Tämän seurauksena liikunnan osuus veikkausvoittovaroista pieneni vähitellen ollen vuonna 2001 enää noin 21 prosenttia.

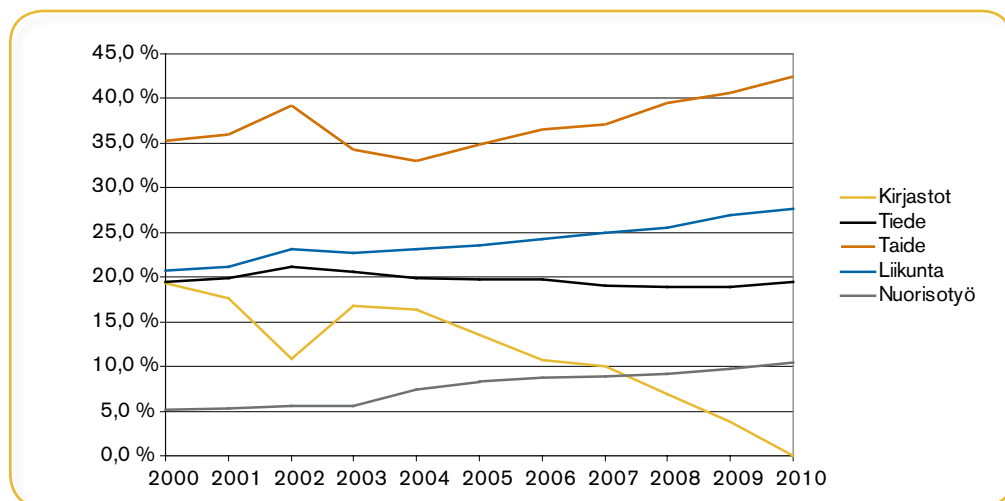
Vuonna 2002 voimaan astui arpajaislaki (1047/2001), joka sisältää keskeiset säännökset arpajaisten toimeen-

panosta ja toimeenpanon valvonnasta, arpajaisten tuottojen tilittämisestä ja käyttötarkoituksista sekä tuottojen valvonnasta. Arpajaislain säätämisen yhteydessä eduskunta säati myös lain raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä (1054/2001). Tämän nk. jakosuhdelain mukaan veikkaus- ja vedonlyöntipelien sekä raha-arpajaisten tuotot käytetään urheilun, liikuntakasvatuksen, tieteen, taiteen ja nuorisotyön tukemiseen: 25 prosenttia urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen, yhdeksän prosenttia nuorisotyön edistämiseen, 17,5 prosenttia tieteen edistämiseen ja 38,5 prosenttia taiteen edistämiseen. Lisäksi jäljelle jäävä 10 prosenttia jaetaan samoille edunsaajille valtion talousarviossa vuosittain tarkemmin päätettävällä tavalla. Näiden prosenttiosuuksien noudattamiseen on siirrytty asteittain vuodesta 2003 alkaen.

Vuonna 2010 liikunnan osuus veikkausvoittovaroista oli 27,6 prosenttia. Taiteen osuus vuoden 2010 veikkausvoittovaroista oli 42,5 prosenttia, tieteen 19,5 prosenttia ja nuorisotyön 10,4 prosenttia. Edunsaajille vuosina 2000–2010 jaetut määrärahat veikkausvoittovaroista esitetään taulukossa 1 ja edunsaajien määrärahojen prosenttiosuuksien kehitys kuviossa 1.

Taulukko 1. Edunsaajien määrärahat veikkausvoittovaroista vuosina 2000–2010 (milj. €), indeksikorjaamaton.

Vuosi	Kirjastot	Tiede	Taide	Liikunta	Nuorisotyö	Yhteensä
2000	73,8	74,5	134,9	79,0	19,9	382,1
2001	67,1	75,9	137,4	80,7	20,3	381,4
2002	38,9	76,2	140,9	83,3	20,3	359,6
2003	62,0	75,8	126,7	83,9	20,7	369,1
2004	62,3	75,7	125,2	88,1	28,5	379,8
2005	51,9	75,7	133,4	89,9	31,6	382,6
2006	43,4	79,5	147,0	97,8	35,2	402,8
2007	40,0	76,6	148,8	100,1	36,0	401,5
2008	28,2	77,0	161,0	104,0	37,4	407,6
2009	17,6	86,9	186,8	124,3	44,7	460,4
2010	0,0	95,8	209,3	135,8	51,3	492,3

Kuvio 1. Edunsaajien määrärahojen prosenttiosuuksien kehitys veikkausvoittovaroista vuosina 2000–2010.

Veikkausvoittovaroista rahoitettiin vuodesta 1996 lähtien myös kunnallista kirjastotoimea, jonka valtionosuus oli aikaisemmin rahoitettu suoraan yleisistä budjettivaroista. Vuonna 2009 kirjastojen osuus veikkausvoittovaroista oli 3,8 prosenttia. Jakosuhdelain (1054/2001) mukaan veikkausvoittovaroja ei kuitenkaan enää vuonna 2010 käytetty kunnallisen kirjastotoimen tukemiseen. Vuosina 2003–2009 noudatettiin siirtymäaikaa, jonka aikana kirjastojen osuus vähitellen pieneni laissa erikseen määriteltyjen vuosittaisten prosenttiosuuksien mukaisesti.

Lähteitä:

Arpajaislaki 23.11.2001/1047.
Asetus raha-arpa- ja veikkauspelien ylijäämän käyttämisestä 24.9.1982/725.
Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito. Valtionhallinnon internetraportointi. Valtiokonttori. Saatavilla: <http://www.netra.fi>.
Laki opetus- ja kulttuuritoiminnan rahoituksesta 29.12.2009/1705.
Laki raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä 23.11.2001/1054.
Opetus- ja kulttuuriministeriö. Linjaukset ja rahoitus. Veikkausvoittovarot. Saatavilla: http://www.minedu.fi/OPM/Linjaukset_ja_rahoitus/veikkausvoittovarot/?lang=fi.
Valtionavustuslaki 27.7.2001/688.

2 Valtion liikuntamäärärahat

Valtion liikuntamäärärahat osoitetaan veikkaus- ja raha-arpajaispeliin voittovaroista sekä valtion budjettivaroista, joilla mahdollistetaan monipuolisia väestön liikunnallista aktiivisuutta edistäviä toimintoja. Vuonna 2010 valtion liikuntamäärärahat olivat yhteensä 137,7 miljoonaa euroa, joista pääosan muodostivat veikkauvoittovarot. Määrärahoista 1,8 miljoonaa euroa katettiin budjettivaroilla, jotka kohdistettiin liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuksiin. Taulukossa 2 esitetään valtion liikuntamäärärahojen kehitys vuosina 2000–2010 ja taulukossa 3 liikuntamäärärahoihin osoitetut budjettivarat vuosina 2000–2010. Vuoden 2010 ensimmäisessä lisätalousarviossa eduskunta osoitti liikuntamäärärahoihin 7,5 miljoonaa euroa lisäyksen. Lisämääräraha kohdistettiin nuorten työllistämiseen liikunnan alalla. Vuoden 2009 suurta

kasvua liikuntamäärärahoissa selittää puolestaan lisätalousarvion noin 8,3 miljoonaa euroa työllisyyttä elvyttäviin ja ylläpitäviin liikuntapaikkarakentamisen hankkeisiin.

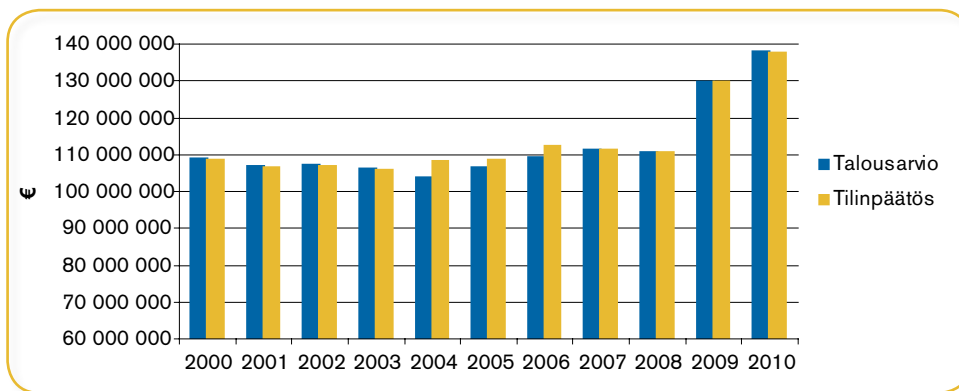
Tässä luvussa esitetyt tiedot valtion liikuntamäärärahoista perustuvat valtion talousarvio- ja tilinpäätöstietoihin. Tilinpäätöstiedoissa huomioidaan talousarviomäärärahojen lisäksi mahdolliset lisätalousarvioissa myönnettyt määrärahat sekä säästövaroista irrotetut määrärahat. Vuosien 2000–2009 määrärahat on muutettu vuoden 2010 rahan arvoon julkisten menojen hintaindeksin (JMHI) 2000=100 mukaan. Valtion liikuntamäärärahojen indeksikorjattu kehitys vuosina 2000–2010 esitetään kuviossa 2.

Taulukko 2. Valtion liikuntamäärärahojen kehitys vuosina 2000–2010 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Vuosi	Talousarvio	Tilinpäätös	Indeksikorjatut määrärahat
2000	80 089 072	79 894 392	108 496 584
2001	81 691 062	81 621 752	106 579 172
2002	84 559 000	84 374 309	106 884 619
2003	85 857 000	85 745 351	105 856 533
2004	86 389 000	90 043 195	108 307 049
2005	91 291 000	93 007 237	108 508 443
2006	96 385 000	99 062 492	112 292 875
2007	101 550 000	101 441 297	111 274 057
2008	106 818 000	106 703 530	110 613 278
2009	127 746 000	127 631 087	129 732 797
2010	137 861 000	137 670 192	137 670 192

Taulukko 3. Liikuntamäärärahoihin sisältyvät budjettivarat vuosina 2000–2010 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Vuosi	Budjettivarat	Indeksikorjatut budjettivarat	Osuus liikuntamäärärahoista
2000	872 000	1 184 176	1,1 %
2001	927 000	1 210 448	1,1 %
2002	1 039 000	1 316 196	1,2 %
2003	1 893 000	2 336 995	2,2 %
2004	1 925 000	2 315 456	2,1 %
2005	3 067 000	3 578 167	3,3 %
2006	1 308 000	1 482 691	1,3 %
2007	1 342 000	1 472 081	1,3 %
2008	2 753 000	2 853 873	2,6 %
2009	3 331 000	3 385 852	2,6 %
2010	1 840 000	1 840 000	1,3 %

Kuvio 2. Valtion liikuntamäärärahojen kehitys vuosina 2000–2010, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

2.1 Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen ja kehitys vuosina 2000–2010

Kuviossa 3 ja taulukossa 4 esitetään valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen sekä kehitys vuosina 2000–2010. Esitetyt luvut on indeksikorjattu käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä (JMHI) 2000=100, poislukien liikuntapaikkarakentaminen ja liikunnan koulutuskeskusten rakentamisavustukset, joihin korjaukset on tehty käyttäen rakennuskustannusindeksiä (RKI) 2000=100. Indeksikorjaukset koko julkaisuun on tehty näitä indeksejä käyttäen.

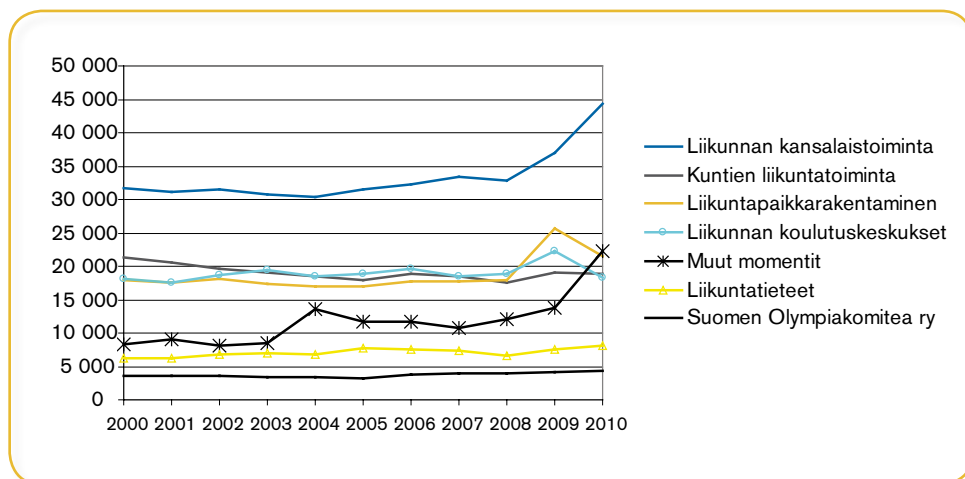
Liikuntajärjestöjen lukuihin sisältyvät liikuntajärjestöille myönnetty toiminta- ja kehittämisavustukset lukuun ottamatta Suomen Olympiakomitean toiminta-avustusta, joka on esitetty kuviossa 3 ja taulukossa 4 omana kohtanaan. Liikuntapaikkarakentamisen lukuihin sisältyvät liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin sekä liikuntapaikkarakentamisen tutkimukseen ja kehittämiseen myönnetty avustukset.

Liikunnan koulutuskeskusten osalta taulukkoon 4 on eritelty veikkausvoittovaroista alueellisille ja valtakunnallisille koulutuskeskuksille jaetut valtionosuudet vapaan sivistystyön koulutukseen sekä koulutuskeskusten saamat rakentamis- ja kehittämisavustukset. Vuonna 2010 uutena tukimuotona otettiin käyttöön liikunnan koulutuskeskusten opintoteliavustukset. Erittelyssä esitetään myös ne sekä valtion budjettivaroista liikunnan koulutuskeskuksille jaettava valtionosuus.

Kuntien liikuntatoiminnan lukuihin sisältyvät veikkausvoittovaroista kunnille jaetut valtionosuudet. Liikuntatieteiden osalta lukuihin sisältyvät liikuntatieteellisiin tutkimusprojekteihin, Suomen Akatemian tutkimushankkeisiin ja liikuntatieteellisille yhteisöille myönnettyjen avustusten lisäksi määrärahat liikunnan antidopingtoimintaan, Suomen Urheilumuseosäätiölle, Suomen Urheiluilmailuopistolle sekä Urheilijoiden ammatinedistämissätiölle.

Kohdan ”muut momentit” lukuihin kuviossa 3 ja taulukossa 4 sisältyvät liikunnan tunnustuspalkintoihin ja opetus- ja kulttuuriministeriön käytettäväksi osoitettujen varojen ohella lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen, terveyttä edistävän liikunnan kehittämiseen, valmentaja- ja ohjaajakoulutuksen kehittämiseen, urheilijoiden apurahoihin ja valmentajien tukeen, kansainväliseen yhteistyöhön, kansainvälisiin kongresseihin, valtion liikuntaneuvostolle sekä liikunnan aluehallinnon toimintaan liikuntalain ja tulossopimuksen toteuttamisesta aiheutuviin menoihin tarkoitetut määrärahat. Niin ikään kohtaan muut momentit on laskettu mukaan muut valtion liikuntamäärärahoista vuosittain erilaisiin käyttötarkoituksiin osoitetut avustukset, kuten vuodesta 2006 alkaen toteutetun joukkuepallouluprojektin määrärahat.

Vuoden 2010 ensimmäisessä lisätalousarviossa osoitettiin liikuntatoimelle 7 500 000 euron lisärahoitusta kolmeen nuorten työllistämistä liikunnan alalla tukevaan hankkeeseen. Liikuntapaikkarakentamiseen vuonna 2009 osoitettu lisämääräraha 8 333 000 euroa näkyy kuviossa 3 suurena lisäyksenä liikuntapaikkarakentamisen määrärahassa.

Kuvio 3. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen ja kehitys vuosina 2000–2010 (1 000 €, indeksikorjattu JMHI 2000=100 ja RKI 2000=100).

Taulukko 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuosina 2000–2010 (1 000 €, indeksikorjattu JMHI 2000=100 ja RKI 2000=100).

Määrärahojen jakautuminen	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Liikunnan kansalais-toiminta	31 743	31 182	31 470	30 820	30 381	31 576	32 178	33 306	32 871	36 974	44 396
Suomen Olympia-komitea ry	3 654	3 602	3 494	3 405	3 317	3 218	3 854	4 013	3 877	4 168	4 300
Liikuntapaikka-rakentaminen	17 942	17 469	18 067	17 436	16 997	17 044	17 766	17 777	17 969	25 744	21 550
Liikunnan koulutus-keskukset	18 106	17 595	18 664	19 350	18 397	18 836	19 713	18 525	18 886	22 234	18 217
valtionosuus toimintaan*	13 213	13 539	14 309	13 124	12 969	13 428	14 045	13 793	13 029	13 061	12 915
rakentamis-avustukset	2 869	2 186	2 538	3 396	2 632	2 180	3 375	2 476	2 381	5 126	2 800
kehittämisen-avustukset	838	659	500	494	481	1 050	810	784	622	661	641
opintotieteli-avustukset											20
valtion- osuus budjetti- varoista	1 185	1 211	1 316	2 337	2 315	2 178	1 483	1 472	2 854	3 386	1 840
Kuntien liikunta-toiminta	21 235	20 511	19 695	18 966	18 518	18 007	18 944	18 398	17 619	19 104	18 885
Liikuntatieteet	6 191	6 240	6 771	6 994	6 766	7 695	7 459	7 392	6 559	7 611	8 035
Muut momentit	8 271	9 001	8 182	8 497	13 596	11 709	11 735	10 719	12 086	13 735	22 286
Yhteensä	107 142	105 602	106 343	105 468	107 973	108 084	111 649	110 130	109 868	129 569	137 670

*Valtionosuus toimintaan sisältää myös valtionosuuden vuokra-arvon pääomakustannuksiin vuosina 2000–2003.

2.2 Valtion talousarvion tilijaottelun mukainen liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2010

Kuviossa 4 ja taulukossa 5 valtion vuoden 2010 liikuntamäärärahojen jakautuminen on esitetty valtion talousarvion tilijaottelun mukaisesti. Eniten varoja on osoitettu liikunnan kansalaistoimintaan, jonka osuus liikuntamäärärahoista on reilu kolmannes, 32,2 prosenttia. Kuntien liikuntatoimintaan on osoitettu 13,7 prosenttia ja liikuntapaikkarakentamiseen 15,7 prosenttia. Liikunnan koulutuskeskusten prosenttiosuus määrärahoista on laskenut edellisvuoteen nähden pari prosenttiyksikköä, ollen 14,6 prosenttia. Tiedolla johtamiseen ja tietopohjan vahvistamiseen on puolestaan osoitettu 4,1 prosenttia määrärahoista. Kyseinen momentti vastaa aiempina vuosina valtion talousarvion tilijaotteluun sisältynyttä liikunnan koulutuksen, tutkimuksen ja tiedonvälityksen momenttia. Muiden tilijaottelun mukaisten momenttien osuudet vuonna 2010 jäivät kukin alle neljän prosentin.

2.3 Valtion liikuntaan budjetoidut määrärahat vuodelle 2011

Valtion liikuntaan budjetoidut määrärahat vuodelle 2011 olivat 143 883 000 euroa, joista budjettivarojen osuus oli 597 000 euroa. Vuoden 2011 ensimmäisessä ja toisessa lisätalousarviossa ei liikunnalle osoitettu määrärahoja. Kasvua vuoteen 2010 nähden muodostui näin ollen noin kuusi miljoonaa euroa. Kuviossa 5 ja taulukossa 6 esitetään liikuntamäärärahat vuodelle 2011 momenteittain valtion talousarvion tilijaottelua mukaillen.

Suurin osuus valtion liikuntamäärärahoista vuonna 2011 kohdistuivat liikunnan kansalaistoimintaan 46,8 miljoonalla eurolla. Momentti jakautui lajiliittojen ja muiden liikuntajärjestöjen avustuksiin, seuratuksen kehittämishjelmaan, valmentaja- ja ohjaajakoulutuksen kehittämiseen sekä nuorten harjoitteluohjelmaan.

Liikuntapaikkarakentamisen osuus valtion liikuntamäärärahoista oli 28,9 miljoonaa euroa. Tähän momenttiin sisältyvät liikuntapaikkarakentamisen avustamiseen ja liikuntapaikkarakentamisen tutkimukseen liittyvät määrärahat. Kasvua edellisvuodesta oli noin seitsemän miljoonaa euroa. Valtionosuudet kuntien

liikuntatoimintaan pysyivät aiempaan nähden lähes samana, 19 miljoonassa eurossa.

Liikunnan koulutuskeskuksille osoitettiin yhteensä 21,3 miljoonaa euroa, josta 0,6 miljoonaa euroa muodostui valtion budjettivaroista myönnettävistä valtionosuuksista. Veikkausvoittovarojen osalta tämä momentti jakautui alueellisten ja valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten toimintaan myönnettäviin vapaan sivistystyön valtionosuuksiin, koulutuskeskusten kehittämis- ja rakentamisavustuksiin sekä opinto-seteliavustuksiin. Kuviossa 5 ja taulukossa 6 valtion budjettivaroista liikunnan koulutuskeskuksille kohdistettavat määrärahat on sisällytetty asianomaiseen momenttiin.

Tiedolla johtamisen ja tietopohjan vahvistamisen momentille oli vuonna 2011 osoitettu 6,4 miljoonaa euroa, joka jakautui liikuntatieteellisiin tutkimusprojekteihin, Suomen Akatemian tutkimushankkeisiin, liikuntalääketieteen keskuksille, tiedonvälitysyhteisöille, kansainvälisiin kongresseihin, Suomen Urheilumuseosätiölle sekä Suomen Urheiluilmailuopistolle kohdennettaviin määrärahoihin.

Huippu-urheilun kehittämiseen osoitetut 6,9 miljoonaa euroa jakautuivat urheilijoiden ammatinedistämissätiölle, urheilijoiden apurahoihin ja valmentajien tukeen, valmennustoiminnan kehittämiseen sekä arvokisoihin kohdennettaviin määrärahoihin. Lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen oli valtion liikuntamäärärahoista erikseen osoitettu 5,1 miljoonan euron määräraha. Terveyttä edistävän liikunnan kehittämiseen valtion liikuntamäärärahoista osoitettiin 3,5 miljoonaa euroa Kunnossa kaiken ikää - ja poikkiallinnollisen terveysliikunnan ohjelmien kautta.

Muita valtion talousarvion tilijaotteluun vuodelle 2011 sisältyviä liikuntatoimen momentteja olivat liikunnan antidopingtoiminta, kansainvälinen yhteistyö, liikunnan aluehallinnon toiminta, valtion liikunta-neuvosto sekä opetus- ja kulttuuriministeriön käytettäväksi osoitettu osuus, johon sisältyivät erikseen mainittuna määrärahat liikunnan tunnustuspalkintoihin.

Lähteitä:

Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito.

Valtionhallinnon internetraportointi. Valtiokonttori.

Saatavilla: <http://www.netra.fi>.

Tilastokeskus. Julkisten menojen hintaindeksi.

Opetusministeriön hallinnonala. Saatavilla: <http://www.stat.fi/til/jmhi>.

Tilastokeskus. Rakennuskustannusindeksi. Saatavilla: <http://www.stat.fi/til/rki>.

Valtion talousarvioesitykset. Valtiovarainministeriö.

Saatavilla: <http://budjetti.vm.fi>.

Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2010.

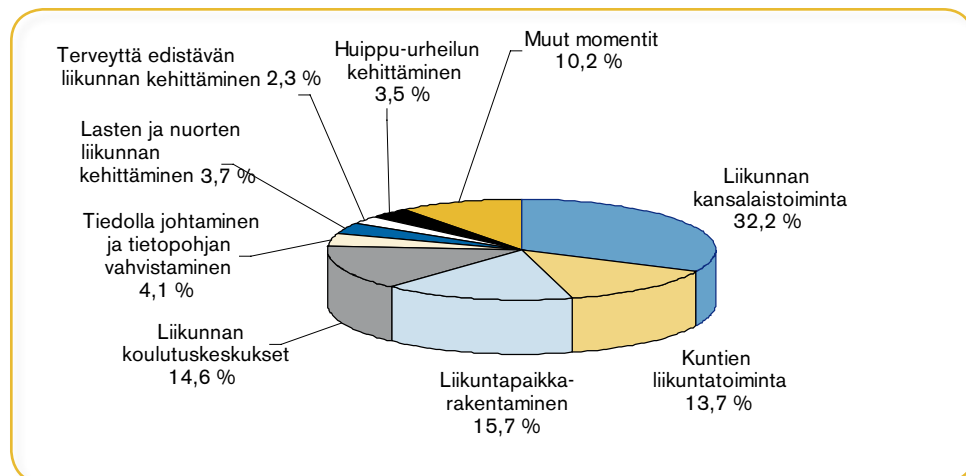
Opetusministeriön hallinnonala. Valtiokonttori.

Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2011.

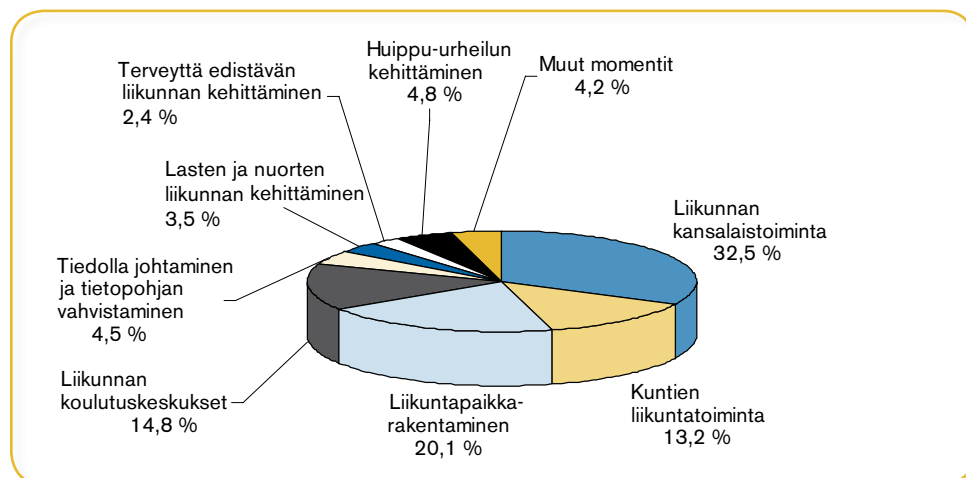
Opetusministeriön hallinnonala. Valtiokonttori.

Valtion tilinpäätöskertomukset. Valtiovarainministeriö.

Saatavilla: http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/20110823Valtio/name.jsp.

Kuvio 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2010.

Kuvio 5. Liikuntaan budjetoidut määrärahat vuonna 2011.

Taulukko 5. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2010.

	euroa	%
Liikunnan kansalaistoiminta	44 396 268	32,2
Lajiliitot	19 896 268	
Muut liikuntajärjestöt	20 400 000	
Seuratuen kehittämisohjelma	3 700 000	
Valmentaja- ja ohjaajakoulutuksen kehittäminen	400 000	
Kuntien liikuntatoiminta	18 885 128	13,7
Liikuntapaikkarakentaminen	21 550 000	15,7
Liikuntapaikkarakentamisen avustaminen	20 750 000	
Liikuntapaikkarakentamisen tutkimus	800 000	
Liikunnan koulutuskeskukset	20 056 851	14,6
Valtionosuudet veikkausvoittovaroista	14 755 401	
Valtionosuudet budjettivaroista	1 840 000	
Laatu- ja kehittämisavustukset	641 450	
Rakentamisavustukset	2 800 000	
Opintotietoliikuntavarojen avustukset	20 000	
Tiedolla johtaminen ja tietopohjan vahvistaminen	5 694 688	4,1
Liikuntatieteellisiin tutkimusprojekteihin	2 450 000	
Suomen Akatemian tutkimushankkeisiin	180 988	
Liikuntalääketieteen keskuksille	1 770 000	
Tiedonvälitysyhteisöille	629 500	
Kansainvälisiin kongresseihin	194 200	
Suomen Urheilumuseosäätiö	270 000	
Suomen Urheiluliittoa tukevat	200 000	
Lasten ja nuorten liikunnan kehittäminen	5 049 510	3,7
Terveystta edistävän liikunnan kehittäminen	3 200 000	2,3
Kunnossa kaiken ikää -ohjelma	2 050 000	
Terveysliikunnan ohjelma	1 150 000	
Huippu-urheilun kehittäminen	4 836 500	3,5
Urheilijoiden apurahat ja valmentajien tuki	4 204 500	
Arvokilpailumatkat, Euro-Cup ja tappiontakuu	497 000	
Urheilijoiden ammatinedistämissäätiölle	135 000	
Muut momentit	14 001 248	10,2
Liikunnan antidoping-toiminta	2 400 000	
Tunnustuspalkinnot	227 000	
Kansainvälinen yhteistyö	380 771	
Valtion liikuntaneuvosto	390 463	
Liikunnan aluehallinto	232 532	
Opetus- ja kulttuuriministeriön käytettäväksi	10 370 483	
Yhteensä	137 670 192	100,0

Taulukko 6. Liikuntaan budjetoidut määrärahat vuonna 2011.

	euroa	%
Liikunnan kansalaistoiminta	46 750 000	32,5
Kuntien liikuntatoiminta	18 978 000	13,2
Liikuntapaikkarakentaminen	28 880 000	20,1
Liikunnan koulutuskeskukset	21 267 000	14,8
Veikkausvoittovarot	20 670 000	
Budjettivarat	597 000	
Tiedolla johtaminen ja tietopohjan vahvistaminen	6 430 000	4,5
Lasten ja nuorten liikunnan kehittäminen	5 100 000	3,5
Huippu-urheilun kehittäminen	6 900 000	4,8
Terveyttä edistävän liikunnan kehittäminen	3 500 000	2,4
Muut momentit	6 078 000	4,2
Yhteensä	143 883 000	100,0

3 Kuntien liikuntatoimi

Liikunta on peruspalvelu, jonka yleisten edellytysten luomisesta vastaa julkinen hallinto, valtio ja kunnat. Kuntien tehtävät liikunnan edellytysten luomisessa on määritelty vuoden 1999 alussa voimaan tulleessa liikuntalaissa (1054/1998), jonka mukaan ”kunnan tulee luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät”.

Kuntien liikuntatoimen käyttökustannuksiin myönnetään vuosittain valtionosuutta veikkausvoitovaroista. Liikuntalain mukaisesti valtionosuus tulee myös käyttää liikunnan edellytysten luomiseen. Tämän lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö tukee harkinnanvaraisilla avustuksilla kuntien liikuntapaikkojen rakentamis-, peruskorjaus- ja varustamishankkeita, joita käsitellään tarkemmin luvussa 4. Harkinnanvaraisia avustuksia voidaan myöntää myös paikallisen liikuntatoiminnan kehittämiseen sekä muihin liikuntaa edistäviin hankkeisiin.

Tässä luvussa esitetyt tilastot kunnallisen liikuntatoimen käyttötaloudesta perustuvat Tilastokeskuksen keräämiin kuntien talouden ja toiminnan tunnuslukuihin. Tilastokeskuksen tuottamat kuntien liikuntatoimen käyttötalouden tunnusluvut eivät sisällä kuntien liikelaitosten tulo- ja menoeriä. Lisäksi kuntien liikuntatoimesta esitettyjä tilastoja tarkasteltaessa tulee huomioda, että kunnallisten palveluiden tuotantotavoissa voi paikkakuntakohtaisesti olla merkittäviäkin eroja. Viime vuosina toteutettujen kuntaliitosten ja yhteistoiminta-alueiden perustamisten yhteydessä on kunnissa ryhdytty uudistamaan myös vanhoja hallinto- ja palvelurakenteita. Edellä mainituista syistä johdun tässä tilastojulkaisussa esitettyjä keskiarvotietoja

kuntien liikuntatoimen taloudesta voidaan siis pitää vain suuntaa antavina. Vuonna 2010 Suomessa oli 342 kuntaa, kun vuonna 2000 niitä oli vielä 452 kappaletta. Erityisen paljon kuntaliitoksia tapahtui vuoden 2009 alussa, jolloin kuntien lukumäärä väheni 67:llä.

Vuonna 2010 arviolta neljäsosa valtion liikuntamäärärahoista osoitettiin kuntien liikuntatoimintaan. Kuntien liikuntatoimen käyttökustannuksista valtionosuudet kattoivat runsaat kolme prosenttia, liikuntainvestointeihin myönnettävien valtionavustusten osuuden ollessa kaikista kuntien liikuntainvestoinneista reilut 13 prosenttia. Valtionosuuden merkitys kuntien liikuntatoimen käyttökustannuksiin vaihtelee suhteessa kuntien asukaslukuun, kuten jäljempänä taulukossa 8 esitetään.

Kuntien liikuntatoimen taloutta valtakunnallisella tasolla käsitellään Kuntien liikuntatoimen talous- ja henkilöstötietoja -julkaisuissa, (esim. Opetusministeriön julkaisuja 2010:15) joissa käsitellään kuntien liikuntatoimen tilinpäätöstietoja vuosilta 2006–2008 sekä talousarviotietoja vuodelta 2009. Julkaisun aineisto kerättiin lääninhallitusten toteuttamalla yhdenmukaisilla kyselyillä. Aineisto ei kuitenkaan kata kaikkia Suomen kuntia, joten siitä muodostettuja tilastoja ei tässä tilastojulkaisussa ole hyödynnetty.

3.1 Valtionosuus kuntien liikuntatoimeen ja harkinnanvaraiset valtionavustukset

Kunnille on vuodesta 1993 lähtien myönnetty valtionosuutta liikuntatoiminnan käyttökustannuksiin kunnan asukasmäärään ja valtion talousarviossa määriteltyyn asukaskohtaiseen yksikköhintaan perustuen.

Valtionosuus kattaa lasketusta kuntakohtaisesta euro-määrästä 29,7 prosenttia. Vuonna 2008 yksikköhinta oli 10,90 euroa. Vuodeksi 2009 se nostettiin 12,00 euroon, pysyen samana vuonna 2010. Valtionosuuden perustana toimii laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009).

Taulukossa 7 on esitetty kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset, valtionosuudet sekä investoinnit vuosina 2000–2010. Tilastokeskuksen aineistosta koottu kuntien liikuntatoimen vuosittaiset käyttökustannukset ja investointimenot eivät sisällä kuntien liikelaitosten menoeria. Vastaavasti investointeihin liittyvien valtionavustusten kohdalla luvut sisältävät kunnille liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myönnetty määrärahat, mutta eivät kuntien määräämisvallassa oleville osakeyhtiöille tai muille yhteisöille myönnettyjä hankeavustuksia. Laskettaessa liikuntatoimintaan myönnettyjen valtionosuuksien sekä liikuntapaikkarakentamiseen myönnettyjen valtionavustusten osuutta kuntien liikuntatoimen käyttökustannuksista ja investointimenoista, tarkastelussa on huomioitu vain kyseisiin määrärahoihin oikeutetut Manner-Suomen kunnat.

Taulukossa 8 esitetään Manner-Suomen kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset ja valtionosuudet kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuonna 2010. Pääsääntöisesti valtionosuuden prosentuaalinen osuus kuntien liikuntatoimen käyttökustannuksista kasvaa kuntakoon supistuessa. Lisäksi tämän prosentuaalisen osuuden kuntakohtainen vaihtelu on suurempaa asukasluvultaan pienien kuntien joukossa.

Valtionosuuksien lisäksi kunnille voidaan myöntää harkinnanvaraisia valtionavustuksia liikuntatoiminnan kehittämiseen sekä erilaisiin hankkeisiin, kuten terveyttä edistävän liikunnan projekteihin. Vuonna 2010 opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämiä terveyttä edistävän liikunnan valtionavustuksia saivat seuraavat kuntien hankkeet:

- Akaan kaupungin Voimaa ja vireyttä -hanke 2010–2011,
- Heinolan kaupungin Heinolassa jyrää -terveysliikuntahanke 2008–2012,
- Joensuun kaupungin ohjatun terveys- ja soveltavan liikunnan kehittäminen 2009–2012,
- Keiteleen kunnan Keitele pilotti -hanke 2008–2010,
- Kotkan kaupungin Terveyttä edistävän liikunnan kehittämishanke (TerLi) 2009–2012,
- Nastolan kunnan Hyvän olon Nastola -hanke,

- Oulun kaupungin Miehestä mittaa -hanke 2009–2012,
- Oulun kaupungin Yhdessä liikkuen terveemmäksi – erityisliikunnan seutuhanke 2008–2010,
- Parkanon kaupungin Yhdessä liikkuen -hanke 2008–2010,
- Puumalan kunnan Hyvä kunto - parempi mieli -projekti 2010–2012,
- Salon kaupungin Pirteyttä päiviin -terveysliikunnan kehittämishanke laajentamiseen koko kaupungin alueelle 2010–2011 sekä
- Äänekosken kaupungin terveysliikunnan projekti 2010–2011.

Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama liikuntapaikkarakentamisen tutkimus sekä Jyväskylän yliopiston ylläpitämä Suomalaisten liikuntapaikkojen tietopankki (liikuntapaikat.fi) palvelevat niin ikään kunnallista liikuntahallintoa.

3.2 Kuntien liikuntatoimen käyttötalous

Taulukossa 9 on esitetty kuntien liikuntatoimen toimintamenojen jakaantuminen vuosina 2000–2010. Kuntien liikuntatoimen toimintamenot muodostuvat (a) henkilöstömenoista kuten palkoista, palkkioista ja henkilösivukuluista, (b) ulkoisista ja sisäisistä vuokrista, (c) asiakas- ja muiden palveluiden ostoista, (d) avustuksista, (e) materiaalikustannuksista sekä (f) muista käyttömenoista. Toimintamenoihin eivät sisälly poistot ja arvonalentumiset tai vyörytyserät, jotka kuitenkin lasketaan mukaan kuntien liikuntatoimen käyttökustannuksiin.

Vuonna 2010 henkilöstömenojen, 154,7 miljoonaa euroa, osuus kuntien liikuntatoimen toimintamenoista oli noin 29 prosenttia. Vuokrien osuus oli suurin, 178,8 miljoonaa euroa eli 34 prosenttia. Ostopalveluihin kului 99,6 miljoonaa euroa ja materiaalikustannuksiin 44,1 miljoonaa euroa. Avustuksiin kunnat käyttivät 45,3 miljoonaa euroa, vajaat yhdeksän prosenttia kaikista toimintamenoistaan. Vuonna 2010 liikuntaan liittyviä avustuksia kunnilta sai yhteensä 6 114 yhteisöä. Muiden käyttömenojen osuus kuntien liikuntatoimen toimintamenoista oli 3,1 miljoonaa euroa. Vuodesta 2000 lähtien henkilöstömenojen osuus kuntien liikuntatoimen toimintamenoista on pudonnut lähes seitsemän prosenttiyksikköä ja avustusten osuus run-

saat kaksi prosenttiyksikköä. Vuokramenot ovat sen sijaan kasvaneet noin kuusi ja ostopalvelut yli kolme prosenttiyksikköä.

Taulukossa 10 on esitetty kuntien liikuntatoimen toimintatulojen jakaantuminen vuosina 2000–2010. Taulukossa esitetyt kuntien liikuntatoimen toimintatulot koostuvat (a) maksuista, (b) sisäisistä ja ulkoisista

myyntituloista, (c) sisäisistä ja ulkoisista vuokratuloista, (d) tuista ja avustuksista sekä (e) muista tuloista. Toimintatuloihin ei ole laskettu mukaan valmistevä-
rastojen muutoksesta, omaan käyttöön valmistuksesta tai vyörytyseristä aiheutuvia tuottoja, jotka kuitenkin sisältyvät kuntien liikuntatoimen käyttötuottoihin.

Taulukko 7. Kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset, valtionosuudet sekä investoinnit vuosina 2000–2010 (1000 €), indeksikorjattu JMHI 2000=100 ja RKI 2000=100.

Vuosi	Vos- peruste €/as	Valtion- osuus	Liikunta- toimen käyttö- kustan- nukset	Vos / Käyttö- kust. (%)	Investoinnit liikuntaan	Valtion-avustukset investointeihin	Valtion- avustukset / Inv. (%)
2000	10,8	21 235	515 539	4,1	116 032	12 454	10,9
2001	10,8	20 511	520 781	4,0	123 577	12 233	10,1
2002	10,8	19 694	522 403	3,8	126 366	14 239	11,5
2003	10,8	18 966	527 768	3,6	136 850	13 723	10,2
2004	10,8	18 518	539 029	3,5	139 500	13 987	10,6
2005	10,8	18 007	541 006	3,4	116 313	11 359	9,9
2006	10,8	18 944	549 415	3,5	112 072	12 541	11,6
2007	10,8	18 398	553 367	3,4	108 970	14 043	13,0
2008	10,9	17 619	559 568	3,2	101 957	11 607	11,5
2009	12,0	19 104	573 448	3,4	98 863	16 860	17,1
2010	12,0	18 885	574 593	3,3	106 153	14 221	13,4

Huom. Sarakkeissa Vos / Käyttökust. ja Valtionavustukset / Inv. huomioidaan vain kyseisiin määrärahoihin oikeutettujen Manner-Suomen kuntien käyttökustannukset ja investointimenot.

Taulukko 8. Kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset ja valtionosuus kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuonna 2010.

Kuntaryhmä (as.)	Kuntien lukumäärä	Asukasluku yhteensä	Käyttö- kustannukset yhteensä (1000 €)	Valtionosuus yhteensä (1000 €)	Vos / Käyttökust. (%)	Vaihteluväli (%)	Keskiarvo (%)
Alle 2000	36	53 384	4 241	194	4,6	1,7 - 25,1	5,9
2000-6000	129	491 707	33 867	1 776	5,2	0,8 - 36,0	7,3
6001-10000	60	480 725	38 431	1 721	4,5	1,3 - 21,1	5,8
10001-20000	46	667 790	61 329	2 365	3,9	1,9 - 12,2	4,8
20001-40000	32	899 134	85 528	3 177	3,7	2,4 - 21,1	4,4
40001-100000	15	953 337	110 865	3 365	3,0	2,5 - 4,5	3,2
Yli 100000	8	1 801 192	235 166	6 287	2,7	2,2 - 3,6	3,0
Manner-Suomi	326	5 347 269	569 427	18 885	3,3	0,8 - 38,9	5,9

Valtionosuudet laskettu lakiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009) ja kuntien asukaslukuun 31.12.2008 perustuen.

Vuonna 2010 kuntien liikuntatoimen toimintatuloista 36 prosenttia, 36,9 miljoonaa euroa, muodostui myyntituloista. Myös maksujen 36,7 miljoonan euron osuus oli merkittävä. Vuokrasta kunnille kertyi noin viidennes toimintatuloista, 20,9 miljoonaa euroa, ja avustuksista 4,8 miljoonaa euroa. Muiden tulojen osuus oli 3,7 miljoonaa euroa. Vuodesta 2000 lähtien myyntitulojen osuus kuntien liikuntatoimen toimintatuloista on kasvanut huomattavasti, runsaat kahdeksan prosenttiyksikköä. Maksuista kertyvien tulojen osuus on sitä vastoin laskenut neljä prosenttiyksikköä. Vuokratulojen osuus toimintatuloista on pienentynyt reilun yhden prosenttiyksikön verran ja avustusten osuus neljä prosenttiyksikköä.

3.3 Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden jakautuminen kuntaryhmittäin

Tilastokeskus käyttää kuntien käyttötalouden tunnuslukujen esittämiseksi hyväkseen kuntaryhmitystä, jonka mukaisesti kunnat jaetaan kaupunkimaisiin, taajaan asuttuihin ja maaseutumaisiin kuntiin. Kaupunkimaisia ovat kunnat, joiden väestöstä vähintään 90 prosenttia asuu taajamissa tai suurimman taajaman asukasluku on vähintään 15 000. Taajaan asuttuja kuntia ovat ne, joiden väestöstä vähintään 60 prosenttia mutta alle 90 prosenttia asuu taajamissa ja suurimman taajaman asukasluku on vähintään 4 000 mutta alle 15 000. Maaseutumaisia ovat kunnat, joissa väestöstä alle 60 prosenttia asuu taajamissa ja suurimman taajaman asukasluku on alle 15 000, sekä kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 prosenttia, mutta alle 90 prosenttia asuu taajamissa ja suurimman taajaman asukasluku on alle 4 000.

Vuonna 2010 Suomessa oli 342 kuntaa, joista kaupunkimaisia oli 62, taajaan asuttuja 66 ja maaseutumaisia 214. Kaupunkimaisissa kunnissa asui vuoden lopun tilanteen mukaan 3 672 783 henkeä, taajaan asutuissa 851 706 henkeä ja maaseutumaisissa kunnissa 850 787 henkeä.

Taulukossa 11 esitetään kuntien liikuntatoimen käyttökustannusten, -tuottojen ja asukaskohtaisten nettokustannusten jakautuminen kaupunkimaisuutta kuvaavin kuntaryhmittäin sekä asukaskohtaisten net-

tokustannusten prosentuaalinen muutos edellisvuoteen verrattuna. Liikuntatoimen käyttökustannukset ja -tuotot sekä nettokustannukset asukasta kohden ovat keskimäärin suurimmat kaupunkimaisissa kunnissa ja pienimmät maaseutumaisissa kunnissa. Vuonna 2010 kaupunkimaisten kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset muodostivat 76 prosenttia kaikkien Suomen kuntien liikuntatoimen käyttökustannuksista, taajaan asuttujen kuntien osuuden ollessa 13 prosenttia ja maaseutumaisten kuntien 11 prosenttia.

Taulukossa 12 esitetään kuntien liikuntatoimen nettokäyttökustannukset asukasta kohden kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuosina 2000–2010. Nettokäyttökustannukset asukasta kohden ovat keskimäärin suuremmat asukasluvultaan suuremmissa kunnissa. Suhteellisesti eniten nettokäyttökustannukset ovat kasvaneet asukasluvultaan pienempien kuntien ryhmissä, mitä osaltaan selittävät niissä tapahtuneet kuntaliitokset ja sulautuminen osaksi suurempia kuntakokonaisuuksia.

Taulukko 9. Kuntien liikuntatoimen toimintamenojen jakautuminen vuosina 2000–2010 (1000€), indeksikorjaamaton.

Vuosi	Henkilöstömenot		Vuokrat		Ostopalvelut		Avustukset		Materiaalikulust.		Muut käyttömenot		Yhteensä	
	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%
2000	122 714	36,1	94 480	27,8	52 249	15,4	36 408	10,7	32 029	9,4	1 716	0,5	339 596	100,0
2001	128 637	35,9	100 080	27,9	55 217	15,4	39 669	11,1	32 806	9,2	1 902	0,5	358 311	100,0
2002	129 368	35,1	103 436	28,1	57 555	15,6	39 509	10,7	34 091	9,3	4 348	1,2	368 307	100,0
2003	136 991	35,6	109 975	28,6	59 181	15,4	38 475	10,0	35 655	9,3	4 115	1,1	384 392	100,0
2004	141 749	35,2	119 047	29,6	63 207	15,7	37 554	9,3	36 657	9,1	4 290	1,1	402 504	100,0
2005	144 723	34,7	125 419	30,1	67 055	16,1	38 548	9,3	36 548	8,8	4 389	1,1	416 682	100,0
2006	146 509	33,6	133 005	30,5	71 301	16,4	40 636	9,3	39 237	9,0	4 738	1,1	435 426	100,0
2007	149 096	32,8	141 842	31,2	78 945	17,4	40 482	8,9	40 757	9,0	2 995	0,7	454 117	100,0
2008	156 777	32,0	153 394	31,3	90 699	18,5	42 603	8,7	43 987	9,0	3 136	0,6	490 596	100,0
2009	154 810	30,1	171 510	33,3	94 982	18,4	47 715	9,3	43 448	8,4	2 406	0,5	514 871	100,0
2010	154 694	29,4	178 750	34,0	99 625	19,0	45 303	8,6	44 052	8,4	3 092	0,6	525 516	100,0

Taulukko 10. Kuntien liikuntatoimen toimintatulojen jakautuminen vuosina 2000–2010 (1000€), indeksikorjaamaton.

Vuosi	Maksut		Myyntitulot		Vuokratulot		Tuet ja avustukset		Muut tulot		Yhteensä	
	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%
2000	24 631	39,6	17 146	27,6	13 437	21,6	5 400	8,7	1 616	2,6	62 230	100,0
2001	25 167	39,4	17 616	27,6	13 746	21,5	4 881	7,6	2 519	3,9	63 929	100,0
2002	26 042	38,0	21 900	31,9	13 987	20,4	4 403	6,4	2 214	3,2	68 546	100,0
2003	28 792	39,2	22 581	30,7	14 337	19,5	4 481	6,1	3 305	4,5	73 496	100,0
2004	31 010	39,7	23 822	30,5	15 259	19,5	5 121	6,5	2 977	3,8	78 189	100,0
2005	31 716	39,8	24 226	30,4	16 432	20,6	4 281	5,4	2 986	3,7	79 641	100,0
2006	33 818	39,3	27 195	31,6	16 910	19,6	4 433	5,2	3 705	4,3	86 061	100,0
2007	35 849	39,5	29 136	32,1	18 044	19,9	4 330	4,8	3 296	3,6	90 655	100,0
2008	36 866	38,0	33 497	34,5	19 085	19,7	3 866	4,0	3 742	3,9	97 056	100,0
2009	37 204	37,5	34 530	34,8	19 324	19,5	4 364	4,4	3 773	3,8	99 195	100,0
2010	36 672	35,6	36 904	35,8	20 888	20,3	4 796	4,7	3 749	3,6	103 009	100,0

Taulukko 11. Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden jakautuminen kaupunkimaisuutta kuvaavin kuntaryhmittäin vuosina 2000–2010 (1000 €), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Vuosi	Kaupunkimaiset kunnat				Taajaan asutut kunnat				Maaseutumaiset kunnat				Yhteensä	
	Käyttö- kust.	Käyttö- tuotot	Netto- kust. €/as	Muutos %	Käyttö- kust.	Käyttö- tuotot	Netto- kust. €/as	Muutos %	Käyttö- kust.	Käyttö- tuotot	Netto- kust. €/as	Muutos %	Indeksi-korjatut	
													Käyttö- kust.	Käyttö- tuotot
2000	277 166	49 516	72,5	5,6 %	48 897	7 153	48,9	4,7 %	53 569	7 040	39,2	4,0%	515 539	86 517
2001	292 095	51 246	75,0	3,5 %	54 493	7 829	52,0	6,2 %	52 243	6 272	42,0	7,2%	520 781	85 328
2002	301 857	54 522	77,0	2,7 %	56 794	8 176	55,0	5,8 %	53 732	6 607	42,0	0,0%	522 403	87 795
2003	313 576	58 346	79,0	2,6 %	57 526	8 912	55,0	0,0 %	56 398	7 535	45,0	7,1%	527 768	92 335
2004	328 486	64 015	81,0	2,5 %	60 420	8 755	58,0	5,5 %	59 226	8 130	47,0	4,4%	539 029	97 309
2005	340 209	63 490	85,0	4,9 %	63 509	9 361	59,0	1,7 %	60 001	8 522	48,0	2,1%	541 006	94 935
2006	359 648	70 125	87,0	2,4 %	63 423	9 894	59,0	0,0 %	61 612	8 969	50,0	4,2%	549 415	100 873
2007	374 674	76 643	89,0	2,3 %	67 288	11 227	61,0	3,4 %	62 507	9 554	51,0	2,0%	553 367	106 867
2008	407 013	85 850	92,0	3,4 %	67 706	11 397	66,0	8,2 %	65 070	10 629	55,0	7,8%	559 568	111 829
2009	435 067	81 082	97,0	5,4 %	68 501	11 264	68,0	3,0 %	60 590	10 419	58,0	5,5%	573 448	104 457
2010	440 404	83 997	97,0	0,0 %	72 746	12 147	71,0	4,4 %	61 443	10 791	60,0	3,4%	574 593	106 935
2000– 2010				33,8 %				39,1 %				48,0 %		

Taulukko 12. Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden nettokustannukset kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuosina 2000–2010 (€/asukas), indeksikorjaamaton.

Kuntaryhmä (as.)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Muutos%, 2000– 2010
Alle 2000	35,3	37,6	39,7	42,8	45,0	47,6	49,7	50,4	55,3	65,6	70,0	98,3
2000-6000	37,8	40,1	41,8	42,4	44,3	45,9	47,2	48,4	50,6	54,1	56,1	48,4
6001-10000	44,2	48,3	50,5	52,7	53,8	55,0	58,9	60,0	65,3	66,1	68,0	53,8
10001-20000	53,2	56,5	58,4	61,2	65,0	67,2	67,4	70,0	74,3	74,7	77,9	46,4
20001-40000	59,7	61,9	64,6	65,6	69,0	71,0	72,6	73,4	77,8	73,3	73,5	23,1
40001-100000	69,8	71,5	72,3	71,9	74,2	76,3	79,9	83,5	88,0	96,3	94,3	35,1
Yli 100000	81,5	85,5	86,6	89,0	91,4	95,2	97,4	98,3	101,5	107,2	107,5	31,9
Koko maa	61,0	64,2	65,9	67,6	70,1	72,8	75,0	76,8	81,1	86,2	87,0	42,6

Lähteitä:

Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito.

Valtionhallinnon internetraportointi. Valtiokonttori.

Saatavilla: <http://www.netra.fi>.

HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä.

Kuntien liikuntatoimen talous- ja henkilöstötietoja vuosilta 2006–2009. Opetusministeriön julkaisuja 2010:15. Helsinki: Opetusministeriö.

Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 29.12.2009/1705.

Liikuntalaki 18.12.1998/1054.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

Tilastokeskus. Kuntien ja kuntayhtymien talous ja toiminta 2010. Saatavilla: http://pxweb2.stat.fi/database/StatFin/jul/ktt/2010/2010_fi.asp.

Tilastokeskus. Kuntien talous ja toiminta. Julkinen talous. Julkaisut vuosilta 2001–2009. Helsinki.

4 Liikuntapaikkarakentaminen

Liikuntalain mukaan kuntien tulee liikuntapaikkoja tarjoamalla luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle. Suomessa on noin 30 000 liikuntapaikkaa, joista noin 75 prosenttia on kuntien rakentamia ja ylläpitämiä. Lopuistakin liikuntapaikoista merkittävä osa on kuntien määräämisvallassa olevien osakeyhtiöiden ja yhteisöiden hallinnassa tai kuntien osittaisessa omistuksessa. Täysin yksityisiä liikuntapaikkoja on muodostunut lähinnä suuriin kaupunkeihin ja taajamiin.

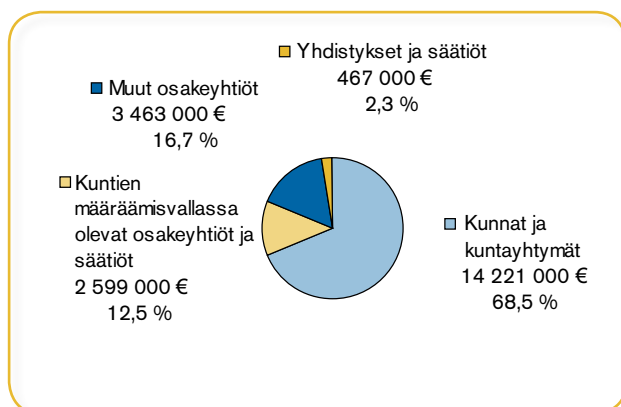
Valtion liikuntapaikkarakentamisen avustuspoliitiikan ensisijaisena tavoitteena on luoda edellytyksiä kansalaisten aktiiviselle ja säännölliselle liikunnalle. Opetus- ja kulttuuriministeriön rooli näiden edellytysten luomisessa on ohjata ja tukea liikuntapaikkarakentamista. Valtion talousarvioon asetetaan vuosittain määräraha avustuksen myöntämiseksi liikuntapaikkojen sekä niihin liittyvien vapaa-aikatoimien rakentamiseen, peruskorjaamiseen, hankkimiseen ja varustamiseen edellä mainittujen toimenpiteiden yhteydessä. Avustuksia myönnetään liikuntalain 8 §:n mukaisesti ensisijaisesti kunnille tai kuntayhtymille sekä kunnan tai kuntayhtymän määräämisvallassa oleville yhteisöille. Lain mukaan avustuksia voidaan kuitenkin myöntää myös muille yhteisöille.

Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö avustaa tutkimus- ja kehittämishankkeita, joiden tavoitteena on lisätä liikuntapaikkarakentamisen laatua sekä liikuntapaikkojen saavutettavuutta, turvallisuutta, esteettömyyttä ja monikäyttöisyyttä. Kuviossa 6 on esitetty liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myönnettujen valtionavustusten jakautuminen hakijayhteisöit-

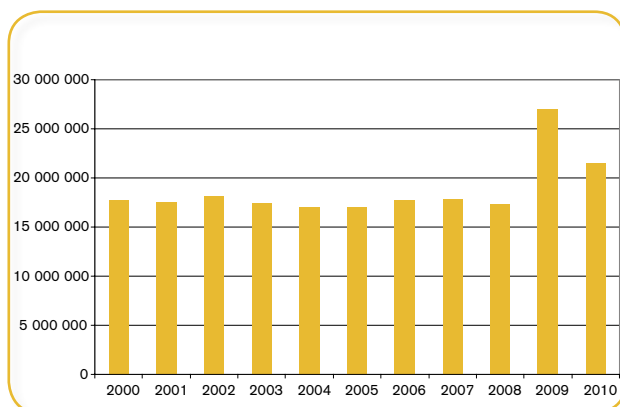
täin vuonna 2010. Kunnille, kuntayhtymille ja kuntien määräämisvallassa oleville osakeyhtiöille ja säätiöille osoitettiin valtionavustuksista noin 81 prosenttia.

Vuonna 2010 valtion liikuntamäärärahoista tuettiin liikuntapaikkarakentamista yhteensä 21 550 000 eurolla, mikä kattaa liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustusten lisäksi myös liikuntapaikkarakentamiseen myönnettyt kehittämis- ja tutkimusavustukset, 800 000 euroa. Taulukossa 13 on esitetty liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin sekä liikuntapaikkarakentamisen kehittämis- ja tutkimustoimintaan myönnetty avustukset vuosina 2000–2010. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnettujen avustuksen kehitys vuosina 2000–2010 esitetään myös kuviossa 7.

Valtion liikuntapaikkojen avustuspoliittikkaa linjataan valtion liikuntaneuvoston laatimassa Liikuntapaikkarakentamisen suunta 2011 -asiakirjassa (Opetusministeriön julkaisu 2008:45). Nykyisen strategiakauden painopistealueita ovat (1) lasten ja nuorten liikkumisympäristöjen kehittäminen, (2) terveyttä edistävien liikuntaolosuhteiden lisääminen, (3) liikuntapaikkojen laadun kehittäminen sekä (4) kaavoitus ja yhdyskuntasuunnittelu. Liikuntapaikkarakentamisen laadun kehittämisen tarkastelussa korostuvat liikuntapaikkojen toiminnallisuuden ohella terveydellisyys, taloudellisuus, turvallisuus, ekologisuus sekä esteettisyys näkökulmat. Liikuntapaikkojen rakentamispoliittikan painopistealueet on johdettu yleisten rakentamispoliittisten tavoitteiden ohella hallitusohjelman perusteella määritellyistä liikunnan toimintapoliittisista tavoitteista.

Kuvio 6. Liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myönnettyjen valtionavustusten jakautuminen yhteisöryhmittäin vuonna 2010.

Kuvio 7. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnettyjen valtionavustusten kehitys vuosina 2000–2010, indeksikorjattu RKI 2000=100 ja JMHI 2000=100.

4.1 Liikuntapaikkojen perustamishankkeet

Vuonna 2010 valtio avusti liikuntapaikkojen perustamishankkeita 20 750 000 eurolla. Taulukossa 14 on esitetty opetusministeriön ja lääninhallitusten jakamat liikuntapaikkojen perustamishankkeiden valtionavustukset lääneittäin vuosina 2007–2009. Vuoden 2010 tiedot valtionavustuksista on kerätty erilliseen taulukokoon 15 aluehallinnon uudistuksesta johtuen. Liikuntatoimen tehtävät on keskitetty 1.1.2010 alkaen kuuteen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen (Helsinki, Vaasa, Turku, Kuopio, Oulu ja Rovaniemi). Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä aluehallinnon ELY-keskusten jakamat liikuntapaikkojen perustamishankkeiden valtionavustukset ELY-alueittain on esitetty taulukossa 15. Taulukon 14 Länsi-Suomen tiedot ovat vertailukelpoisia taulukon 15 Pohjanmaan ja Varsinais-Suomen yhteenlaskettuihin tietoihin.

Valtionavustukset kustannusarvioltaan yli 700 000 euron liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myöntää opetus- ja kulttuuriministeriö. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset toimivat valtionapuviranomaisina kustannusarvioltaan korkeintaan 700 000 euron (alv 0 %) liikuntapaikkahankkeissa. Vuonna 2010 elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten jakamien valtionavustusten osuus valtion liikuntapaikkarakentamisen määrärahoista oli kuusi miljoonaa euroa. Valtaosa ELY-keskusten myöntämistä avustuksista kohdistettiin

Taulukko 13. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnetty valtionavustukset vuosina 2000–2010, indeksikorjattu JMHI 2000=100 ja RKI 2000=100.

Vuosi	Perustamishankkeet		Kehittämis- ja tutkimustoiminta		Yhteensä	Yhteensä
	Avustukset	Indeksikorjatut (RKI)	Avustukset	Indeksikorjatut (JMHI)		
2000	13 424 760	17 116 569	483 389	656 442	13 908 149	17 773 011
2001	13 539 128	16 841 354	504 564	658 844	14 043 692	17 500 198
2002	14 076 000	17 373 572	604 000	765 142	14 680 000	18 138 714
2003	13 716 750	16 624 388	670 000	827 145	14 386 750	17 451 534
2004	13 701 000	16 204 801	670 000	805 899	14 371 000	17 010 700
2005	14 278 000	16 297 628	668 882	780 362	14 946 882	17 077 990
2006	15 450 000	16 996 333	700 000	793 489	16 150 000	17 789 822
2007	16 450 000	17 079 601	672 200	737 357	17 122 200	17 816 958
2008	16 500 000	16 500 000	750 000	777 481	17 250 000	17 277 481
2009	25 983 000	26 271 471	765 000	777 597	26 748 000	27 049 068
2010	20 750 000	20 750 000	800 000	800 000	21 550 000	21 550 000

lähiliikuntapaikkoihin tai niitä vastaavien liikuntapaikkojen rakentamis- ja peruskorjaushankkeisiin. Vuonna 2010 valtionavustuskelpoisten liikuntapaikkojen perustamishankkeiden kustannusarvion tuli olla vähintään 15 000 euroa (alv 0 %).

Opetus- ja kulttuuriministeriön laatimassa ja vuosittain tarkistettavassa liikuntapaikkojen rahoitus-suunnitelmassa nimetään ennakoivasti hankkeet, joita valtio varautuu avustamaan seuraavan neljän vuoden aikana edellyttäen, että liikuntapaikkarakentamisen rahoitus säilyy vähintään arvioitun suuruisena. Lisäksi valtion liikuntaneuvosto ja asianomaiset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset antavat lausuntonsa avustettavista hankkeista. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden valtionavustuksia säädellään lailla opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009).

Taulukossa 16 on esitetty liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemusten ja myönnettyjen avustusten lukumäärät vuosina 2007–2009. Vuoden 2010 osalta tiedot ovat taulukossa 17. Vuonna 2010 ELY-keskusten päätösvallassa olleista avustushakemuksista myönteisen päätöksen sai 63 prosenttia hakijoista. Opetus- ja kulttuuriministeriön osalta vastaava luku oli 30 prosenttia.

Taulukossa 18 esitetään opetus- ja kulttuuriministeriön päätösvallassa olleiden, kustannusarvioltaan yli 700 000 euron liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemuksissa yleisimmin esiintyneet liikuntapaikkatyypit vuosina 2000–2010. Edustetuimpia liikuntapaikkoja avustushakemuksissa ovat olleet uimahallit, jäähallit ja liikuntahallit. Liikuntahalleiksi tässä tarkastelussa lasketaan kaikki perinteiset ja monikäyttöiset liikuntasalit sekä -hallit. Merkittäväksi ryhmäksi taulukossa 18 nousevat myös muut liikuntapaikat, joihin sisältyvät mm. kaikki lähinnä yksittäisiä liikuntalajeja palvelevat erikoistilat, kuten jalkapallohallit, keilahallit, tennishallit ja salibandyhallit. Muihin liikuntapaikkoihin kuuluvat niin ikään urheilutalot, jotka sisältävät useampia erilaisia liikuntatiloja.

4.2 Liikuntapaikkarakentamiseen liittyvä tutkimus- ja kehittämistoiminta

Valtion liikuntamäärärahoista myönnetään vuosittain avustuksia liikuntapaikkojen rakentamiseen, ylläpitoon tai käyttöön kohdistuvaan tutkimus- ja kehittämistyöhön. Tätä tutkimus- ja kehittämistyötä tekevät etenkin tutkimuslaitokset ja korkeakoulut. Vuonna 2010 liikuntapaikkarakentamiseen liittyvään tutkimukseen myönnettiin avustuksia yhteensä 800 000 euroa. Hakemuksia opetus- ja kulttuuriministeriölle osoitettiin 36 kappaletta, joista 24 sai myönteisen avustuspäätöksen.

Taulukossa 19 on esitetty liikuntapaikkarakentamisen tutkimus- ja kehittämishankkeisiin myönnetty valtionavustukset teemoittain vuosina 2008–2010. Viime vuosina hankkeet ovat liikuntapaikkojen rakennusteknisen ja toiminnallisen laadun kehittämisen ohella enenevässä määrin painottuneet myös muiden Liikuntapaikkarakentamisen suunta 2011 -asiakirjassa esitettyjen painopistealueiden suuntaan.

Lähteitä:

Avustusesitykset liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin vuosina 2000–2010. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.

HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä.

Järvelä, R. Liikuntapaikkarakentamisen tutkimus 2010. Haetut ja avustetut hankkeet. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 29.12.2009/1705.

Liikuntapaikkarakentamisen suunta 2011 -asiakirja.

Valtion liikuntaneuvosto. Helsinki: Opetusministeriö. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

Taulukko 14. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden valtionavustukset lääneittäin vuosina 2007–2009 (1000 €), indeksikorjaamaton.

Lääni	2007			2008			2009		
	OKM	LH	Yht.	OKM	LH	Yht.	OKM	LH	Yht.
Etelä-Suomi	3 270	2 100	5 370	4 270	2 050	6 320	9 726	2 248	11 974
Länsi-Suomi	4 320	1 800	6 120	3 930	1 900	5 830	5 847	2 152	7 999
Itä-Suomi	1370	640	2 010	30	550	580	1 860	550	2 410
Oulu	1 160	560	1 720	2 110	600	2 710	1 740	700	2 440
Lappi	700	530	1 230	560	500	1 060	600	560	1 160
Yhteensä	10 820	5 630	16 450	10900	5 600	16 500	19773	6 210	25 983

Taulukko 15. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden valtionavustukset ELY-alueittain vuonna 2010 (1000 €), indeksikorjaamaton.

ELY-alue	2010		
	OKM	ELY	Yht.
Uusimaa	7 010 000	2 200 000	9 210 000
Pohjanmaa	3 630 000	1 450 000	5 080 000
Varsinais-Suomi	2 100 000	600 000	2 700 000
Pohjois-Savo	240 000	650 000	890 000
Pohjois-Pohjanmaa	970 000	600 000	1 570 000
Lappi	800 000	500 000	1 300 000
Yhteensä	14 750 000	6 000 000	20 750 000

Taulukko 16. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemusten ja myönnettyjen avustusten lukumäärät vuosina 2007–2009.

Lääni	2007				2008				2009			
	Hakemuksia		Myöntöjä		Hakemuksia		Myöntöjä		Hakemuksia		Myöntöjä	
	OKM	LH	OKM	LH	OKM	LH	OKM	LH	OKM	LH	OKM	LH
Etelä-Suomi	26	77	9	47	28	63	9	43	28	73	12	49
Länsi-Suomi	18	78	8	52	27	73	11	52	24	69	12	44
Itä-Suomi	9	25	4	18	4	16	1	9	10	19	4	13
Oulu	7	28	4	17	7	33	4	17	5	24	4	17
Lappi	4	24	2	18	3	17	2	12	4	22	1	18
Yhteensä	64	232	27	152	69	202	27	133	71	207	33	141

Taulukko 17. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemusten ja myönnettyjen avustusten lukumäärät vuonna 2010.

ELY-alue	2010			
	Hakemuksia		Myöntöjä	
	OKM	ELY	OKM	ELY
Uusimaa	38	59	9	37
Pohjanmaa	15	57	7	32
Varsinais-Suomi	7	18	3	14
Pohjois-Savo	9	28	1	16
Pohjois-Pohjanmaa	5	22	2	13
Lappi	5	24	2	18
Yhteensä	79	208	24	130

Taulukko 18. Kustannusarvioltaan yli 700 000 € liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemuksissa useimmin esiintyvät liikuntapaikkatyytit vuosina 2000–2010 (lkm).

Liikuntapaikkatyyppi	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Uimahallit	17	19	11	11	10	9	6	11	10	7	8
Jäähallit	33	24	17	13	9	7	14	14	16	17	9
Liikuntahallit	18	19	25	19	16	19	15	19	21	13	18
Kentät	4	5	3	4	4	3	2	6	4	3	8
Muut	29	28	15	18	14	7	9	14	18	31	36
Yhteensä	101	95	71	65	53	45	46	64	69	71	79

Taulukko 19. Liikuntapaikkarakentamisen tutkimus- ja kehittämishankkeisiin myönnetyt valtionavustukset teemoittain vuosina 2008–2010.

Teema	2008			2009			2010		
	Lkm	€	%	Lkm	€	%	Lkm	€	%
Yhdyskuntasuunnittelu	2	63 300	8,4	1	31 000	4,1	1	20 000	2,5
Lähi- ja arkiliikuntapaikat	3	48 900	6,5	1	11 000	1,4	3	35 000	4,4
Rakennustekniikka, talous ja välineistö	8	258 800	34,5	11	246 400	32,2	10	248 000	31,0
Turvallisuus	2	41 000	5,5	1	23 000	3,0	1	25 000	3,1
Ympäristö ja kestävä kehitys	1	20 000	2,7	1	20 000	2,6	2	70 000	8,8
Erytisryhmät ja tasa-arvo	1	57 000	7,6	2	97 700	12,8	2	119 000	14,9
Liikuntapaikkojen käyttö, kysyntä ja tarjonta	2	70 000	9,3	2	85 000	11,1	3	117 000	14,6
Tietojärjestelmät	1	140 000	18,7	2	209 400	27,4	2	166 000	20,8
Muut tutkimukset	1	51 000	6,8	3	41 500	5,4	0	0	0,0
Yhteensä	21	750 000	100,0	24	765 000	100,0	24	800 000	100,0

5 Liikunnan koulutuskeskukset

Suomessa on 11 valtakunnallista ja kolme alueellista liikunnan koulutuskeskusta. Liikunnan koulutuskeskukset toteuttavat liikunta-alan koulutustoimintaa monipuolisesti vapaan sivistystyön, ammatillisen peruskoulutuksen, ammatillisen lisäkoulutuksen sekä maksullisen palvelutoiminnan muodossa. Vapaan sivistystyön koulutuksen puitteissa liikunnan koulutuskeskukset järjestävät mm. urheilijoiden valmennukseen liittyvää koulutusta sekä urheiluseurojen ohjaajien, valmentajien ja seurahenkilöstön koulutusta yhteistyössä liikuntajärjestöjen kanssa. Samalla ne myös toimivat koko väestölle tarkoitettuina kunto- ja terveysliikunnan koulutuskeskuksina.

Liikunnan koulutuskeskukset saavat vapaan sivistystyön koulutustoimintaan suoriteperusteista valtionosuutta, joka rahoitetaan pääosin valtion liikuntabudjetin veikkausvoittovaroista. Tätä valtionosuutta säädellään vapaasta sivistystyöstä annetulla lailla (632/1998) ja asetuksella (805/1998). Lisäksi osa valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuksista rahoitetaan yleisistä budjettivaroista. Vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) mukaan valtionosuuden laskentaperusteena valtakunnallisilla liikunnan koulutuskeskuksilla on opiskelijavuorokausi ja alueellisilla liikunnan koulutuskeskuksilla opiskelijapäivä, sekä niille määrättävä yksikköhinta. Valtionosuusprosentti on 65. Yksikköhinnoissa ei ole porrastuksia, mutta oppilaitosten erilaisuus otetaan huomioon painottamalla toteutuneita suoritteita opetuksen sisällön ja oppilaitoksen suuruuden mukaisilla painokertoimilla.

Liikunnan koulutuskeskukset voivat lisäksi saada harkinnanvaraista valtionavustusta liikuntapaikkarakentamiseen, laatu- ja kehittämishankkeisiin sekä opintoaseteliavustusta. Rakentamisavustuksia myönnetään liikuntapaikkojen rakentamiseen, peruskorjaukseen, hankkimiseen ja varustamiseen. Vuonna 2010 liikunnan koulutuskeskuksille myönnettävät laatu- ja kehittämisavustukset on tarkoitettu niiden toiminnan kehittämiseksi järjestettävää kokeilua, toimintaan liittyviä tarpeellisia erityistehtäviä sekä toiminnan käynnistämistä varten tai koulutuksen monipuolisuuden tukemiseksi. Tavoitteena on liikunnan alalla tapahtuvan vapaan sivistystyön koulutuksen ohjaaminen liikuntapolitiikan kannalta strategisesti keskeisille toiminta-alueille.

Vuonna 2010 liikunnan koulutuskeskusten rakentamishankkeisiin myönnettiin yhteensä 2,8 miljoonaa euroa. Laatu- ja kehittämishankkeisiin liikunnan koulutuskeskukset saivat valtionavustusta yhteensä 641 450 euroa. Eduskunnan päättämästä 650 000 euron kokonaismäärästä jätettiin jakamatta 8 550 vuoden kuluessa mahdollisesti esiin tuleville laatu- ja kehittämishankkeille. Liikunnan koulutuskeskusten laatu- ja kehittämisavustuksia haki 12 hanketta, joille kaikille myös myönnettiin rahoitusta määrärahasta. Avustuksista 10 kohdistui valtakunnallisille ja kaksi alueellisille liikunnan koulutuskeskuksille. Hankkeista 10 oli koulutuksen yleiseen kehittämiseen tähtääviä hankkeita, yksi huippu-urheiluhanke ja yksi koulutukselliseen tasa-arvoon liittyvä hanke.

Vuonna 2010 uutena erityisavustusmuotona liikunnan koulutuskeskuksille myönnettiin opintoteliavustusta. Se on tarkoitettu opiskelijamaksuja korvaavaksi tai alentavaksi järjestelmäksi aliedustetuilta kohderyhmiltä (työttömät, lomautetut, maahanmuuttajat, eräistä elintapatauti- ja sairauksista kärsivät henkilöt) vapaan sivistystyön koulutuksessa. Opintoteliavustuksen saajia vuonna 2010 olivat Kuortaneen Urheiluopisto 10 825 eurolla sekä Urheiluopisto Kisakeskus 9 175 eurolla.

Liikunnan koulutuskeskukset saavat koulutustehtävänsä perusteella valtion rahoitusta myös usean muun lain nojalla. Koulutusta ja sen rahoitusta ohjaavat valtionavustuslaki (688/2001), laki ammatillisesta koulutuksesta (630/1998), laki ammatillisesta aikuis- koulutuksesta (631/1998), laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009) sekä niihin liittyvät asetukset.

Liikunnan koulutuskeskuksilla on vuodesta 1993 lähtien ollut lainsäädännön puitteissa mahdollisuus järjestää valtionosuuskelpoisen koulutuksen lisäksi myös maksullista palvelutoimintaa. Maksulliseen palvelutoimintaan sisältyvät esimerkiksi ammattikorkeakoulun ostama tutkintotavoitteinen koulutus, työvoimapoliittinen koulutus, oppisopimuskoulutus, työnantajien tilaama henkilöstökoulutus sekä urheiluseurojen ja liikuntajärjestöjen koulutus, kun se ei täytä valtionavustuslain vähimmäisvaatimuksia valtionosuuskelpoiselle koulutukselle. Lisäksi koulutuskeskukset järjestävät ammatillista perus- ja lisäkoulutusta.

Liikunnan koulutuskeskusten toimintaa käsitellään laajasti vuonna 2009 ilmestyneessä Urheiluopistoverkosto 2010-luvulla -julkaisussa (Opetusministeriön julkaisuja 2009:41).

5.1 Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset

Vuonna 2010 valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille maksettiin vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin perustuvaa valtionosuutta yhteensä 16 miljoonaa euroa. Toteutuneita vapaan sivistystyön opiskelijavuorokausia niissä kertyi yhteensä 368 806, kappaletta.

Vapaassa sivistystyössä opiskelijavuorokausi on valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtion-

osuuden perusteena oleva suorite. Opiskelijavuorokaudella tarkoitetaan yhden opiskelijan vuorokauden mittaista opiskelujaksoa, jonka aikana hän on saanut ohjattua opetusta vähintään viisi tuntia. Opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa vuosittain kullekin op- pilaitokselle valtionosuuden laskemisen perusteena käytettävien opiskelijavuorokausien määrän.

Valtion talousarviossa valtionosuuden perusteena olevien opiskelijavuorokausien enimmäismääräksi vuonna 2010 oli vahvistettu 274 900. Yhtä valtion- apukelpoista opiskelijavuorokautta valtakunnallisissa liikunnan koulutuskeskuksissa tuettiin vuonna 2010 keskimäärin lähes 43 eurolla.

Taulukossa 20 esitetään valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten saama suoriteperusteinen vapaan sivistystyön valtionosuus, toteutuneet vapaan sivistystyön opiskelijavuorokaudet sekä muut opiskelijavuorokau- det, vapaan sivistystyön opiskelijavuorokauden saama tuki sekä vapaan sivistystyön opiskelijavuorokausien osuus kaikista vuorokausista vuosina 2000–2010.

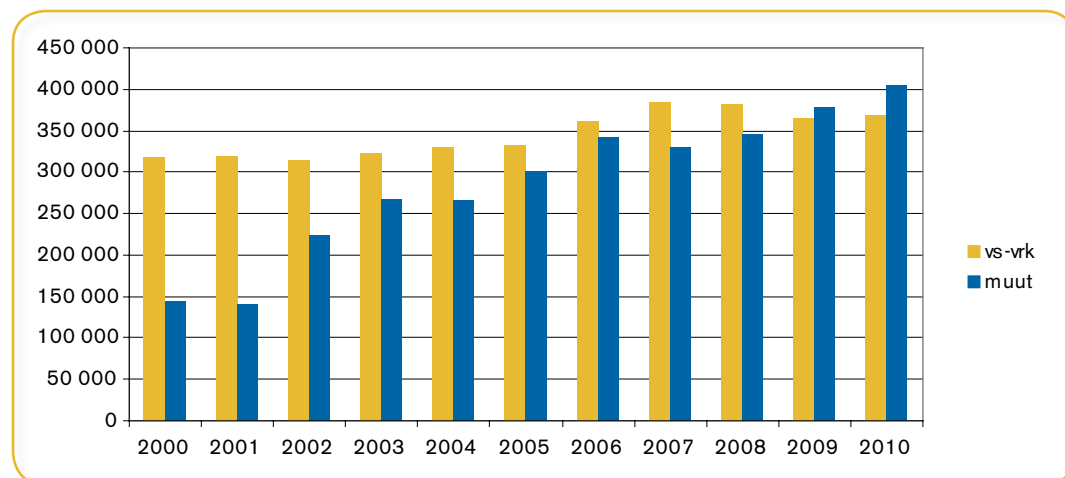
Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijavuorokauden yksikköhinta laskettiin vuoden 2010 tilanteessa joka toinen vuosi, nykyään joka nel- jäs vuosi, jakamalla yksikköhinnan määräämistä edel- täneenä kalenterivuonna niiden toiminnasta aiheutu- neet käyttökustannukset saman kalenterivuoden to- teutuneiden opiskelijavuorokausien määrällä. Vuonna 2010 valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten arvonlisäveroton yksikköhinta opiskelijavuorokautta kohden oli 83,35 euroa, arvonlisäverollinen 90,07 eu- roa. Kuviossa 8 on esitetty valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuskelpoisten ja muiden opiskelijavuorokausien kehitys vuosina 2000–2010.

Liikunnan koulutuskeskusten rakentamishankkeille myönnettiin vuonna 2010 valtionavustusta yhteensä 2,8 miljoonaa euroa, joka kohdistui kokonaan val- takunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille. Suu- rimmat avustukset olivat Tanhuvaaran Urheiluopis- ton asuntolarakentamishankkeeseen myönnetty 1,1 miljoonaa euroa, Kisakallion Urheiluopiston moni- toimihallihankkeeseen myönnetty 800 000 euroa ja Kuortaneen Urheiluopiston majoitustilahankkeeseen myönnetty 560 000 euroa. Taulukossa 21 on esitetty liikunnan koulutuskeskusten rakentamishankkeisiin myönnetty valtionavustukset vuosina 2000–2010.

Taulukko 20. Valtionosuudet valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin ja opiskelijavuorokaudet vuosina 2000–2010, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Vuosi	Suoriteperusteinen valtionosuus		Toteutetut opiskelijavuorokaudet			Toteutetut vs-vrk		vo-vrk %-osuus kaikista
	Milj. €	Indeksi-korjattu	vs-vrk	Muut	Yht.	€/vs-vrk	Indeksi-korjattu	
2000	10,33	14,85	317 620	144 196	461 816	33	47	69
2001	10,84	14,77	319 947	140 320	460 267	34	46	70
2002	11,88	15,05	314 597	224 762	539 359	38	48	58
2003	12,00	14,80	323 331	268 115	591 446	37	46	55
2004	12,22	14,76	330 933	265 342	596 275	37	45	56
2005	12,89	15,04	332 307	301 382	633 689	39	45	52
2006	13,15	14,91	361 399	342 354	703 753	36	41	51
2007	13,37	14,67	384 781	329 427	714 208	35	38	54
2008	14,77	15,31	382 382	346 458	728 840	39	40	52
2009	15,63	15,89	364 026	378 101	742 127	43	44	49
2010	16,03	16,03	368 806	404 901	773 707	43	43	48

Huom. Vs-vrk = vapaan sivistystyön opiskelijavuorokausi. Vuosina 2000-2003 suoriteperusteinen valtionosuus sis. valtionosuudet käyttökustannuksiin ja vuokra-arvon pääomakustannuksiin.

Kuvio 8. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijavuorokausien kehitys vuosina 2000–2010.

Taulukossa 22 on esitetty liikunnan koulutuskeskuksille myönnettyt laatu- ja kehittämisavustukset vuosina 2000–2010. Kuviossa 9 on puolestaan esitetty liikunnan koulutuskeskuksille myönnettyjen rakentamisavustusten sekä laatu- ja kehittämisavustusten kehitys vuosina 2000–2010.

Laskemalla valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten saamat käyttökustannusten suoriteperusteiset valtionosuudet, rakentamisavustukset, laatu- ja kehittämisavustukset sekä opintoseteliavustukset yhteen tuettiin valtion liikuntamäärärahoista valtakunnallisia liikunnan koulutuskeskuksia vuonna 2010 valtion liikuntabudjetista veikkausvoittovaroista yhteensä 19,4 miljoonalla eurolla. Valtion vapaan sivistystyön kokonaisrahoitus, suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijavuorokaudet valtakunnallisissa liikunnan koulutuskeskuksissa vuonna 2010 on esitetty taulukossa 23.

Taulukko 23. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön kokonaisrahoitus, vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijavuorokaudet vuonna 2010.

5.2 Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset

Vuonna 2010 alueellisille liikunnan koulutuskeskuksille maksettiin vapaan sivistystyön käyttökustan-

nuksiin perustuvaa valtionosuutta yhteensä 561 080 euroa. Valtakunnallisista koulutuskeskuksista poiketen, alueellisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuksien laskentaperusteena käytetään opiskelijapäivää. Opiskelijapäivään sisältyy yhden opiskelijan vähintään neljän tunnin mittainen päiväkohtainen opiskelujakso. Toteutuneita vapaan sivistystyön opiskelijapäiviä alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa kertyi vuonna 2010 yhteensä 74 243 kappaletta, joista valtionosuuskelpoisia oli 52 000.

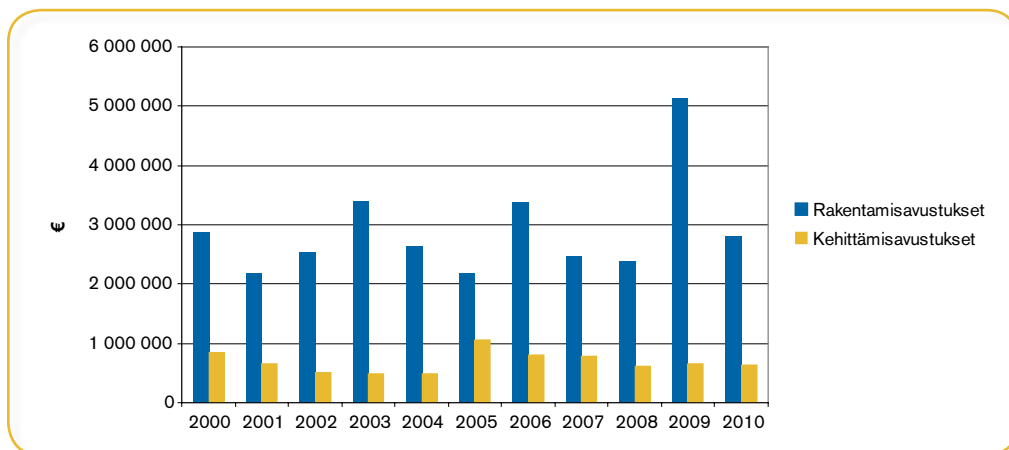
Opiskelijapäivän yksikköhinta määritetään vuosittain valtion talousarviossa olevan määrärahan rajoissa. Vuonna 2010 yksikköhinta säilyi edellisvuosien tasolla, 16,60 eurossa. Valtion talousarviossa määritetään myös alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön opiskelijapäivien enimmäismäärä, joka vuonna 2010 oli 52 000 kappaletta. Määrä nousi tuhannella opiskelijavuorokaudella edellisvuodesta. Taulukossa 24 on esitetty alueellisten liikunnan koulutuskeskusten saama suoriteperusteinen valtionosuus, toteutuneet vapaan sivistystyön opiskelijapäivät ja muut opiskelijapäivät, vapaan sivistystyön opiskelijapäivän saama tuki sekä vapaan sivistystyön opiskelijapäivien osuus kaikista opiskelijapäivistä vuosina 2000–2010. Kuviossa 10 on esitetty alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien kehitys vuosina 2000–2010.

Taulukko 21. Liikunnan koulutuskeskuksille myönnetty rakentamisavustukset vuosina 2000–2010, indeksikorjattu RKI 2000=100.

Vuosi	Avustukset	Indeksikorjatut avustukset
2000	2 250 354	2 869 202
2001	1 757 564	2 186 238
2002	2 056 640	2 538 447
2003	2 802 000	3 395 960
2004	2 225 000	2 631 609
2005	1 910 000	2 180 170
2006	3 068 000	3 375 065
2007	2 385 000	2 476 283
2008	2 381 000	2 381 000
2009	5 070 000	5 126 289
2010	2 800 000	2 800 000

Taulukko 22. Liikunnan koulutuskeskuksille myönnetty laatu- ja kehittämisavustukset vuosina 2000–2010, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Vuosi	Avustukset	Indeksikorjatut avustukset
2000	617 250	838 225
2001	504 564	658 844
2002	395 000	500 382
2003	400 000	493 818
2004	400 000	481 134
2005	900 000	1 050 000
2006	715 000	810 492
2007	715 000	784 305
2008	600 000	621 985
2009	650 000	660 704
2010	641 450	641 450

Kuvio 9. Liikunnan koulutuskeskusten rakentamis- ja kehittämisavustusten kehitys vuosina 2000–2010, indeksikorjattu RKI 2000=100 ja JMHI 2000=100.

Taulukko 23. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön kokonaisrahoitus, vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijavuorokaudet vuonna 2010.

Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset	Valtion kokonaisrahoitus (€) *	Opiskelijavuorokaudet						
		OKM:n päätös			Toteutetut			
		suoriteper. vos (€)	vs-vrk	€/vs-vrk	vs-vrk	€/vs-vrk	muut vrk	kaikki vrk
Eerikkilän Urheiluopisto	1 383 150	1 370 550	23 410	59	35 922	38	15 186	51 108
Kisakallion Urheiluopisto	1 899 496	1 332 496	22 760	59	34 016	39	41 926	75 941
Kuortaneen Urheiluopisto	2 728 967	1 954 542	33 385	59	40 660	48	35 658	76 318
Lapin Urheiluopisto	1 038 732	742 232	13 700	54	22 400	33	65 710	88 110
Liikuntakeskus Pajulahti	2 092 105	1 891 605	32 310	59	56 459	34	37 177	93 636
Solvalla Idrottsinstitut	405 767	381 717	6 520	59	6 776	56	11 992	18 768
Suomen Urheiluopisto	3 269 973	3 124 573	53 370	59	60 599	52	100 176	160 775
Tanhuvaaran Urheiluopisto	2 159 950	1 370 550	23 410	59	28 738	48	14 649	43 387
Urheiluopisto Kisakeskus	1 050 572	941 997	16 090	59	19 485	48	3 289	22 774
Varalan Urheiluopisto	1 372 465	1 241 165	21 200	59	23 066	54	43 434	66 499
Vuokatin Urheiluopisto	2 012 890	1 682 890	28 745	59	40 687	41	35 704	76 391
Yhteensä	19 414 066	16 034 316	274 900		368 806		404 901	773 707
Keskiarvo				58,1		44,6		

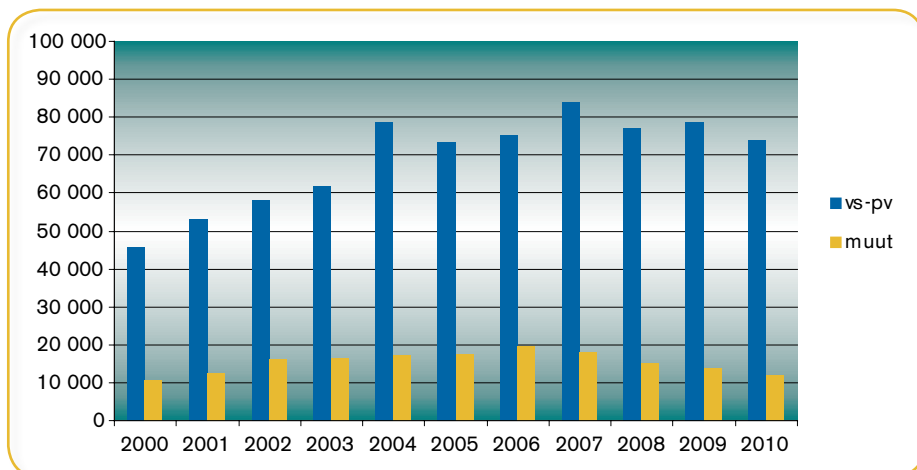
* Sis. Suoriteperusteiset valtionosuudet sekä myönnetty kehittämisavustukset ja rakentamisavustukset.

Vs-vrk = vapaan sivistystyön vuorokausi, vos = valtionosuus

Taulukko 24. Valtionosuus alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin ja opiskelijapäivät vuosina 2000–2010.

Vuosi	Suoriteperusteinen valtionosuus		Toteutetut opiskelijapäivät			Toteutetut vs-päivät		vs-pv %-osuus kaikista
	€	Indeksi- korjattu	vs-pv *	Muut	Yhteensä	€/vs- pv	Indeksi- korjattu	
2000	269 785	384 640	45 700	10 688	56 388	5,9	8,4	81
2001	452 153	590 412	53 091	12 715	65 806	8,5	11,1	81
2002	452 140	572 767	58 253	16 385	74 638	7,8	9,8	78
2003	490 620	605 693	61 743	16 614	78 357	7,9	9,8	79
2004	490 620	590 592	78 734	17 129	95 863	6,2	7,5	82
2005	490 620	572 390	73 505	17 470	90 975	6,7	7,8	81
2006	550 290	623 784	75 431	19 757	95 188	7,3	8,3	79
2007	550 290	603 630	84 044	17 855	101 899	6,5	7,2	82
2008	550 290	570 453	77 238	15 179	92 417	7,1	7,4	84
2009	550 290	559 352	78 846	13 915	92 761	7,0	7,1	85
2010	561 080	561 080	74 243	11 932	86 175	7,6	7,6	86

Vs-pv = vapaan sivistystyön opiskelijapäivä

Kuvio 10. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien kehitys vuosina 2000–2010.

Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten saamat suoriteperusteiset vapaan sivistystyön valtionosuudet sekä laatu- ja kehittämisavustukset yhteenlaskettuna tuettiin alueellisia liikunnan koulutuskeskuksia valtion liikuntamäärärahoista vuonna 2010 yhteensä 642 780 eurolla. Valtion kokonaisrahoitus, suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijapäivät alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa vuonna 2010 on esitetty taulukossa 25.

5.3 Liikunnan koulutuskeskusten kokonaisrahoitus

Liikunnan koulutuskeskusten valtiolta saamasta rahoituksesta vapaan sivistystyön suoriteperusteiset valtionosuudet, rakentamis- ja kehittämisavustukset sekä opintoseteliavustukset muodostavat yhden osan kokonaisuudesta. Näiden lisäksi taulukoissa 26 ja 27 on esitetty liikunnan koulutuskeskusten vuonna 2010

Taulukko 25. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön kokonaisrahoitus, vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijapäivät vuonna 2010.

Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset	Valtion kokonaisrahoitus*	Suoriteperusteinen valtionosuus	Opiskelijapäivät					
			OKM:n päätös		Toteutuneet			
			vs-pv	€/vs-pv	vs-pv	€/vs-pv	muut pv	kaikki pv
Itä-Suomen liikuntaopisto	230 259	230 259	21 340	10,8	32 778	7,0	8 671	41 449
Norrvala Idrottsinstitut	219 971	168 971	15 660	10,8	20 422	8,3	0	20 422
Virpiniemen liikuntaopisto	192 550	161 850	15 000	10,8	21 043	7,7	3 261	24 304
Yhteensä	642 780	561 080	52 000		74 243		11 932	86 175
Keskiarvo				10,8		7,7		

* Sis. Suoritusperusteiset valtionosuudet sekä myönnetty kehittämisavustukset ja rakentamisavustukset. Vs-pv = vapaan sivistystyön opiskelijapäivä

saamat suoriteperusteiset ammatillisen peruskoulutuksen valtionosuudet sekä suoriteperusteiset ammatillisen lisäkoulutuksen valtionosuudet. Kuvioissa 11 ja 12 on esitetty liikunnan koulutuskeskusten saaman valtion rahoituksen jakautuminen vuonna 2010. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten osalta vapaan sivistystyön osuus kokonaisrahoituksesta oli lähes 55 prosenttia ja alueellisten liikunnan koulutuskeskusten osalta lähes 45 prosenttia.

Valtionapuviranomainen liikunnan koulutuskeskusten käyttökustannuksia ja perustamishankkeita koskeissa asioissa, laatu- ja kehittämisavustuksissa sekä opintoseteliavustuksissa on opetus- ja kulttuuriministeriö. Laki vapaasta sivistystyöstä (632/1998) uudistui 1.1.2010.

5.4 Liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät

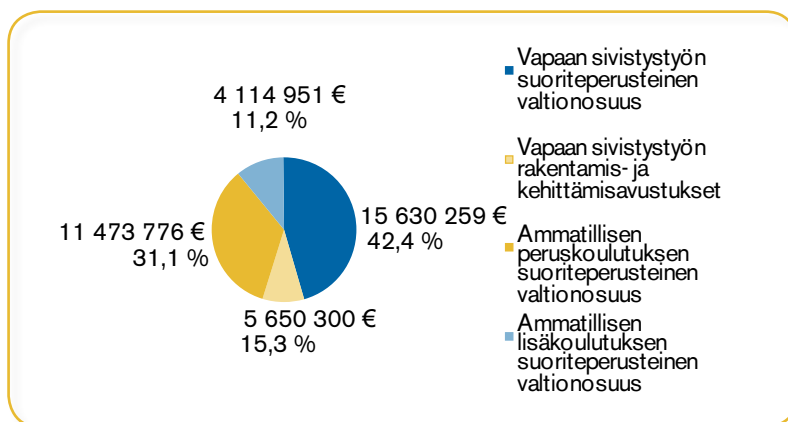
Liikunnan koulutuskeskusten järjestämä koulutus voidaan jaotella neljään ryhmään: vapaan sivistystyön koulutukseen, ammatilliseen peruskoulutukseen, ammatilliseen lisäkoulutukseen sekä maksulliseen palvelutoimintaan. Näistä merkittävimmän osan muodostaa vapaan sivistystyön koulutus. Vuonna 2010 kaikista valtakunnallisten koulutuskeskusten järjestämään koulutukseen osallistuneista 55,7 prosenttia ja

alueellisten koulutuskeskusten järjestämään koulutukseen osallistuneista 98,4 prosenttia opiskeli vapaan sivistystyön koulutuksissa. Lukumääräisesti eniten opiskelijoita oli lapsi- ja nuorisoliikunnassa. Taulukossa 28 on esitetty liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutusaloittain vuonna 2010.

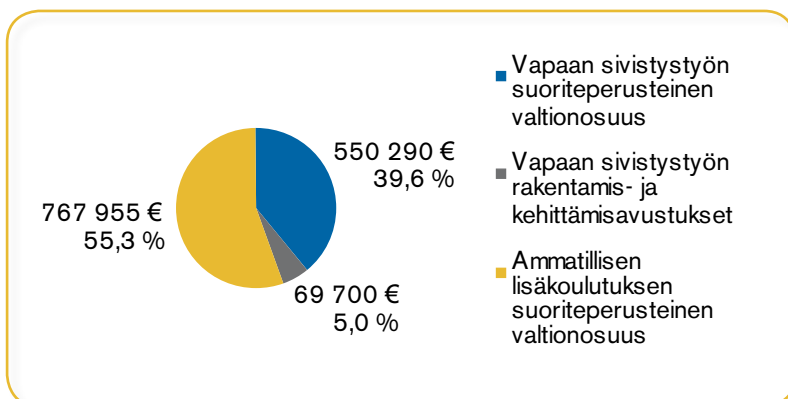
Valtakunnallisten koulutuskeskusten järjestämän koulutuksen opiskelijamäärissä mitattuna myös maksullisen palvelutoiminnan osuus oli merkittävä, lähes 43,5 prosenttia. Alueellisissa koulutuskeskuksissa maksullisen palvelutoiminnan osuus kuitenkin jäi vain reiluun 1,2 prosenttiin. Liikunnanohjauksen perustutkintoon johtavan ammatillisen peruskoulutuksen osuus opiskelijamäärästä on 0,3 prosenttia, mutta koulutuksen keston vuoksi opiskelijavuorokausissa mitattaessa tämä osuus on 15,6 prosenttia. Liikunta-alan ammatilliseen lisäkoulutukseen kuuluvat liikunnan ammattitutkinto, liikuntapaikkojen hoitajan ammattitutkinto, valmentajan ammattitutkinto, valmentajan erikoisammattitutkinto ja liikuntapaikkamestarin erikoisammattitutkinto. Lisäkoulutuksen osuus opiskelijamäärästä jää ammatillisen peruskoulutuksen tavoin matalaksi, 0,5 prosenttiin, mutta opiskelijavuorokausissa ja -päivissä sen osuus on 5,9 prosenttia valtakunnallisissa koulutuskeskuksissa ja 15,2 prosenttia alueellisissa koulutuskeskuksissa.

Taulukko 26. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtion kokonaisrahoitus vuonna 2010.

Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset	Valtion kokonaisrahoitus (€)	Vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus (€)	Vapaan sivistystyön rakentamis- ja kehittämisavustukset (€)	Ammatillisen peruskoulutuksen suoriteperusteinen valtionosuus (€)	Ammatillisen lisäkoulutuksen suoriteperusteinen valtionosuus (€)
Eerikkilän Urheiluopisto	1 856 227	1 370 550	12 600	0	473 077
Kisakallion Urheiluopisto	3 864 247	1 332 496	567 000	1 936 265	28 486
Kuortaneen Urheiluopisto	4 689 812	1 954 542	774 425	1 384 454	576 391
Lapin Urheiluopisto	2 724 457	742 232	296 500	1 381 426	304 299
Liikunta-keskus Pajulahti	3 996 253	1 891 605	200 500	1 712 858	191 290
Solvalla Idrottsinstitut	1 231 418	381 717	24 050	790 238	35 413
Suomen Urheiluopisto	6 703 754	3 124 573	145 400	2 078 963	1 354 818
Tanhuvaaran Urheiluopisto	3 441 874	1 370 550	789 400	1 256 816	25 108
Urheiluopisto Kisakeskus	1 231 176	941 997	108 575	0	180 604
Varalan Urheiluopisto	2 775 367	1 241 165	131 300	1 263 033	139 869
Vuokatin Urheiluopisto	2 897 224	1 682 890	330 000	330 980	553 354
Yhteensä	35 411 809	16 034 317	3 379 750	12 135 033	3 862 709

Kuvio 11. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten yhteenlaskettu valtion kokonaisrahoitus vuonna 2010.

Kuvio 12. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten yhteenlaskettu valtion kokonaisrahoitus vuonna 2010.

Taulukko 27. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten valtion kokonaisrahoitus vuonna 2010.

Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset	Valtion kokonaisrahoitus (€)	Vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus (€)	Vapaan sivistystyön rakentamis- ja kehittämisavustukset (€)	Ammatillisen peruskoulutuksen suoriteperusteinen valtionosuus (€)	Ammatillisen lisäkoulutuksen suoriteperusteinen valtionosuus (€)
Itä-Suomen liikuntaopisto	907 055	230 259	0	0	676 796
Norrvala Idrottseinstitut	219 971	168 971	51 000	0	0
Virpiniemen liikuntaopisto	316 687	161 850	30 700	0	124 137
Yhteensä	1 443 713	561 080	81 700	0	800 933

Taulukko 28. Liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutusaloittain vuonna 2010.

Koulutuksen osa-alue	Valtakunnalliset koulutuskeskukset		Alueelliset koulutuskeskukset	
	n	%	n	%
Vapaan sivistystyön koulutus	135 055	55,7 %	51 439	98,4 %
- lapsi- ja nuorisoliikunta	83 720		30 967	
- vammaisliikunta	2 514		833	
- kansalaisjärjestötoiminta	11 634		5 953	
- aikuisliikunta	27 027		9 453	
- huippu-urheilu	8 611		3 419	
- muut	1 549		814	
Ammatillinen peruskoulutus (valtion rahoittama)	804	0,3 %	0	0 %
- liikunnanohjauksen perustutkinto	798		0	
- vammaisten valmentava ja kuntouttava opetus	6		0	
Ammatillinen lisäkoulutus	1 148	0,5 %	215	0,4 %
- tutkintoon tähtäävä koulutus	937		131	
- muu pitkäkestoinen lisäkoulutus	96		84	
- lyhytkestoinen ammatillinen täydennyskoulutus	115		0	
Maksullinen palvelutoiminta	105 344	43,5 %	622	1,2 %
- ammattikorkeakoulun tutkintotavoitteiden koulutus	0		0	
- työvoimapolitiittinen koulutus	3		119	
- oppisopimuskoulutus/teoriakurssit	202		18	
- työnantajan tilaama koulutus	17 164		485	
- urheiluseurojen ja liikuntajärjestöjen koulutus	25 563		0	
- muun lainsäädännön perusteella toteutettava koulutus	13 794		0	
- muut	48 618		0	
Yhteensä	242 351	100 %	52 276	100 %

Taulukoissa 29 ja 30 on esitetty liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin ja sukupuolittain. Sekä valtakunnallisissa että alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa miesopiskelijat muodostavat selvän enemmistön. Kaikista liikunnan koulutuskeskusten opiskelijoista miesten osuus oli 54,6 ja naisten 45,4 prosenttia.

Kuvioissa 13 ja 14 havainnollistetaan nais- ja miesopiskelijoiden osuuksia vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2010. Miesopiskelijat muodostavat enemmistön vapaan sivistystyön koulutuksessa lähes joka alueella. Naisten osuus on miehiä suurempi vain valtakunnallisissa liikunnan koulutuskeskuksissa aikuisliikunnan ja muun koulutuksen alueilla.

5.5 Muu liikunta-alan koulutustoiminta

Suomen Urheiluilmailuopisto on ilmailun harrastajien opisto, joka toimii Räyskälän ilmailukeskuksessa Lopen kunnassa. Opiston päätoimintoina ovat eri lajitaitoja ja osaamista kehittävät kurssit sekä ilmailulajien opettajakurssit. Opisto järjestää kursseja ja tapahtumia ympäri Suomea sekä tarvittaessa myös Euroopassa. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee Urheiluilmailuopiston toimintaa vuosittaisella harkinnanvaraisella yleisavustuksella. Urheiluilmailuopiston valtionavustus vuonna 2010 oli 200 000 euroa. Vuonna 2010 opisto sai myös erityisavustusta kaluste- ja hankintoihinsa, yhteensä 45 000 euroa. Suomen Urheiluilmailuopiston toiminta-avustus maksetaan liikuntabudjetista tiedolla johtamisen ja tietopohjan vahvistamisen momentilta. Samalta momentilta ministeriö tukee myös Suomen Urheilumuseosäätiön toimintaa, vuonna 2010 yhteensä 270 000 eurolla.

Lähteitä:

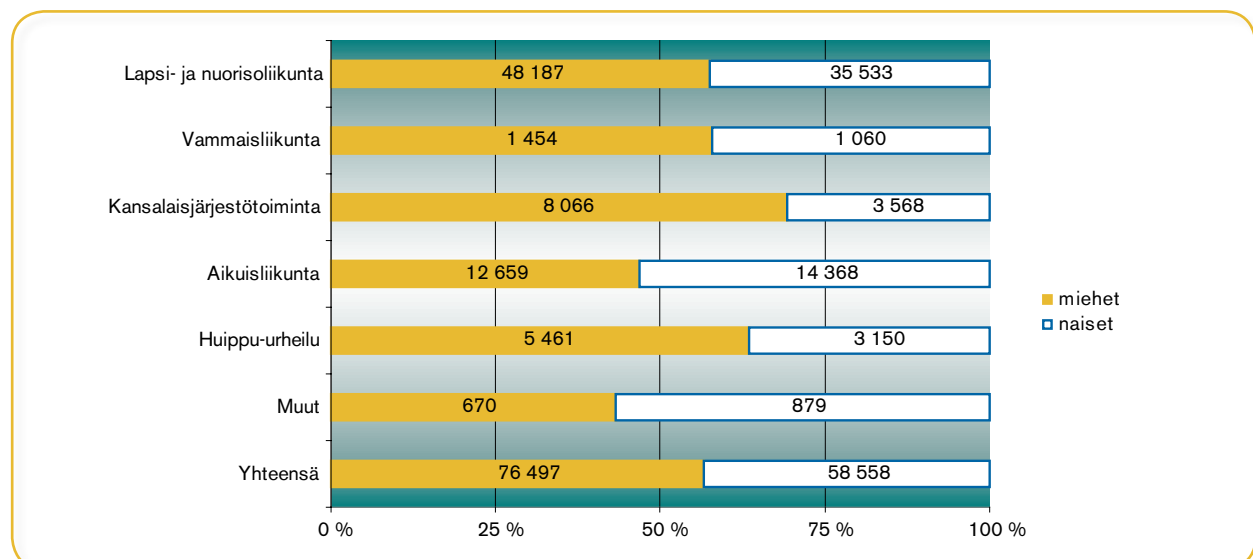
- Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutuneesta opetuksesta vuonna 2010.
- Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten käyttökustannusten valtionosuuspäätökset vuodelle 2010. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Asetus vapaasta sivistystyöstä 6.11.1998/805.
- HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisien valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä.
- Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 29.12.2009/1705.
- Laki vapaasta sivistystyöstä 21.8.1998/632.
- Liikunnan koulutuskeskusten laatu- ja kehittämishankkeiden valtionavustukset sekä opintotietojärjestelmien kehittäminen vuonna 2010. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Opetushallitus. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmän raportit. Saatavilla: www.vos.uta.fi/rap/
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.
- Urheiluopistoverkosto 2010-luvulla. Urheiluopistojen koulutuksen ja verkostoyhteistyön kehittämislinjauksia. Opetusministeriön julkaisuja 2009:41. Helsinki: Opetusministeriö.
- Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutuneesta opetuksesta vuonna 2010.
- Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten käyttökustannusten valtionosuuspäätökset vuodelle 2010. Helsinki: Opetusministeriö.
- Valtion talousarvioesitykset. Valtiovarainministeriö. Saatavilla: <http://budjetti.vm.fi>.
- Vapaan sivistystyön kehittämisohjelma 2009–2012. Opetusministeriön asettaman työryhmän loppuraportti. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:12. Helsinki: Opetusministeriö.

Taulukko 29. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin vuonna 2010.

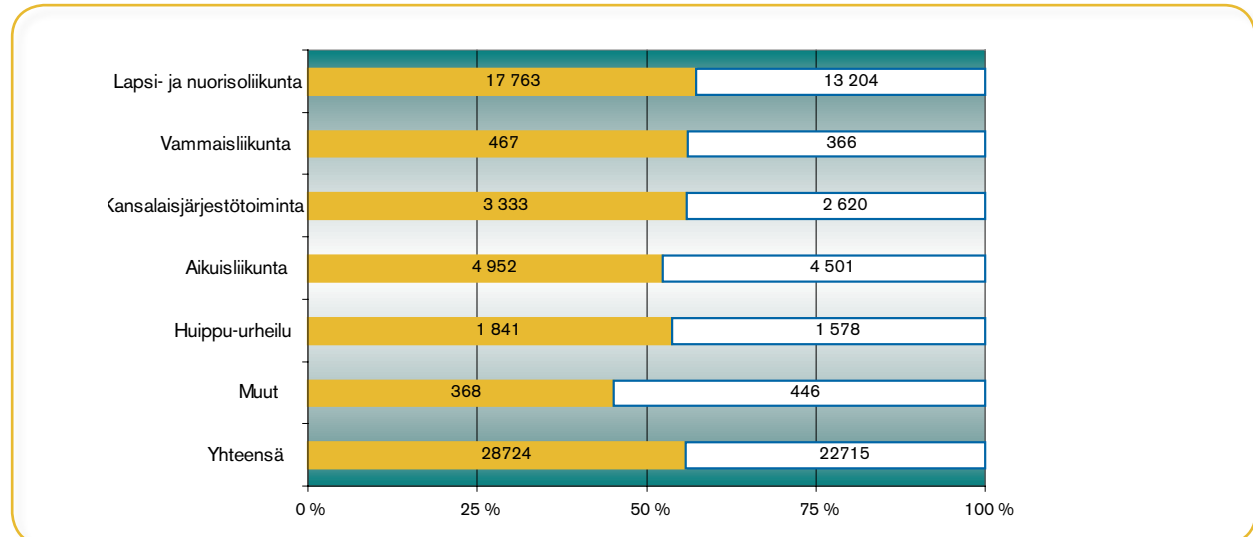
Liikunnan koulutus- keskukset	Vapaa sivistystyö		Ammatillinen perus- koulutus		Ammatillinen lisä- koulutus		Muu maksullinen palvelutoiminta		Yhteensä		
	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Kaikki
Eerikkilän Urheiluopisto	10 647	5 766	0	0	69	66	10 516	5 941	21 232	11 773	33 005
Kisakallion Urheiluopisto	7 004	5 604	44	70	11	39	7 076	8 139	14 135	13 852	27 987
Kuortaneen Urheiluopisto	9 309	6 906	44	60	110	60	5 082	6 513	14 545	13 539	28 084
Lapin Urheiluopisto	5 403	3 887	69	46	81	69	6 498	10 590	12 051	14 592	26 643
Liikunta- keskus Pajulahti	11 733	8 465	59	49	29	22	1 267	826	13 088	9 362	22 450
Solvalla Idrottsinstitut	1 207	1 171	29	21	4	5	1 625	1 157	2 865	2 354	5 219
Suomen Urheiluopisto	13 913	10 388	77	49	217	86	2 099	914	16 306	11 437	27 743
Tanhuvaaran Urheiluopisto	5 206	4 901	49	37	17	21	1 907	1 994	7 179	6 953	14 132
Urheiluopisto Kisakeskus	3 592	3 983	0	0	12	15	994	1 427	4 598	5 425	10 023
Varalan Urheiluopisto	1 847	2 758	39	41	18	24	11 815	10 530	13 719	13 353	27 072
Vuokatin Urheiluopisto	6 636	4 729	16	5	60	65	5 163	3 268	11 875	8 067	19 942
Yhteensä	76 497	58 558	426	378	628	472	54 042	51 299	131 593	110 707	242 300
%-osuus	56,6 %	43,4 %	53,0 %	47,0 %	57,1 %	42,9 %	51,3 %	48,7 %	54,3 %	45,7 %	100

Taulukko 30. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin vuonna 2010.

Liikunnan koulutuskeskus	Vapaa sivistystyö		Ammatillinen perus- koulutus		Ammatillinen lisä- koulutus		Muu maksullinen palvelutoiminta		Yhteensä		
	miehet	naiset	miehet	naiset	miehet	naiset	miehet	naiset	miehet	naiset	Kaikki
Itä-Suomen Liikuntaopisto	8293	7195	0	0	60	93	102	138	8455	7426	15881
Virpinemen Liikuntaopisto	12134	8288	0	0	0	0	0	0	12134	8288	20422
Norrvala Idrottsinstitut	8297	7232	0	0	13	49	138	125	8448	7406	15854
Yhteensä	28724	22715	0	0	73	142	240	263	29037	23120	52157
%-osuus	55,8	44,2	0,0	0,0	34,0	66,0	47,7	52,3	55,7	44,3	100

Kuvio 13. Nais- ja miesopiskelijoiden osuudet valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2010.

Kuvio 14. Nais- ja miesopiskelijoiden osuudet alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2010.

6 Liikunnan kansalaistoiminta

Suomalainen liikunta perustuu merkittävässä määrin vapaaehtoiseen järjestö- ja kansalaistoimintaan. Järjestöt ja seurat vastaavat liikuntatoiminnan toteuttamisesta, tarjoten koko väestölle mahdollisuuksia liikunnan harrastamiseen. Suomessa on Suomen Liikunta ja Urheilu ry:n tilastojen mukaan noin 9 000 liikunta- ja urheiluseuraa, joissa toimii yli puoli miljoonaa aikuista vapaaehtoistoimijaa. Seurojen ja järjestöjen liikuntatoimintaan osallistuu yli miljoona suomalaista lasta, nuorta, aikuista ja ikääntyvää ihmistä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee liikunnan kansalaistoimintaa myöntämällä harkinnanvaraisia valtionavustuksia valtakunnallisille ja alueellisille liikuntajärjestöille. Avustuksen suuruuteen vaikuttaa järjestön toiminta liikuntalain 1 §:ssä säädetyn tarkoituksen toteuttamiseksi, toiminnan laatu, laajuus sekä yhteiskunnallinen merkitys. Valtakunnallisille ja alueellisille liikuntajärjestöille myönnetään lisäksi erityisavustuksia erilaisiin kehittämishankkeisiin. Valtakunnalliset liikuntajärjestöt järjestävät koulutus-, valmennus- ja kilpailutoimintaa jäsenyhdistyksilleen sekä paikallisille seuroille, mutta eivät voi ilman erillistä lupaa siirtää ansaitsemaansa valtionavustusta niiden toimintaan. Myös liikunnan aluejärjestöt ja kunnat tukevat paikallisten seurojen toimintaa. Kunnat voivat tähän tarkoitukseen käyttää niiden liikuntatoimintaan osoitettuja valtionosuuksia, joita tarkastellaan lähemmin luvussa 3.

Voimassa olevan liikunta-asetuksen (1055/1998) mukaan valtionapukelpoisia järjestöjä ovat valtakunnalliset tai alueelliset rekisteröidyt yhdistykset, joiden

pääasiallisena tehtävänä on liikunnan järjestäminen tai muu liikunnan edistäminen. Järjestöllä on oltava vähintään 30 jäsenyhdistystä, joissa on vähintään tuhat harrastajaa, ja liikuntalajilla on oltava kansainvälinen organisaatio tai lajin on oltava kansallisesti merkittävä. Valtionavustusta ei yleensä myönnetä ennen kuin järjestö on toiminut vähintään vuoden mittaisen tilikauden.

Vuonna 2009 urheilun lajiliittojen ja liikuntajärjestöjen valtionapujärjestelmää pohtinut työryhmä jätti esityksen valtionapujärjestelmän muuttamisesta. Työryhmä esitti, että valtionavustusta saisi vastaisuudessa vain järjestöt, joiden pääasiallisena toimintamuotona on liikunta. Lisäksi kustakin lajista olisi tarkoituksena hyväksyä valtionapukelpoiseksi vain yksi laji edustava liitto. Uuden avustettavan järjestön tulisi olla toiminut vähintään viisi vuoden mittaista tilikautta ennen valtionapukelpoisuuden myöntöä. Lisäksi liikuntalaikiin ehdotettiin lisättäväksi säännös, jonka mukaan mahdollistettaisiin valtionapukelpoisuuden kumoaminen järjestöltä, joka ei täytä lain edellytyksiä. Työryhmän esitys on tarkoitus ottaa käyttöön liikuntalain uudistuksen jälkeen.

Vuoden 2010 valtionavustuksia myönnettäessä otettiin huomioon järjestöjen määrälliset, laadulliset ja yhteiskunnalliset tulokset lapsi- ja nuorisoliikunnan, aikuisten liikunnan ja huippu-urheilun tulosalueilla. Lisäksi arvioitiin järjestöjen toimintaa eettisesti kestävä liikunnan osalta ottaen huomioon erityisesti liiton antidopingtoiminta sekä toiminta laaja-alaisen tasa-arvon ja suvaitsevaisuuden osa-alueilla.

6.1 Liikuntajärjestöille myönnetyt valtionavustukset

Taulukossa 31 on esitetty liikuntajärjestöille myönnetty valtionavustukset vuosina 2000–2010, pois lukien Suomen Liikunta ja Urheilu ry:n sekä Suomen Olympiakomitea ry:n toiminta-avustukset. Taulukossa 32 on esitetty liikuntajärjestöjen valtionavustusten jakautuminen järjestöryhmittäin vuosina 2009–2010 ja kuviossa 15 valtionavustusten järjestöryhmäkohtaiset prosenttiosuudet vuonna 2010. Vuonna 2010 valtion liikuntamäärärahoista liikuntajärjestöjen avustamiseen osoitettiin yhteensä 40,3 miljoonaa euroa. Lajiliitoille toiminta-avustuksia jaettiin summasta 19,9 miljoonaa euroa, 1 075 000 euroa enemmän kuin vuonna 2009. Muiden liikuntajärjestöjen toiminta-avustusten määrä oli vuonna 2010 yhteensä 20,4 miljoonaa euroa, kasvaen edellisvuodesta 975 000 eurolla. Taulukosta 33 voi havaita, että valtionavustusta saaneiden järjestöjen lukumäärä muuttui vuodelle 2010, kun neljä vammaisurheilujärjestöä yhdistyi valtakunnalliseksi liikuntajärjestöksi, Suomen Vammaisurheilu- ja liikunta VAU ry:ksi. Samalla VAU ry siirrettiin liikunnan palvelujärjestökokonaisuuteen. Yhdistyminen näkyy taulukossa 32 erityisliikuntajärjestöjen toiminta-avustusten laskuna ja vastaavasti valtakunnallisten palvelujärjestöjen toiminta-avustusten kasvuna.

Vuonna 2010 liikuntajärjestöille myönnettävää valtionavustusta haki 134 järjestöä, joista 79 oli lajiliittoja ja 55 muita valtakunnallisia liikuntajärjestöjä. Seitsemän järjestön valtionavustushakemukset hylättiin, koska ne eivät olleet valtionavustukseen oikeutettuja liikuntajärjestöjä. Nämä seitsemän järjestöä olivat ITF Taekwondo liitto ry, Liikuntaa ja kulttuuria kansainvälisesti Liikkukaa! ry, Suomen Agilityliitto ry, Suomen Katutanssiliitto ry, Suomen Mielenterveysseura ry, Suomen Minipalloliitto ry sekä Suomen Racketlonliitto ry.

Jäljempänä esitetyissä taulukoissa käsitellään liikuntajärjestöjen talouden tunnuslukuja seuraavin järjestöryhmittäin: (a) lajiliitot, (b) erityisliikuntajärjestöt, (c) koululais- ja opiskelijaliikuntajärjestöt, (d) omassa taulukossaan Suomen Työväen Urheiluliitto, Finlands Svenska Idrott rf, Suomen Latu ry ja Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry sekä (e) muut varsinaiset liikuntajärjestöt. Liikunnan palvelujärjestöistä omiin taulukoihinsa on eritelty (a) valtakunnalliset palvelujärjestöt sekä (b) alueelliset yhteisöt.

Joidenkin lajiliittojen saamat valtionavustukset poikkeavat merkittävästi niiden aiempina vuosina saamista avustussummista. Syitä tähän ovat liitoilla käynnissä olleet kehittämishankkeet sekä se, että liittojen alaisten seurojen Euro Cup -avustukset on yhdistetty lajiliittojen toiminta-avustuksiin. Toinen peruste on, että vuodesta 2009 eteenpäin avustusesityksiä valmis-

Taulukko 31. Liikuntajärjestöille myönnetty valtionavustukset vuosina 2000–2010 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100 (ei sisällä SLU:n eikä Olympiakomitean avustuksia).

Vuosi	Valtionavustuksiin oikeuttavat menot	Valtionavustukset	Avustus%	Indeksikorjatut avustukset	Reaalimuutos ed. vuoteen
2000	63 369 522	20 401 195	32,2	27 704 823	1,0 %
2001	59 366 882	21 353 668	36,0	27 882 962	0,6 %
2002	77 935 585	22 301 000	28,6	28 250 707	1,3 %
2003	70 942 050	22 434 000	31,6	27 695 793	-2,0 %
2004	77 797 437	22 861 000	29,4	27 497 996	-0,7 %
2005	89 111 519	24 261 000	27,2	28 304 500	2,9 %
2006	94 767 198	25 529 024	26,9	28 938 576	2,2 %
2007	100 972 134	27 544 000	27,3	30 213 855	4,4 %
2008	106 907 384	28 960 000	27,1	30 021 130	-0,6 %
2009	113 588 864	32 250 000	28,4	32 781 063	9,2 %
2010	116 324 692	34 000 000	29,2	34 000 000	3,7 %

teltaessa on voitu ensimmäistä kertaa kattavasti arvioida liiton toiminnan laadullista kehittymistä suhteessa toiminnan lähtötasoon eli vuoden 2005 tulosten arviointiin. Kolmantena lähtökohtana on käytetty TNS Gallup Oy:n toteuttamaa Kansallista Liikuntatutkimusta eri lajien harrastajamäärien kehittymisestä.

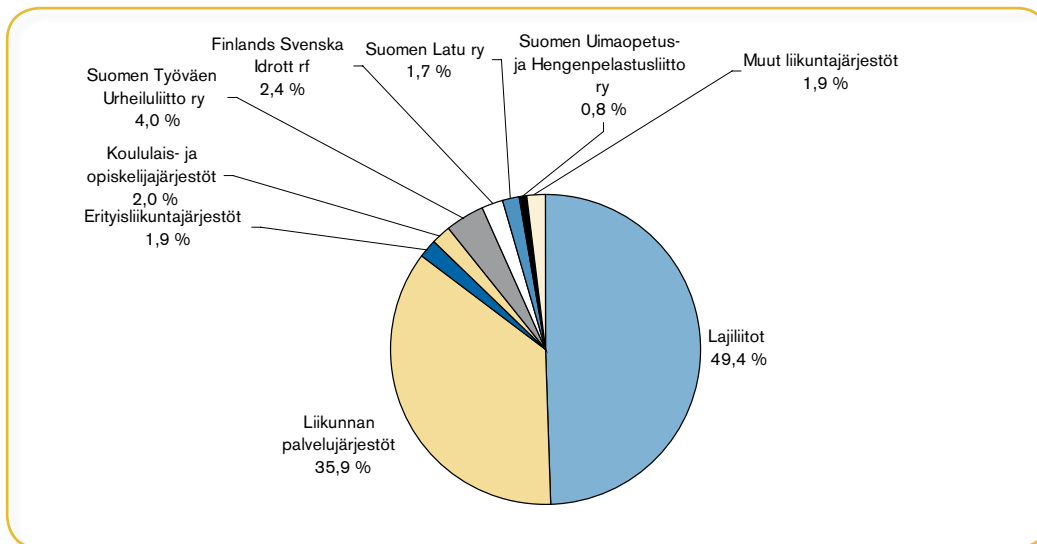
Lajiliittojen pitkäjänteinen kehittämissyö on tuottanut tulosta. Suomen Jääkiekkoliitto ry:n strategia-työ sekä sen yhdessä Suomen Palloliitto ry:n kanssa kehittämä seuratoiminnan auditointijärjestelmä ovat esimerkkejä pitkäjänteisellä kehittämissyöllä saavutettavista tuloksista. Palloliiton toiminta-avustuksen kasvun taustalla on myös toiminta monikulttuurisuuden edistämiseksi. Valmennuksen ja toiminnan kehittämistyötä tekivät myös mm. Suomen Ampumaurheiluliitto ry ja Suomen Voimisteluliitto SvoLi ry ansaiten korotukset toiminta-avustuksiinsa. Huippu-urheilun kehittämisen erityisesti määrätietoisen maajoukkue-toiminnan osalta korotettiin vuodelle 2010 Suomen Koripalloliiton toiminta-avustusta. Suomen Salibandyliitto ry:n toiminta laajentui edelleen varsin nopeasti ja sen toiminta-avustusta korotettiin. Yksilölajien osalta suurin toiminta-avustuksen korotus esitettiin Suomen Hiihtoliitto ry:lle. Keskisuurten lajien osalta merkittävimmän toiminta-avustuksen korotuksen sai Suomen Taitoluisteluliitto ry.

Taulukko 32. Liikuntajärjestöille myönnetty valtionavustukset järjestöryhmittäin vuosina 2009–2010, indeksikorjaamaton.

Järjestöryhmä	Avustus			
	2009		2010	
	euroa	%	euroa	%
Varsinaiset liikuntajärjestöt				
Lajiliitot	18 825 000	49,2	19 900 000	49,4
Erytisliikuntajärjestöt	2 081 000	5,4	783 000	1,9
Koululais- ja opiskelijajärjestöt	797 000	2,1	817 000	2,0
Suomen Työväen Urheiluliitto ry	1 575 000	4,1	1 605 000	4,0
Finlands Svenska Idrott rf	860 000	2,2	960 000	2,4
Suomen Latu ry	636 000	1,7	678 000	1,7
Suomen Uimaopetus- ja hengenpelastusliitto ry	310 000	0,8	330 000	0,8
Muut liikuntajärjestöt	729 000	1,9	771 000	1,9
Liikunnan palvelujärjestöt				
Valtakunnalliset palvelujärjestöt	8 880 000	23,2	10 748 000	26,7
Alueelliset yhteisöt	3 557 000	9,3	3 708 000	9,2
Yhteensä	38 250 000	100,0	40 300 000	100,0

Liikunta- ja urheiluseurojen toiminnan kehittäminen vuosina 2009–2011 -pilottihanke pohjautuu kansallista liikuntaohjelmaa valmistelleen toimikunnan ehdotuksiin. Vuonna 2010 tuettiin hanketta SLU ry:n kautta yhteensä 3,2 miljoonalla eurolla. Suomen Olympiakomitean ja Suomen Paralympiakomitean toiminta-avustuksia nostettiin edelleen, jotta voitaisiin paremmin tukea eettisen ja yhteiskuntavastuullisen sekä kansainväliseen menestykseen tähtäävän huippu-urheilun edellytyksiä. Nämä korotukset suunnattiin ensisijaisesti valmennuksen tehostamiseen.

Erytisliikuntajärjestökentällä saatiin syyskuussa 2009 päätökseen kaksi vuotta kestänyt yhdistymisprosessi, kun Elinsiirtoväen Liikuntaliitto ELLI ry, Näkövammaisten Keskusliitto ry (NKL), Suomen Invalidien Urheiluliitto ry (SIU) sekä Suomen Kehitysvammaisten Liikunta ja Urheilu ry (SKLU) perustivat uuden yhteisen järjestön, VAU ry:n. Suomen Vammaisurheilu- ja liikunta VAU ry keräsi ensimmäisenä kokonaisena toimintavuotenaan valtionavustusta 1 475 000 euroa. Tasokorotuksen valtionavustukseensa saivat erityisliikunnan järjestöistä Suomen Kuurojen Urheiluliitto ry, Soveltava Liikunta SoVeLi ry sekä Suomen CP-liitto ry. Erytisliikuntaa järjestöineen käsitellään kappaleessa 13.

Kuvio 15. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöryhmittäin vuonna 2010.

Taulukko 33. Valtionavustusta saaneet liikuntajärjestöt järjestöryhmittäin vuosina 2000–2010 (lkm).

Järjestöryhmä	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Varsinaiset liikuntajärjestöt											
Lajiliitot	71	71	71	70	72	72	73	73	74	74	74
Erityisliikuntajärjestöt	13	14	12	13	14	14	14	14	14	14	10
Koululais- ja opiskelijajärjestöt	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Suomen Työvään Urheiluliitto ry	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Finlands Svenska Idrott rf	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Suomen Latu ry	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Suomen Uimaopetus ja Hengenpelastusliitto ry	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Muut liikuntajärjestöt	16	16	16	16	16	16	16	14	14	14	14
Liikunnan palvelujärjestöt											
Valtakunnalliset palvelujärjestöt	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	6
Alueelliset yhteisöt	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15
Yhteensä	128	129	127	127	130	130	131	129	130	130	127

Muista varsinaisista liikuntajärjestöistä merkittävimmät valtionavustuksen korotukset kohdistettiin Suomen Monikulttuurinen Liikuntaliitto FIMU ry:lle, Suomen Valmentajat ry:lle sekä Suomen Ammattilaiset ry:lle. Suomen Liikunta ja Urheilu SLU ry:n osalta avustuskorotuksen perusteena oli kansainvälisen tapahtumatoimiston (Sport Finland) kustannusvaikutukset sekä liikunnan kehitysyhteistyön hallinnon vahvistaminen. Alueellisten yhteisöjen osalta otettiin huomioon, että lasten ja nuorten liikunnan kehittämisen momentilta aiemmin myönnetty hankeavustukset liitettiin osaksi toiminta-avustuksia.

Taulukoissa 34–40 on esitetty liikuntajärjestöille myönnetty valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2009 ja 2010.

6.2 Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset vuonna 2010

Taulukoissa 41–48 on esitetty liikuntajärjestöjen varsinaisen toiminnan kulut, hyväksyttävät toimintamenot, valtionavustukset, avustuksen osuus hyväksytyistä menoista sekä koko julkisen tuen osuus hyväksytyistä menoista vuonna 2010. Julkiseen tukeen sisältyvät varsinaisen toiminta-avustuksen lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriöltä saadut erityisavustukset sekä Olympiakomitealta, Paralympiakomitealta tai muilta julkisilta tahoilta saadut avustukset, jotka on taulukoissa eritelty omiin sarakkeisiinsa. Olympiakomitea ja Paralympiakomitea jakavat esimerkiksi lajiliitoille valmentajataukea valtion urheilija-apurahaa saavien urheilijoiden valmentajille jaettavaksi.

Liikuntalain (1054/1998) mukaan valtionavustukseen hyväksyttävänä toimintamenoina ei pidetä liiketoiminnasta aiheutuneita menoja. Opetus- ja kulttuuriministeriön käytännön mukaan valtionavun ulkopuolelle jäävät myös välitystoiminnasta, varainhankinnasta, sijoitustoiminnasta, lainojen lyhennyksistä ja koroista, vuokratuloista, poistoista ja varauksista sekä keskinäisistä avustuksista aiheutuvat menot, kilpailujen järjestämisestä ja julkaisutoiminnasta aiheutuvat menot mahdollista hyväksyttävää tappiota lukuun ottamatta sekä järjestön toiselle myymistä tavaroista tai hallinto- ja tietohallintopalveluista saaduilla tuloilla katetut menot. Hyväksyttäviin menoihin ei myöskään

lasketa tiettyjä palkkaukseen liittyviä menoja eikä erikseen määriteltyjä irtaimen käyttöomaisuuden hankintamenoja.

Korkeita, jopa yli sadan prosentin julkisen tuen osuuksia selittää osaltaan järjestöjen vaihteleva käytäntö toimintamenojen kirjaamisessa. Suomen Liikunnan ja Urheilun julkisen tuen osuus hyväksyttävistä toimintamenoista on noin 75 prosenttia, jos siihen ei huomioida järjestön opetus- ja kulttuuriministeriöltä erityisavustuksina saamia 4,3 miljoonaa euroa nuorten työllistämishankkeeseen ja 3,2 miljoonaa euroa urheilu- ja seuratoiminnan kehittämishankkeeseen. Opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustukset -sarake koskee nimenomaan vuoden 2010 kuluessa myönnettyjä avustuksia. Muiden julkisten avustusten ja tukien saraketta koskien on huomattava, ettei ole takuita siitä, että kaikki järjestöt ovat raportoineet ne täsmällisesti. Tästä johtuen järjestöjen keskinäinen vertailtavuus kärsii. Suomen Oriental Moodo -liitto ry palautti vuoden 2010 toiminta-avustuksestaan sadan prosentin julkisen tuen ylittävän osuuden, vajaat 4 000 euroa, vuonna 2010. Tätä ei ole kuitenkaan huomioitu taulukoiden luvuissa.

Liikuntajärjestöjen varsinaiseen toimintaan käyttämien varojen jakautuminen toiminnanaloittain vuonna 2010 on esitetty taulukossa 49. Toiminnanalakohdaisessa tarkastelussa on kuitenkin syytä huomioida, että joidenkin liikuntajärjestöjen kohdalla toimintakulttuuri tai lajien luonne on asettanut rajoitteita kaikkien toiminnanalojen käytölle menolajittelussa. Liikuntajärjestöjä koskevat tiedot ovat peräisin liikuntajärjestöjen tilinpäätösyhteenvedoista sekä valtionapulaskelmista.

Taulukko 34. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2009 ja 2010 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot.

Lajiliitot		2009	2010	%-muutos
1	AKK-Motorsport ry	235 000	240 000	2,1
2	Sukeltajaliitto ry	155 000	160 000	3,2
3	Suomen Aikidoliitto ry	45 000	48 000	6,7
4	Suomen Amerikkalaisen Jalkapallon Liitto ry	75 000	78 000	4,0
5	Suomen Ampumahiihtoliitto ry	180 000	190 000	5,6
6	Suomen Ampumaurheiluliitto ry	630 000	693 000	10,0
7	Suomen Baseball ja Softball -liitto ry	7 000	7 000	0,0
8	Suomen Biljardiliitto ry	50 000	50 000	0,0
9	Suomen Castingliitto ry	7 000	7 000	0,0
10	Suomen Cheerleadingliitto ry	45 000	45 000	0,0
11	Suomen Curlingliitto ry	45 000	60 000	33,3
12	Suomen Dartsliitto ry	35 000	35 000	0,0
13	Suomen Golfliitto ry	450 000	485 000	7,8
14	Suomen Hiihtoliitto ry	1 000 000	1 120 000	12,0
15	Suomen Hockeyliitto ry	32 000	32 000	0,0
16	Suomen Ilmailuliitto ry	140 000	150 000	7,1
17	Suomen ITF Taekwon-Do ry	15 000	15 000	0,0
18	Suomen Jousiampujain Liitto ry	55 000	55 000	0,0
19	Suomen Judoliitto ry	280 000	298 000	6,4
20	Suomen Jääkiekkoliitto ry	1 210 000	1 300 000	7,4
21	Suomen Jääpalloliitto ry	130 000	130 000	0,0
22	Suomen Kanoottiliitto ry	170 000	185 000	8,8
23	Suomen Karateliitto ry	173 000	182 000	5,2
24	Suomen Kaukalopalloliitto ry	92 000	100 000	8,7
25	Suomen Keilailuliitto ry	230 000	240 000	4,3
26	Suomen Keskushakkiliitto ry	45 000	45 000	0,0
27	Suomen Kiipeilyliitto ry	52 000	52 000	0,0
28	Suomen Koripalloliitto ry	640 000	675 000	5,5
29	Suomen Krikettiliitto ry	20 000	20 000	0,0
30	Suomen Kyykkäliitto ry	12 000	12 000	0,0
31	Suomen Käsipalloliitto ry	170 000	180 000	5,9
32	Suomen Lentopalloliitto ry	900 000	910 000	1,1
33	Suomen Liitokiekkoliitto ry	30 000	30 000	0,0
34	Suomen Luisteluliitto ry	245 000	250 000	2,0
35	Suomen Lumilautaliitto ry	70 000	80 000	14,3
36	Suomen Miekkaileilyliitto ry	50 000	65 000	30,0
37	Suomen Moottoriliitto ry	170 000	170 000	0,0
38	Suomen Muay Thai-Liitto ry	15 000	15 000	0,0
39	Suomen Nykyaikaisen 5-ottelun Liitto ry	42 000	42 000	0,0
40	Suomen Nyrkkeilyliitto ry	165 000	175 000	6,1

41	Suomen Oriental Moodo -liitto ry	13 000	13 000	0,0
42	Suomen Painiliitto ry	275 000	290 000	5,5
43	Suomen Painonnostoliitto ry	190 000	200 000	5,3
44	Suomen Palloliitto ry	1 725 000	1 805 000	4,6
45	Suomen Pesäpalloliitto ry	520 000	540 000	3,8
46	Suomen Pétanque-Liitto SP-L ry	28 000	28 000	0,0
47	Suomen Potkunyrkkeilyliitto ry	30 000	30 000	0,0
48	Suomen Purjehtijaliitto ry	260 000	270 000	3,8
49	Suomen Pyöräilyunioni ry	170 000	175 000	2,9
50	Suomen Pöytätennisliitto ry	90 000	94 000	4,4
51	Suomen Ratagolfliitto ry	17 000	17 000	0,0
52	Suomen Ratsastajainliitto ry	525 000	575 000	9,5
53	Suomen Ringeteliitto ry	190 000	196 000	3,2
54	Suomen Rugbyliitto ry	10 000	12 000	20,0
55	Suomen Saappaanheittoliitto ry	7 000	7 000	0,0
56	Suomen Salibandyliitto ry	763 000	803 000	5,2
57	Suomen Soutuliitto ry	140 000	145 000	3,6
58	Suomen Squashliitto ry	160 000	160 000	0,0
59	Suomen Sulkapalloliitto ry	270 000	285 000	5,6
60	Suomen Suunnistusliitto ry	800 000	875 000	9,4
61	Suomen Taekwondoliitto ry	105 000	106 000	1,0
62	Suomen Taidoliitto ry	35 000	35 000	0,0
63	Suomen Taitoluisteluliitto ry	255 000	310 000	21,6
64	Suomen Tanssirheiluliitto ry	245 000	258 000	5,3
65	Suomen Tennisliitto ry	250 000	262 000	4,8
66	Suomen Tikkaurheiluliitto STURL ry	28 000	28 000	0,0
67	Suomen Triathlonliitto ry	52 000	52 000	0,0
68	Suomen Uimaliitto ry	650 000	670 000	3,1
69	Suomen Urheiluliitto ry	1 030 000	1 060 000	2,9
70	Suomen Valjakkourheilijoiden Liitto ry	27 000	27 000	0,0
71	Suomen Veneilyliitto ry	146 000	150 000	2,7
72	Suomen Vesihiihtourheilu ry	7 000	7 000	0,0
73	Suomen Voimanostoliitto ry	50 000	50 000	0,0
74	Suomen Voimisteluliitto SVoli ry	1 650 000	1 739 000	5,4
Yhteensä:		18 825 000	19 900 000	5,7

Taulukko 35. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2009 ja 2010 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Erityisliikuntajärjestöt.

Erityisliikuntajärjestöt		2009	2010	%-muutos
1	Elinsiirtoväen liikuntaliitto ELLI ry (*)	68 000		
2	Epilepsialiitto ry	14 000	14 000	0,0
3	Hengitysliitto Heli ry	46 000	46 000	0,0
4	Mielenterveyden Keskusliitto ry	77 000	79 000	2,6
5	Näkövammaisten Keskusliitto ry (*)	285 000		
6	Soveltava Liikunta SoveLi ry	135 000	145 000	7,4
7	Suomen CP-liitto ry	30 000	35 000	16,7
8	Suomen Invalidien Urheiluliitto ry (*)	640 000		
9	Suomen Kehitysvammaisten Liikunta ja Urheilu ry (*)	340 000		
10	Suomen Kuurojen Urheiluliitto ry	290 000	308 000	6,2
11	Suomen MS-liitto ry	46 000	46 000	0,0
12	Suomen Parkinson-liitto ry	18 000	18 000	0,0
13	Suomen Reumaliitto ry	46 000	46 000	0,0
14	Suomen Sydänliitto ry	46 000	46 000	0,0
Yhteensä		2 081 000	783 000	-62,4

Taulukko 36. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2009 ja 2010 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Koululais- ja opiskelijajärjestöt.

Koululais- ja opiskelijajärjestöt		2009	2010	%-muutos
1	Koululiikuntaliitto ry	285 000	300 000	5,3
2	Opiskelijoiden Liikuntaliitto ry	365 000	365 000	0,0
3	Suomen ammat. koul. kultt.- ja urheiluliitto SAKU ry	145 000	150 000	3,4
4	Suomen Koulukotien Urheiluyhdistys ry	2 000	2 000	0,0
Yhteensä		797 000	817 000	2,5

Taulukko 37. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2009 ja 2010 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: TUL, FSI, Suomen Latu ja SUH.

TUL, CIF, Suomen Latu, SUH		2007	2008	%-muutos
1	Suomen Työväen Urheiluliitto ry	1 575 000	1 605 000	1,9
2	Finlands Svenska Idrott CIF rf	860 000	960 000	11,6
3	Suomen Latu ry	636 000	678 000	6,6
4	Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry	310 000	330 000	6,5
Yhteensä		3 381 000	3 573 000	5,7

Taulukko 38. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2009 ja 2010 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt.

Muut liikuntajärjestöt		2009	2010	%-muutos
1	Kalottieurheilu ry (Urheilun kalottikeskus)	36 000	36 000	0,0
2	Liikunnan ja Terveystiedon Opettajat	79 000	81 000	2,5
3	Reserviläisurheiluliitto ry	50 000	50 000	0,0
4	Suomen Erotuomarien Liitto ry	39 000	34 000	-12,8
5	Suomen Liikunnan Ammattilaiset ry	150 000	160 000	6,7
6	Suomen Metsästäjäliitto ry	22 000	22 000	0,0
7	Suomen Monikulttuurinen Liikuntaliitto FIMU ry	32 000	40 000	25,0
8	Suomen NMKY:n Urheiluliitto ry	75 000	77 000	2,7
9	Suomen Sotilasurheiluliitto ry	54 000	54 000	0,0
10	Suomen Työpaikkaurheilu ry	4 000	4 000	0,0
11	Suomen Valmentajat ry	90 000	115 000	27,8
12	Suomen Veteraaniurheiluliitto ry	71 000	71 000	0,0
13	Työväen Retkeilyliitto ry	21 000	21 000	0,0
14	Urheilutoimittajain liitto ry	6 000	6 000	0,0
Yhteensä		729 000	771 000	5,8

Taulukko 39. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2009 ja 2010 (€).

Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset palvelujärjestöt.

Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset palvelujärjestöt		2009	2010	%-muutos
1	Suomen Liikunta ja Urheilu ry	1 900 000	2 000 000	5,3
2	Nuori Suomi ry	1 180 000	1 190 000	0,8
3	Suomen Kuntourheiluliitto ry	880 000	920 000	4,5
4	Suomen Olympiakomitea	4 100 000	4 300 000	4,9
5	Suomen Paralympiakomitea	820 000	863 000	5,2
6	Suomen Vammaisurheilu ja Liikunta VAU ry (*)			1 475 000
Yhteensä		8 880 000	10 748 000	21,0

*) Neljä vammaisurheilujärjestöä yhdistyivät ja VAU ry aloitti toimintansa 1.1.2010

Taulukko 40. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2009 ja 2010 (€). Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset yhteisöt.

Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset yhteisöt		2009	2010	%-muutos
1	Etelä-Karjalan Liikunta ja Urheilu ry	154 000	160 000	3,9
2	Etelä-Savon Liikunta ry	162 000	168 000	3,7
3	Etelä-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	466 000	483 000	3,6
4	Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	333 000	351 000	5,4
5	Kainuun Liikunta ry	183 000	192 000	4,9
6	Keski-Pohjanmaan liikunta ry	154 000	159 000	3,2
7	Keski-Suomen Liikunta ry	201 000	208 000	3,5
8	Kymenlaakson Liikunta ry	147 000	150 000	2,0
9	Lapin Liikunta ry	181 000	187 000	3,3
10	Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	517 000	546 000	5,6
11	Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry	291 000	302 000	3,8
12	Pohjois-Karjalan Liikunta ry	186 000	193 000	3,8
13	Pohjois-Pohjanmaan Liikunta ry	227 000	236 000	4,0
14	Pohjois-Savon Liikunta ry	174 000	182 000	4,6
15	Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	181 000	191 000	5,5
Yhteensä		3 557 000	3 708 000	4,2

Taulukko 41. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2010 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot.

Lajiliitot	Toiminnan kulut	Hyväk- syttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus-% hyväksytyt menot	Julkinen tuki% hyväk- sytyt menot	OKM:n erityis- avus- tukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
1 AKK-Motorsport ry	1 871 807	1 805 851	240 000	13,3	13,3	0	0	0	0
2 Sukeltajaliitto ry	688 423	688 423	160 000	23,2	23,5	0	1 500	0	0
3 Suomen Aikidoliitto ry	114 807	112 807	48 000	42,6	42,6	0	0	0	0
4 Suomen Amerikkalaisen Jalkapallon Liitto ry	485 604	430 629	78 000	18,1	19,3	0	0	0	5 000
5 Suomen Ampumahiihtoliitto ry	763 679	757 173	190 000	25,1	31,7	20 000	22 000	0	7 759
6 Suomen Ampumaurheiluliitto ry	2 037 143	2 016 846	693 000	34,4	56,6	100 000	286 500	62 000	0
7 Suomen Baseball- ja Softball-liitto ry	10 680	9 630	7 000	72,7	72,7	0	0	0	0
8 Suomen Biljardiliitto ry	192 119	175 760	50 000	28,4	31,3	0	0	0	5 000
9 Suomen Castingliitto ry	9 012	8 212	7 000	85,2	85,2	0	0	0	0
10 Suomen Cheerleadingliitto ry	610 442	609 832	45 000	7,4	7,4	0	0	0	0
11 Suomen Curlingliitto ry	146 914	146 821	60 000	40,9	54,5	20 000	0	0	0
12 Suomen Dartslitto ry	206 971	118 355	35 000	29,6	59,1	35 000	0	0	0
13 Suomen Golfliitto ry	2 939 311	2 934 678	485 000	16,5	18,7	35 000	22 500	0	7 305
14 Suomen Hiihtoliitto ry	3 773 813	3 756 134	1 120 000	29,8	53,9	50 000	816 500	38 000	0
15 Suomen Hockeyliitto ry	50 116	50 027	32 000	64,0	64,0	0	0	0	0
16 Suomen Ilmailuliitto ry	1 057 354	1 041 953	150 000	14,4	32,9	0	0	0	193 000
17 Suomen ITF Taekwon-Do ry	74 259	73 707	15 000	20,4	33,9	10 000	0	0	0
18 Suomen Jousiampujain Liitto ry	184 211	135 243	55 000	40,7	40,7	0	0	0	0
19 Suomen Judoliitto ry	1 018 342	1 015 525	298 000	29,3	44,5	0	100 000	12 000	42 052

Taulukko 41. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2010 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot.

Lajiliitot	Toiminnan kulut	Hyväk- syttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus-% hyväksytyt menot	Julkinen tuki% hyväk- sytyt menot	OKM:n erityis- avus- tukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
20 Suomen Jääkiekkoliitto ry	13 660 039	13 286 282	1 300 000	9,8	12,6	12 000	295 000	0	72 250
21 Suomen Jääpalloliitto ry	322 053	276 540	130 000	47,0	49,1	5 800	0	0	0
22 Suomen Kanoottiliitto ry	408 271	405 913	185 000	45,6	53,7	0	33 000	0	0
23 Suomen Karateliitto ry	362 140	355 666	182 000	51,2	55,4	15 000	0	0	0
24 Suomen Kaukalopalloliitto ry	201 760	176 760	100 000	56,6	56,6	0	0	0	0
25 Suomen Keilailuliitto ry	1 208 863	1 054 064	240 000	22,8	27,1	0	12 500	0	33 000
26 Suomen Keskusshakkiliitto ry	110 396	92 801	45 000	48,5	48,5	0	0	0	0
27 Suomen Kiipeilyliitto ry	183 036	180 215	52 000	28,9	28,9	0	0	0	0
28 Suomen Koripalloliitto ry	3 188 797	3 112 169	675 000	21,7	28,9	0	130 000	0	93 109
29 Suomen Kikettiliitto ry	118 292	118 292	20 000	16,9	16,9	0	0	0	0
30 Suomen Kyykkäliitto ry	12 328	12 328	12 000	97,3	97,3	0	0	0	0
31 Suomen Käsipalloliitto ry	817 981	816 067	180 000	22,1	31,6	47 000	30 000	0	1 000
32 Suomen Lentopalloliitto ry	4 261 081	4 210 129	910 000	21,6	27,9	0	265 000	0	0
33 Suomen Liitokiekkoliitto ry	84 489	82 107	30 000	36,5	36,5	0	0	0	0
34 Suomen Luisteluliitto ry	996 496	993 491	250 000	25,2	33,5	0	67 500	0	15 694
35 Suomen Lumilautaliitto ry	407 793	407 593	80 000	19,6	59,9	12 000	152 000	0	0
36 Suomen Miekkailuliitto ry	147 110	146 710	65 000	44,3	51,1	5 000	5 000	0	0
37 Suomen Moottoriliitto ry	1 101 758	1 091 983	170 000	15,6	15,6	0	0	0	0
38 Suomen Muay Thai- liitto ry	36 677	29 700	15 000	50,5	50,5	0	0	0	0

Taulukko 41. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2010 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot.

Lajiliitot	Toiminnan kulut	Hyväk- syttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus-% hyväksytyt menot	Julkinen tuki% hyväk- sytyt menot	OKM:n erityis- avus- tukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
39 Suomen Nykyaikaisen 5-ottelun Liitto ry	62 020	61 158	42 000	68,7	98,1	15 000	3 000	0	0
40 Suomen Nyrkkeilyliitto ry	370 936	369 870	175 000	47,3	48,7	0	5 000	0	0
41 Suomen Oriental Moodo -liitto ry	9 312	9 312	13 000	139,6	139,6	0	0	0	0
42 Suomen Painiliitto ry	752 418	752 158	290 000	38,6	63,6	0	188 000	0	0
43 Suomen Painonnostoliitto ry	304 813	300 378	200 000	66,6	69,2	0	2 500	0	5 218
44 Suomen Palloliitto ry	13 085 843	10 474 243	1 805 000	17,2	18,6	0	140 000	0	0
45 Suomen Pesäpalloliitto ry	1 359 275	1 349 074	540 000	40,0	41,6	0	0	0	21 700
46 Suomen Pétanque- Liitto ry	61 880	47 551	28 000	58,9	58,9	0	0	0	0
47 Suomen Potkunyrkkeilyliitto ry	139 011	138 971	30 000	21,6	21,6	0	0	0	0
48 Suomen Purjehdus- ja Veneily ry	1 240 708	1 235 609	270 000	21,9	42,2	52 000	194 000	5 000	0
49 Suomen Pyöräilyunioni ry	315 574	314 903	175 000	55,6	66,1	0	0	33 000	0
50 Suomen Pöytätennisliitto ry	281 713	189 140	94 000	49,7	54,2	0	2 500	0	6 000
51 Suomen Ratagolfliitto ry	34 456	27 740	17 000	61,3	61,3	0	0	0	0
52 Suomen Ratsastajainliitto ry	3 183 164	2 817 402	575 000	20,4	29,4	120 000	5 500	30 500	98 437
53 Suomen Ringeteliitto ry	711 102	701 039	196 000	28,0	33,3	11 000	0	0	26 500
54 Suomen Rugbyliitto ry	128 712	128 712	12 000	9,3	35,0	0	0	0	33 028
55 Suomen Saappaanheittoliitto ry	8 160	7 685	7 000	91,1	91,1	0	0	0	0
56 Suomen Salibandyliitto ry	6 066 445	2 445 081	803 000	32,8	40,7	166 500	0	0	25 000
57 Suomen Soutuliitto ry	385 614	385 238	145 000	37,6	57,3	10 000	55 000	0	10 800

Taulukko 41. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2010 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot.

Lajiliitot	Toiminnan kulut	Hyväk- syttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus-% hyväksytyt menot	Julkinen tuki% hyväk- sytyt menot	OKM:n erityis- avus- tukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
58 Suomen Squashliitto ry	238 436	237 478	160 000	67,4	72,6	0	12 500	0	0
59 Suomen Sulkapalloliitto ry	550 004	542 348	285 000	52,5	59,4	10 000	27 000	0	0
60 Suomen Suunnistusliitto ry	2 188 549	2 032 994	875 000	43,0	50,9	75 000	84 000	0	0
61 Suomen Taekwondoliitto ry	245 574	244 079	106 000	43,4	49,0	5 000	7 000	0	1 500
62 Suomen Taidoliitto ry	93 716	93 716	35 000	37,3	37,3	0	0	0	0
63 Suomen Taitoluisteluliitto ry	1 361 981	1 361 578	310 000	22,8	34,1	30 000	124 500	0	0
64 Suomen Tanssiruheiluliitto ry	598 110	597 679	258 000	43,2	43,2	0	0	0	0
65 Suomen Tennisliitto ry	971 581	942 878	262 000	27,8	33,4	15 000	22 500	10 000	5 000
66 Suomen Tikkaurheiluliitto ry	46 966	45 052	28 000	62,2	62,2	0	0	0	0
67 Suomen Triathlonliitto ry	82 741	81 107	52 000	64,1	64,1	0	0	0	0
68 Suomen Uimaliitto ry	1 726 790	1 724 421	670 000	38,9	45,8	25 000	59 000	36 000	0
69 Suomen Urheiluliitto ry	6 679 972	6 348 582	1 060 000	16,7	25,5	67 000	445 500	45 000	0
70 Suomen Valjakkourheilijoiden Liitto ry	52 215	51 484	27 000	52,4	52,4	0	0	0	0
71 Suomen Veneilyliitto ry	544 560	531 369	150 000	28,2	28,2	0	0	0	0
72 Suomen Vesihiihtourheilu ry	8 727	7 686	7 000	91,1	91,1	0	0	0	0
73 Suomen Voimanolliitto ry	156 620	118 403	50 000	42,2	42,2	0	0	0	0
74 Suomen Voimisteluliitto Svoli ry	3 833 515	3 764 657	1 739 000	46,2	50,9	103 000	76 000	0	0
Yhteensä	91 745 574	83 217 193	19 900 000	23,9	30,8	1 071 300	3 692 500	271 500	708 352

Taulukko 42. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2010 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Erityisliikuntajärjestöt.

Erityisliikuntajärjestöt		Toiminnan kulut	Hyväksyt- tävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus-% hyväk- sytyt menot	Julkinen tuki-% hyväk-sytyt menot	OKM:n erityis- avustukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Paralympia- komitea ry	Muut julkiset avustukset ja tuet
1	Elinsiirtoväen Liikuntaliitto ry (*)									
2	Epilepsialiitto ry	29 744	29 744	14 000	47,1	47,1	0	0	0	0
3	Hengitysliitto Heli ry	118 021	118 021	46 000	39,0	39,0	0	0	0	0
4	Mielenterveyden Keskusliitto ry	89 235	89 235	79 000	88,5	88,5		0	0	0
5	Näkövammaisten Keskusliitto ry (*)									
6	Soveltava Liikunta SoveLi ry	200 456	196 456	145 000	73,8	171,3	63 000	0	0	128 500
7	Suomen CP-liitto ry	51 026	51 026	35 000	68,6	68,6	0	0	0	0
8	Suomen Invalidien Urheiluliitto ry (*)									
9	Suomen Kehitysvammaisten Liikunta ja Urheilu ry (*)									
10	Suomen Kuurojen Urheiluliitto ry	464 602	464 602	308 000	66,3	111,1	63 000	0	0	145 000
11	Suomen MS-liitto	81 572	79 651	46 000	57,8	57,8	0	0	0	0
12	Suomen Parkinson- liitto ry	20 762	20 762	18 000	86,7	231,2	30 000	0	0	0
13	Suomen Reumaliitto ry	71 473	71 473	46 000	64,4	78,4	10 000	0	0	0
14	Suomen Sydänliitto ry	64 078	50 568	46 000	91,0	91,0	0	0	0	0
Yhteensä		1 190 969	1 171 538	783 000	66,8	104,4	166 000	0	0	273 500

Taulukko 43. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2010 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Koululais- ja opiskelijajärjestöt.

Koululais- ja opiskelijajärjestöt		Toiminnan kulut	Hyväksyt- tävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus %	Julkinen tuki %	OKM:n erityis- avustukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avustukset ja tuet
1	Koulu- liikuntaliitto ry	551 621	467 188	300 000	64,2	75,3	52 000	0	0	0
2	Opiskelijoiden Liikuntaliitto ry	506 424	484 124	365 000	75,4	100,6	122 000	0	0	0
3	Suomen ammatillisen koulutuksen kulttuuri- ja urheiluliitto ry	669 454	666 313	150 000	22,5	53,2	130 000	0	0	74 282
4	Suomen Koulukotien Urheilu- yhdistys ry	3 777	3 777	2 000	53,0	53,0	0	0	0	0
Yhteensä		1 731 276	1 621 401	817 000	50,4	73,7	304000	0	0	74282

Taulukko 44. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2010 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: TUL, FSI, Suomen Latu, SUH.

TUL, CIF, Suomen Latu	Toiminnan kulut	Hyväksyt- tävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus % hyväk- syt menot	Julkisen tuki% hyväk-syt menot	Valtion erityis- avustukset	Suo- men Olym- pia-komitea ry	Suo- men Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus-tukset ja tuet
1	Suomen Työväen Urheiluliitto TUL ry	2 096 898	1 961 372	81,8	84,8	40 000	0	0	18 400
2	Finlands Svenska Idrott rf	1 411 607	1 328 549	72,3	73,8	20 000	0	0	0
3	Suomen Latu ry	2 294 767	2 136 935	31,7	42,7	72 000	0	0	161 891
4	Suomen Uimaopetus- ja Hengen- pelastusliitto ry	1 037 491	1 033 712	31,9	48,9	48 000	0	0	128 000
Yhteensä		6 840 764	6 460 569	55,3	62,9	180 000	0	0	308 291

Taulukko 45. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2010 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt.

Muut liikuntajärjestöt	Toiminnan kulut	Hyväksyttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus % hyväk- syt menot	Julkinen tuk% hyväksyt menot	Valtion erityis- avus-tukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus-tukset ja tuet
1	Kalottiturheilu ry (Urheilun kalottikeskus)	60 922	60 922	59,1	85,4	16 000	0	0	0
2	Liikunnan ja Terveystiedon Opettajat ry	282 806	280 577	28,9	37,8	7 200	0	0	17 800
3	Reserviläis- urheiluliitto ry	90 424	90 300	55,4	72,0	15 000	0	0	0
4	Suomen Erotuomarien Liitto ry	42 352	42 352	80,3	80,3	0	0	0	0
5	Suomen Liikunnan ammattilaiset ry	203 010	202 905	78,9	78,9	0	0	0	0
6	Suomen Metsästäjä-liitto ry	1 409 019	1 359 149	1,6	1,6	0	0	0	0
7	Suomen Moni- kulttuurinen Liikuntaliitto FIMU ry	45 399	43 249	92,5	104,0	5 000	0	0	0
8	Suomen NMKY:n Urheiluliitto ry	383 127	361 256	21,3	21,3	0	0	0	0
9	Suomen Sotilas- urheiluliitto ry	179 796	179 796	30,0	64,0	0	0	0	61 035

10	Suomen Työpaikka-urheilu ry	43 204	42 920	4 000	9,3	9,3	0	0	0	0	0
11	Suomen Valmentajat ry	381 074	378 472	115 000	30,4	33,6	12 000	0	0	0	0
12	Suomen Veteraani- urheiluliitto ry	344 396	343 420	71 000	20,7	29,4	30 000	0	0	0	0
13	Työväen Retkeily- liitto ry	51 816	33 555	21 000	62,6	62,6	0	0	0	0	0
14	Urheilu- toimittajain Liitto ry	81 306	77 398	6 000	7,8	7,8	0	0	0	0	0
Yhteensä		3 598 650	3 496 269	771 000	22,1	26,7	85200	0	0	0	78835

Taulukko 46. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2010 (€). Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset liikuntajärjestöt.

Liikunnan palvelujärjestöt: valtakunnalliset palvelujärjestöt	Toiminnan kulut	Hyväksyttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus % hyväk- sytty menot	Julkinen tuk% hyväksytyt menot	Valtion erityis- avustukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus-tukset ja tuet
1 Suomen Liikunta ja Urheilu ry	6 238 951	4 090 011	2 000 000	48,9	257,6	8 535 960	0	0	0
2 Nuori Suomi ry	4 388 556	4 201 181	1 190 000	28,3	87,3	2 476 552	0	0	0
3 Suomen Kuntoliikuntaliitto, Kunto ry	1 409 122	1 401 183	920 000	65,7	72,0	45 000	0	0	43 390
4 Suomen Olympiakomitea ry	7 688 678	7 679 194	4 300 000	56,0	82,5	2 035 530		0	0
5 Suomen Paralympia- komitea ry	1 065 180	1 062 080	863 000	81,3	95,2	148 500	0		0
6 Suomen Vammaisurheilu ja Liikunta VAU ry (*)	2 419 396	2 407 475	1 475 000	61,3	74,5	80 000	0	117 000	120 700
Yhteensä	23 209 884	20 841 123	10 748 000	51,6	116,8	13321542	0	117000	164090

Taulukko 47. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2010 (€). Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset yhteisöt.

Liikunnan palvelujärjestöt: alueelliset yhteisöt	Toiminnan kulut	Hyväksyttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus % hyväk- sytyt menot	Julkinen tuki/% hyväksyt menot	Valtion erityis- avustukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus-tukset ja tuet
1 Etelä-Karjalan Liikunta ja Urheilu ry	420 494	419 889	160 000	38,1	64,4	0	0	0	110 382
2 Etelä-Savon Liikunta ry	1 070 553	1 068 935	168 000	15,7	20,0	15 000	0	0	30 293
3 Etelä-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	779 487	776 054	483 000	62,2	64,0	0	0	0	13 500
4 Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	868 101	867 456	351 000	40,5	46,0	0	0	0	48 248
5 Kainuun Liikunta ry	1 018 003	1 008 073	192 000	19,0	62,5	35 000	0	0	402 803
6 Keski-Pohjanmaan liikunta ry	557 659	546 425	159 000	29,1	43,0	60 000	0	0	15 998
7 Keski-Suomen Liikunta ry	533 626	530 224	208 000	39,2	41,8	0	0	0	13 500
8 Kymenlaakson Liikunta ry	391 089	384 596	150 000	39,0	56,4	0	0	0	67 000
9 Lapin Liikunta ry	315 525	314 591	187 000	59,4	64,5	0	0	0	15 900
10 Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	1 705 946	1 705 946	546 000	32,0	43,5	65 000	0	0	130 277

Taulukko 47. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2010 (€). Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset yhteisöt.

11	Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry	782 856	512 705	302 000	58,9	64,9	0	0	0	30 953
12	Pohjois-Karjalan Liikunta ry	1 354 165	822 021	193 000	23,5	66,8	0	0	0	356 354
13	Pohjois- Pohjanmaan Liikunta ry	597 931	592 890	236 000	39,8	58,3	0	0	0	109 582
14	Pohjois-Savon Liikunta ry	1 148 325	1 148 325	182 000	15,8	17,5	0	0	0	18 500
15	Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	587 675	587 675	191 000	32,5	57,4	53 000	0	0	93 500
Yhteensä		12 131 436	11 285 804	3 708 000	32,9	47,8	228 000	0	0	1 456 790

Taulukko 48. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset yhteensä vuonna 2010 (€).

Järjestöryhmä	Toiminnan kulut	Hyväksyttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus % hyväk- sytty menot	Julkinen tukipros- entti hyväksytyt menot	OKM:n erityis- avustukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Para- olympia- komitea ry	Muut julkiset avustukset ja tuet
Varsinaiset liikuntajärjestöt	105 107 233	95 966 970	25 844 000	24,6	34,4	1 806 500	3 692 500	271 500	1 443 260
Liikunnan palvelujärjestöt	35 341 319	32 126 927	14 456 000	40,9	92,6	13 549 542	0	117 000	1 620 880
Kaikki liikuntajärjestöt yhteensä	140 448 553	128 093 897	40 300 000	28,7	49,0	15 356 042	3 692 500	388 500	3 064 140

Taulukko 49. Liikuntajärjestöjen varsinaiseen toimintaan käyttämien varojen jakautuminen toiminnanaloittain vuonna 2010.

Järjestöryhmä	Nuorisoliikunta	Aikuisten liikunta	Huippu-urheilu	Järjestötoiminta
Varsinaiset liikuntajärjestöt				
Lajiliitot	22,9 %	15,1 %	32,7 %	29,4 %
Erytisliikuntajärjestöt	6,6 %	22,1 %	24,0 %	47,3 %
Koululais- ja opiskelijajärjestöt	48,4 %	12,9 %	4,5 %	34,2 %
Suomen Työväen Urheiluliitto ry	32,6 %	18,3 %	2,8 %	46,3 %
Finlands Svenska Idrott rf	37,5 %	12,3 %	0,0 %	50,3 %
Suomen Latu ry	15,9 %	46,4 %	0,0 %	37,7 %
Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry	0,0 %	0,0 %	0,0 %	100,0 %
Muut liikuntajärjestöt	9,9 %	8,1 %	1,6 %	80,5 %
Varsinaiset liikuntajärjestöt yhteensä	22,4 %	15,6 %	28,7 %	33,3 %
Liikunnan palvelujärjestöt				
Valtakunnalliset palvelujärjestöt	23,8 %	3,8 %	29,3 %	43,0 %
Alueelliset yhteisöt	30,0 %	23,5 %	0,0 %	46,5 %
Liikunnan palvelujärjestöt yhteensä	26,7 %	10,9 %	17,8 %	44,6 %
Kaikki liikuntajärjestöt yhteensä	23,5 %	14,4 %	26,1 %	36,0 %

6.3 Liikuntajärjestöille myönnetyt erityisavustukset vuonna 2010

Yleisten toiminta-avustusten lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää liikuntajärjestöille vuosittain erityisavustuksia erilaisiin liikuntaa edistäviin tarkoituksiin. Tyypillisesti nämä erityisavustukset ovat projektiluonteisia. Erityisavustuksia voidaan myös myöntää muille kuin valtakunnallisille tai alueellisille liikuntajärjestöille.

Vuonna 2010 opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi liikuntajärjestöille kaikkiaan noin 15 miljoonaa euroa erityisavustuksia. Suurimmat erityisavustukset myönnettiin Suomen Liikunta ja Urheilu ry:lle nuorten työllistämishankkeeseen 4,3 miljoonaa euroa sekä liikunta- ja urheiluseurojen kehittämishankkeeseen 3,2 miljoonaa euroa. Taulukossa 50 on esitetty opetus- ja kulttuuriministeriön liikuntajärjestöille vuonna 2010 myöntämät erityisavustukset avustuskohdeittain luokiteltuina.

Kilpailujen ja tapahtumien järjestämisen kohtaan taulukossa 50 sisältyvät liikuntajärjestöille myönnetyt avustukset Suomessa järjestettyjen kilpailujen ja ta-

pahtumien järjestämiseksi, hakemiseksi tai tappioiden kattamiseksi. Kilpailutapahtumien osalta merkittävin avustus, 100 000 euroa, myönnettiin Suomen Sali-bandyliitolle miesten salibandyn MM-kisojen järjestämiseen. Suomen Suunnistusliitolle myönnettiin Sotkamon MM2013 -kilpailuareenan liikuntapaikkojen rakentamiseen yhteensä 70 000 euron valtionavustus. 50 000 euron valtiontuen saivat Suomen Hiihtoliitto MM2015 -hakuprojektiinsa ja Suomen Ratsastajainliitto maailmancupin osakilpailun järjestämiseen. Valtion erityisavustuksista tukea saivat myös mm. Suomen Liikunta ja Urheilu 75 000 euroa vuoden 2011 Suomen Urheilugaalan järjestämiseen sekä Suomen Paralympiakomitea 42 500 euroa Vancouverin paralympialaisiin.

Seuratoiminnan kehittämisen kohtaan taulukossa 50 sisältyvät opetus- ja kulttuuriministeriön avustukset urheilu- ja seuratoiminnan kehittämishankkeeseen SLU ry:lle 3,2 miljoonaa euroa ja Suomen Kuntoliikuntaliitto ry:lle 150 000 euroa. Sekä lukumääräisesti että rahamäärältään suurimmaksi avustuskohdeeksi taulukossa 50 nousevat projektit, hankkeet ja ohjelmat. Tähän kohtaan liittyviä avustuksia olivat mm.

Taulukko 50. Liikuntajärjestöille myönnetty erityisavustukset vuonna 2010.

Avustuskohde	kpl	€	%
Kilpailujen ja tapahtumien järjestäminen sekä kilpailumatkat	22	679 700	4,5
Seuratoiminnan kehittäminen	2	3 350 000	22,3
Projektit, hankkeet ja ohjelmat	30	6 634 050	44,1
Lasten ja nuorten liikunnan kehittäminen	16	3 193 000	21,2
Terveysliikunnan kehittäminen	17	575 000	3,8
Kansainvälinen yhteistyö ja kongressit	11	287 000	1,9
Julkaisut ja historiikit	5	69 000	0,5
Liikuntapaikkarakentaminen ja sen tutkimus	7	247 000	1,6
Yhteensä	110	15 034 750	100

Suomen Liikunnalle ja Urheilulle myönnetty 400 000 euron suuruinen avustus valmentaja- ja ohjaajakoulutuksen kehittämiseen sekä Suomen Olympiakomitealle ja Paralympiakomitealle myönnetty yhteensä 670 000 euron avustukset joukkuepalloilun kehittämiseen. Erityisavustusta sai vuonna 2010 myös Suomen Olympiakomitean alaisuudessa toimintansa aloittanut huippu-urheilun muutostyöryhmä. Muutostyöryhmää tuettiin yhteensä 380 000 eurolla. Valtion erityisavustuksina tuettiin järjestöjen yhdistymiskehitystä, vuonna 2010 yhteensä 73 000 eurolla. Tukea saivat Suomen Purjehtijaliiton ja Suomen Veneilyliiton yhdistymishanke, Suomen Ringeteliiton jääurheilulajien ja seurayhteistyön pilottihanke sekä ITF Taekwon-Do-liiton ja Suomen Taekwondoliiton Yhtenäinen Taekwondo Suomessa -hanke.

Lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen saivat vuonna 2010 valtionavustusta 16 järjestöä. Merkittävintä tuki, 2 260 000 euroa, meni Nuori Suomi ry:lle lasten ja nuorten liikuntaohjelmaan. Tuettuja järjestöjen terveysliikunnan hankkeita oli vuonna 2010 yhteensä 17. Suurimmat avustukset saivat Keski-Pohjanmaan Liikunta ry Kotipa-hankkeeseen, 60 000 euroa, ja Opiskelijoiden Liikuntaliitto ry terveysliikuntamallien integroimishankkeeseen, 50 000 euroa. Julkaisujen ja historiikkien laatimiseen valtionavustusta sai viisi järjestöä.

Liikuntajärjestöille myönnettiin erityisavustuksia myös kansainväliseen yhteistyöhön, kongresseihin ja kokouksiin. Kansainvälistä ja EU-toimintaa on käsitelty tarkemmin luvussa 8. Liikuntapaikkarakentamista käsitellään tarkemmin luvussa 4, terveyttä edistävää liikuntaa luvussa 11 ja lasten ja nuorten liikuntaohjelmaa luvussa 12.

Lähteitä:

- HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä
Kansallinen liikuntatutkimus 2009–2010. Saatavilla: http://www.slu.fi/materiaalit/julkaisut_ja_opaat/kansallinen-liikuntatutkimus/
Liikunta-asetus 18.12.1998/1055. .
Liikuntajärjestöjen selvitykset valtionavustuksen käyttämisestä vuonna 2010.
Liikuntalaki 18.12.1998/1054.
Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.
Suomen Olympiakomitea. Vuosikertomus 2010. Saatavilla: <http://www.noc.fi/olympiakomitea/?x32999=3846661>.
Tolonen H. Vuoden 2010 valtakunnallisten liikuntajärjestöjen avustusvalmistelun esittelymuistio. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.
Valtakunnallisten lajiliittojen tulosperusteisen määrärahaajan kehittäminen - avustusjärjestelmätyöryhmä V:n muistio.
Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:27. Helsinki: Opetusministeriö.
Valtakunnallisten liikuntajärjestöjen yleis- ja erityisavustuksiin liittyvät ehdot ja rajoitukset 2010. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.

7 Liikuntatiede

Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee vuosittain liikuntatieteellistä toimintaa rahoittamalla liikuntatieteellisiä tutkimusprojekteja sekä liikuntatieteellisten ja tiedonvälitysyhteisöjen toimintaa. Vuonna 2010 opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi avustuksia liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille, liikuntatieteellisille tutkimusyhteisöille, Suomen Akatemian tutkimushankkeisiin, kansainvälisten tieteellisten kongressien järjestämiseen sekä tiede- ja tiedonvälitysyhteisöjen muihin hankkeisiin yhteensä noin 6,4 miljoonaa euroa. Liikuntatieteellisen toiminnan tuki on kasvanut ministeriössä noin 50 prosentilla toimikaudella 2007–2011.

Ministeriön tutkimusrahoitusta on kohdistettu uusiin näkökulmiin Uusi suunta liikuntatutkimukseen -strategian (Opetusministeriön julkaisuja 2009:18) linjausten mukaisesti. Liikuntatutkimusrahoituksella tavoitellaan korkeatasoista ja soveltavaa liikuntatieteellistä tutkimusta, jolla on uutuusarvoa sekä merkitystä käytännön liikuntatoiminnan kehittämisessä. Liikuntapolitiikan painopisteet: lapset ja nuoret, liikku-mattomuus, kansalaistoiminta ja huippu-urheilu, on nostettu teemoina tutkimuksen keskiöön. Huomiota kiinnitetään enenevässä määrin tiedon hyödyntämiskysymyksiin, kuten vuorovaikutuksen lisäämiseen tutkijoiden ja käytännön toimijoiden välillä sekä tiedon systemaattiseen kokoamiseen ja analysointiin. Tavoitteena on tuottaa tutkittuun tietoon pohjautuvia johtopäätöksiä ja suosituksia.

Kuviossa 16 esitetään kokonaisuudessaan opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2010 myöntämät valtionavustukset liikunnan tutkimus- ja tiedonvä-

litystoimintaan. Tiedonvälitystoimintaan kuviossa sisältyvät jäljempänä tässä luvussa esitetyjen liikuntatieteellisten tiedonvälitys- ja muiden yhteisöjen toiminta-avustukset.

Edellä mainittujen avustuskohhteiden lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää valtionavustuksia myös liikuntapaikkojen rakentamista, ylläpitoa tai käyttöä palvelemaan tutkimus- ja kehittämistyöhön. Näitä asioita on käsitelty tarkemmin luvussa 4. Kansainvälisten tieteellisten kongressien järjestämiseen myönnettyjä valtionavustuksia puolestaan tarkastellaan luvussa 8.

Vuoden 2010 lopussa opetus- ja kulttuuriministeriö toteutti erillisen sektoritutkimushaun liikunnan päätöksentekoa palveleviin tutkimushankkeisiin. Myönnetty määräraha oli yhteensä 150 000 euroa.

7.1 Liikuntatieteelliset tutkimusprojektit

Ministeriöön tulee vuosittain noin 100 tutkimusprojektihakemusta. Avustusta liikuntatieteen tutkimusprojekteihin voivat hakea yliopistot, tutkimuslaitokset ja yksittäiset tutkijat. Suurin osa tutkimusprojektien avustushakemuksista tulee yliopistojen kautta. Vuonna 2010 rahoitusta haki 112 tutkimusprojektia, joista opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi valtionavustusta 45 projektille, yhteensä 2 450 000 euron verran.

Valtion liikuntaneuvoston liikuntatieteen jaosto antaa lausunnon liikuntatieteellisten tutkimusprojektien avustushakemuksista. Hakemukset arvioidaan kahdes-

sa liikuntatieteen jaoston koordinoimassa arviointipaneelissa, jotka edustavat liikunnan biolääketieteellisen sekä yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisen tutkimuksen alueita. Monitieteiset hakemukset käsitellään molemmissa paneeleissa. Erityistä painoarvoa annetaan hankkeiden liikuntatieteellisen merkitykselle, hankkeen sovellettavuudelle sekä innovatiivisuudelle.

Valtion liikuntaneuvoston tiedejaosto on linjannut, että on rahoitettava aikaisempaa harvempia hankkeita suuremmilla keskimääräisillä avustussummilla, jotta projektien toteutumisesta voidaan varmistua. Biolääketieteellisten tutkimusprojektien osuutta rahoitettavista hankkeista on pienennetty, sillä tarkasteltaessa asiaa koko yhteiskunnan laajuudella sekä kansainvälisestikin terveys- ja lääketieteellistä tutkimusta tehdään suhteellisen paljon riippumatta ministeriön rahoituksesta. Opetus- ja kulttuuriministeriön lisäksi liikunta-tutkimusta rahoittavat mm. Suomen Akatemia, TEKES, Euroopan unioni, Kansaneläkelaitos, sosiaali- ja terveysministeriö, Raha-automaattiyhdistys sekä lukuisat säätiöt. Tutkimusprojektirahoituksessa yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisten tutkimusprojektien lukumäärä ylitti biolääketieteen projektituen vuonna 2010.

Rahoitetun tutkimuksen raportointivaatimuksia on muutettu niin, että vuodesta 2009 eteenpäin tutkimukset, joissa opetus- ja kulttuuriministeriö on ollut mukana rahoittajana, raportoidaan yleistajuisessa muodossa ministeriöön tutkimuksen valmistuttua. Ministeriön rahoittamien tutkimushankkeiden edistymistä ja tuloksia seurataan aktiivisesti liikuntatieteen jaostossa ja ministeriössä. Taulukossa 51 on esitetty liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille myönnetty valtionavustukset teemoittain vuosina 2008–2010.

Taulukossa 52 on esitetty liikuntatieteellisten tutkimusprojektien avustushakemusten ja myönnettyjen avustusten lukumäärä, myöntöprosentit sekä myönnetty avustussummat tieteenaloittain vuosina 2008–2010.

Vuonna 2007 ministeriössä otettiin käyttöön ehdolliset, pidempiaikaiset rahoituspäätökset, joiden myötä liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille voidaan myöntää ehdollinen tuki pääsääntöisesti enintään kolmelle vuodelle. Edellytyksenä on, että hanke etenee suunnitelmansa mukaisesti ja että eduskunta osoittaa liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille vuosittain riittävät määrärahat. Kuviossa 18 on esitetty valtionavustusta saaneiden uusien ja jatkuvien liikun-

tatieteellisten tutkimusprojektien lukumäärä vuosina 2000–2010. Vuonna 2010 valtionavustusta saaneista 45 tutkimusprojektista selvä enemmistö oli jatkuneita tutkimusprojekteja.

Tämän lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö on mukana osarahoittajana Suomen Akatemian tutkimusohjelmissa Työn ja hyvinvoinnin tulevaisuus (2008–2011) sekä Lasten hyvinvointi ja terveys (2010–2013). Työn ja hyvinvoinnin monitieteinen tutkimusohjelma kohdistuu työn, hyvinvoinnin ja terveyden välisien yhteyksien tutkimiseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee ohjelman kolmea hanketta, joissa tutkitaan työn ja sosioekonomisten olojen vaikutusta fyysiseen kuntoon eri elämänvaiheissa, varhaisen iän liikunnan merkitystä aikuisiän liikkumiseen sekä elintapojen muutoksen merkitystä raskaana olevien työkykyyn. Tutkimusohjelman nelivuotinen kokonaisrahoitus on yhdeksän miljoonaa euroa, josta ministeriön osuus 770 000 euroa. Vuonna 2010 ministeriö rahoitti ohjelmaa 156 134 eurolla. Lasten hyvinvointi ja terveys -ohjelmassa teemoina ovat lapsuuden kasvuympäristöt, palvelujärjestelmät ja lasten terveyden ja terveyden edistämisen haasteet. Tutkimusohjelman kokonaisrahoitus on noin yhdeksän miljoonaa euroa, josta ministeriön osuus 563 000 euroa.

7.2 Liikuntalääketieteen keskuskeskukset

Opetus- ja kulttuuriministeriö rahoittaa kuuden (Helsinki, Turku, Tampere, Kuopio, Oulu, Jyväskylä) liikuntalääketieteen keskuksen toimintaa. Liikuntalääketieteen keskusten saaman valtionavustuksen yhteiskunnallisesti hyväksyttävänä perusteena on pidetty keskusten toteuttamaa liikuntatieteellistä tutkimustyötä, koulutustoimintaa ja tiedonvälitystä sekä liikuntalääketieteen erikoislääkärikoulutusta. 2000-luvun aikana liikuntalääketieteen keskusten yleisavustukset ovat nousseet noin 850 000 eurosta 1 770 000 euroon, eli lähes 110 prosenttia. Liikuntalääketieteen keskusten saamien valtionavustusten kehitys vuosina 2000–2010 on esitetty kuviossa 18.

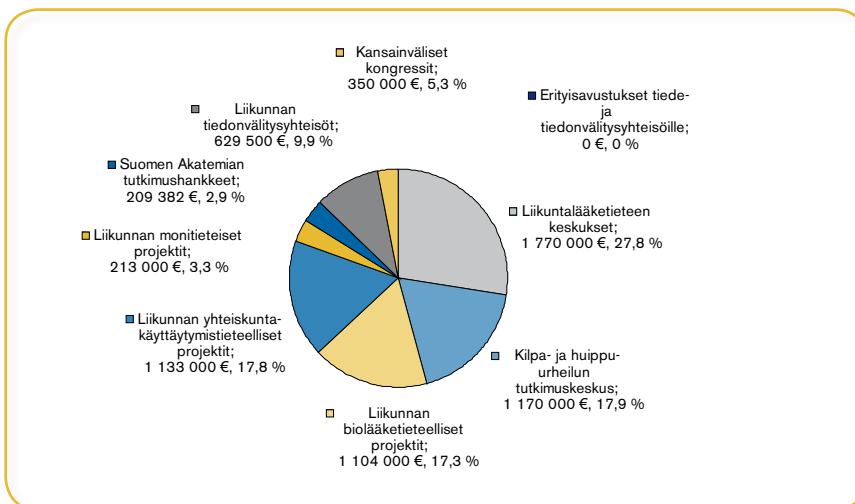
Liikuntalääketieteen keskuskeskukset ovat saaneet toiminta-avustusten lisäksi erillismäärärahaa liikuntalääketieteellisiin laitehankintoihin. Laiteavustusten myöntäminen ei kuitenkaan ole vuosittaista tai säännönmukaista.

7.3 Liikuntatieteellinen tiedonvälitystoiminta

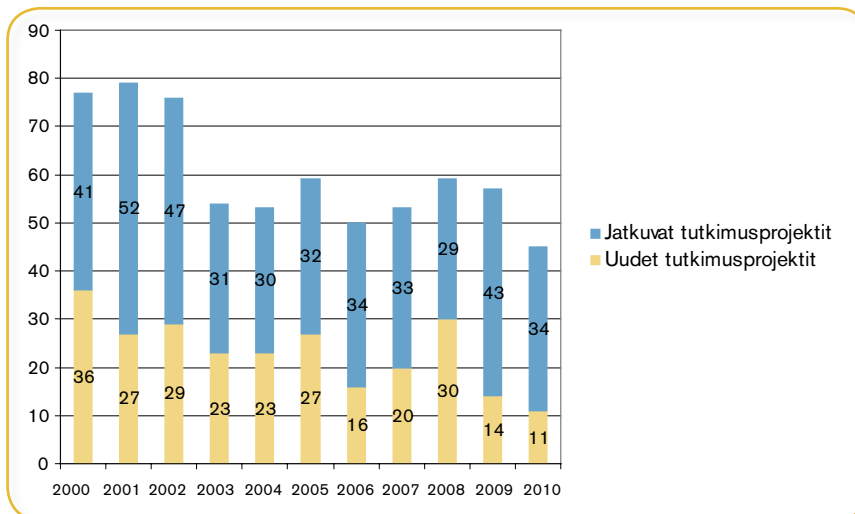
Liikuntatieteellisestä tiedonvälityksestä vastaavat Suomessa useat eri yksiköt. Opetus- ja kulttuuriministeriö tuki kohdistuu pääasiassa Liikuntatieteellisen Seuralle (LTS ry), jonka tehtäviin on perinteisesti kuulunut tieteellisen tiedon popularisointi ja sen saattaminen liikuntaelämän toimijoiden käyttöön. Muita liikunnan tiedonvälitysyksiköitä ovat mm. Suomen Urheilukirjaston tietopalvelu ja Suomen Urheiluarkisto Helsingissä, Jyväskylän yliopiston kirjaston tietopalvelu ja UKK-instituutin kirjasto Tampereella.

Liikuntalääketieteen keskusten ja Liikuntatieteellisen Seuran ohella liikuntatieteellisille yhteisöille tarkoitettua toiminta-avustusta saivat vuonna 2010 Suomen Urheiluhistoriallinen Seura ry, Suomen Urheilulääkäriyhdistys ry sekä Suomen Urheilupsykologien Yhdistys ry. Liikuntatieteellisille yhteisöille myönnettävien toiminta-avustusten ohella ministeriö myöntää valtion liikuntamäärärahoista vuosittain harkinnanvaraista valtionavustusta Suomen Urheilumuseosäätiölle 270 000 euroa.

Liikuntatieteellisten yhteisöjen vuosina 2009 ja 2010 saamat valtionavustukset on esitetty taulukossa 53. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen (KIHU) toiminnasta kerrotaan tarkemmin luvussa 9, koska KIHU:n toiminta-avustus myönnetään kilpa- ja huippu-urheilulle varatulta momentilta valtion talousarviossa.

Kuvio 16. Liikuntatieteisiin ja tiedonvälitykseen myönnetty valtionavustukset vuonna 2010.

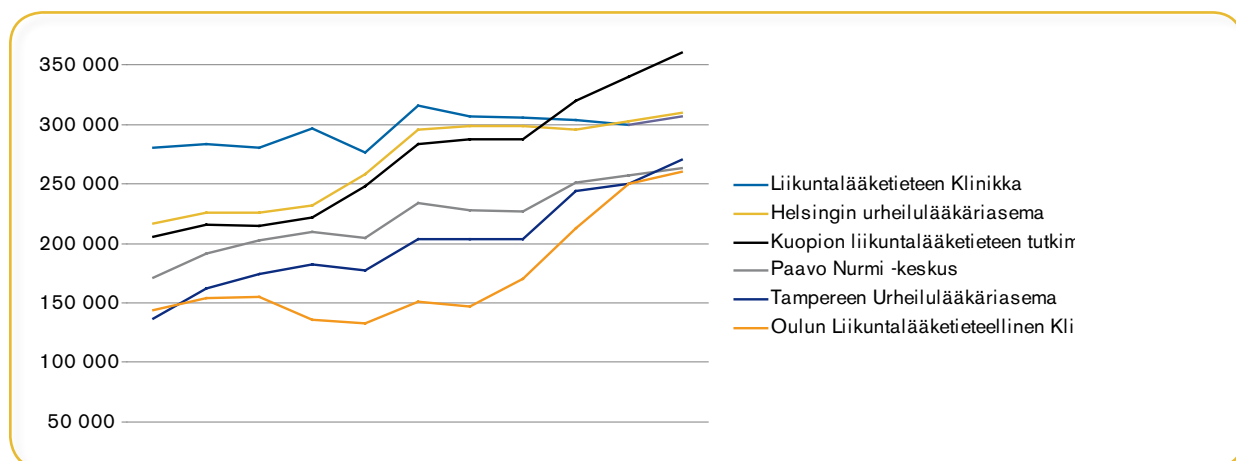
Kuvio 17. Avustusta saaneiden uusien ja jatkuvien liikuntatieteellisten tutkimusprojektien määrät vuosina 2000–2010.

Taulukko 51. Liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille myönnetty valtionavustukset teemoittain vuosina 2008–2010.

Teema	2008			2009			2010		
	Lkm	€	%	Lkm	€	%	Lkm	€	%
Lapset ja nuoret	7	209 000	10,0	7	209 000	10,0	7	209 000	10,0
Koululiikunta	5	153 000	7,3	5	153 000	7,3	5	153 000	7,3
Varusmiehet	2	48 000	2,3	2	48 000	2,3	2	48 000	2,3
Liikuntagerontologia	7	308 000	14,7	7	308 000	14,7	7	308 000	14,7
Liikunnan ja fyysisen aktiivisuuden fysiologiset ja terveydelliset vaikutukset	24	963 000	45,9	24	963 000	45,9	24	963 000	45,9
Kilpa- ja huippu-urheilu, valmennus	5	190 000	9,0	5	190 000	9,0	5	190 000	9,0
Liikunnan yhteiskunnalliset ilmiöt	7	186 500	8,9	7	186 500	8,9	7	186 500	8,9
Yhteensä	59	2 100 000	100,0	59	2 100 000	100,0	59	2 100 000	100,0

Taulukko 52. Valtionavustukset liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille vuonna 2010.

Projektit	2009					2010				
	Haettu kpl	Haettu €	Myönnetty kpl	Myönnetty €	Myönnetty %	Haettu kpl	Haettu €	Myönnetty kpl	Myönnetty €	Myönnetty %
Biolääke- tieteelliset projektit	61	3 515 705	31	1 306 000	50,8	55	3 594 225	19	1 104 000	34,5
Yhteiskunta- ja käyttäytymis- tieteelliset projektit	46	2 005 348	22	869 000	47,8	48	2 583 293	22	1 133 000	45,8
Monitieteelliset projektit	13	596 984	4	125 000	30,8	9	355 898	4	213 000	44,4
Yhteensä	120	6 118 037	57	2 300 000	47,5	112	6 533 416	45	2 450 000	40,2

Kuvio 18. Liikuntalääketieteen keskuksille osoitettujen valtionavustusten kehitys vuosina 2000–2010, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Taulukko 53. Liikuntatieteellisten yhteisöjen valtionavustukset vuonna 2010.

1. Liikuntalääketieteen keskusket	2009	2010
Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö / Liikuntalääketieteen Klinikka	300 000	307 000
Urheilulääketieteen säätiö / Helsingin urheilulääkäriasema	303 000	310 000
Terveysliikunnan ja ravinnon tutkimussäätiö / Kuopion liikuntalääketieteen tutkimuslaitos	340 000	360 000
Paavo Nurmi -keskuksen kannatusyhdistys ry / Paavo Nurmi -keskus	257 000	263 000
Urho Kekkosen Kuntoinstituuttisäätiö / Tampereen Urheilulääkäriasema	250 000	270 000
Oulun Diakonissalaitoksen Säätiö / Oulun Liikuntalääketieteellinen Klinikka	250 000	260 000
Yhteensä	1 700 000	1 770 000
% osuus yhteisöjen valtionavustuksista	51,5 %	49,6 %
2. Liikuntatieteelliset tiedonvälitysyksiköt		
Liikuntatieteellinen Seura ry	508 500	595 000
Yhteensä	508 500	595 000
% osuus yhteisöiden va:sta	15,4 %	16,7 %
3. Muut		
Suomen Urheiluhistoriallinen Seura ry	14 500	14 500
Suomen Urheilulääkäriyhdistys ry	12 000	10 000
Suomen Urheilupsykologinen Yhdistys ry	10 000	10 000
Suomen Urheilufysioterapeutit ry	5 000	0
Yhteensä	41 500	34 500
% osuus yhteisöjen valtionavustuksista	1,3 %	1,0 %
4. KIHU-tutkimuskeskus		
	1 050 000	1 170 000
% osuus yhteisöiden va:sta	31,8 %	32,8 %
Yhteensä	3 300 000	3 569 500

Lähteitä:

HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön
harkinnanvaraisten valtionavustusten
asiankäsittelyjärjestelmä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla:
<http://www.okm.fi/OPM/Liikunta>.

Uusi suunta liikuntatutkimukseen. Opetusministeriön
strategia liikuntatutkimuksen suuntaamiseksi ja
hyödyntämiseksi. Opetusministeriön julkaisuja
2009:18. Helsinki: Opetusministeriö.

Valtionavustuslaki 27.7.2001/688.

Valtion liikuntaneuvosto. Liikuntatieteen jaoston
toimintakertomus kaudelta 2007–2011. Helsinki:
Opetus- ja kulttuuriministeriö.

8 Liikunta-alan kansainvälinen ja EU-toiminta

Suomi osallistuu liikunta-alan kansainväliseen toimintaan eri maiden kahdenvälisen ja monenkeskisen hallitusten välisen yhteistyön sekä pohjoismaisen yhteistyön puitteissa. Keskeisintä kansainvälinen yhteistyö on Euroopan unionin jäsenvaltioiden ja toimielinten kanssa. EU-yhteistyö sai virallisen aseman, kun Euroopan unionin toimivalta laajeni myös liikunnan ja urheilun alalle Lissabonin sopimuksen astuttua voimaan 1.12.2009. EU:n liikuntapolitiikan vaikutus kansalliseen liikuntatoimeen on lisääntymässä erityisesti ammattilais- ja huippu-urheilun alalla. Pohjoismainen yhteistyö liikunnan ja urheilun alalla oli vuonna 2010 luonteeltaan epävirallista. Muita liikunnan kannalta merkittäviä kansainvälisiä yhteistyöjärjestöjä ovat Euroopan neuvosto, YK:n kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö UNESCO sekä Maailman antidopingtoimisto WADA. Kehittyneiden antidopingmaiden yhteistyöjärjestössä (IADA) Suomi toimi puheenjohtajana vuosina 2009 ja 2010.

Suomen tavoitteena on vaikuttaa kansainväliseen liikuntapolitiikkaan ja EU:n liikunnan alan yhteistyöhön suomalaisen liikunnan ja urheilun kannalta merkittävien asioiden edistämiseksi. Kansainvälisen yhteistyön painoalueita ovat mm. urheiluvilppien ja dopingin vastaisen yhteistyön kehittäminen, sosiaalisen osallisuuden edistäminen sekä terveyttä edistävän liikunnan alan yhteistyön kehittäminen ja tukeminen. Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää vuosittain valtionavustuksia liikunta-alan yhteisöjen kansainväliseen toimintaan sekä Suomessa järjestettäviin kansainvälisiin liikuntatieteellisiin kongresseihin.

8.1 Kahdenvälinen, monenkeskinen ja pohjoismainen yhteistyö

Suomen ja eri maiden kahdenvälinen yhteistyö perustuu kulttuurivaihtosopimuksiin tai muihin yhteistyöjärjestelyihin. Kulttuurivaihtosopimuksiin perustuvan asiantuntijavaihdon tarkoituksena on tutustuttaa eri maiden liikuntakulttuuriin, tehdä suomalaista liikuntakulttuuria tunnetuksi sekä edistää liikunta-alan kansainvälistä yhteistyötä. Kahdenvälinen yhteistyö liikunnan alalla vuonna 2010 oli vähäistä. Yhteistyö toimii nykyään luonnollisesti EU:n ja Euroopan neuvoston puitteissa. Vuonna 2009 sovittiin Suomen ja Venäjän välisen yhteistyön kehittämisestä sekä solmittiin maiden välistä yhteistyötä koskeva pöytäkirja.

Monenkeskisessä yhteistyössä Suomi on mukana erityisesti Euroopan neuvoston, UNESCO:n ja WADA:n kautta. Pohjoismaiden ministerineuvoston rakenteissa liikunnalla ei ole virallista asemaa, mutta hallitustenvälinen yhteistyö on aktiivista. Yhteistyö perustuu vuonna 2008 uudistettuun urheiluministereiden julistukseen Pohjoismaiden hallitusten yhteistyöstä urheilun alueella. Erityisesti Pohjoismaita yhdistää liikunnan kansalaistoiminnan merkitys sekä valtion rooli sen edistäjänä.

Euroopan neuvosto järjestää säännöllisesti eurooppalaisia urheiluministerikokouksia. Viimeisin urheiluministerikokous järjestettiin Azerbaidžhanissa 2010. Neuvoston liikuntapoliittisessa yhteistyössä keskeisiä teemoja ovat dopingin ja katsomoväkivallan vastainen toiminta sekä viime aikoina myös urheilutulosten ma-

nipuloinnin vastainen yhteistyö. Suomi on liittynyt kahteen Euroopan neuvoston urheilualan yleissopimukseen, jotka ovat Dopingin vastainen yleissopimus (1990) sekä Eurooppalainen yleissopimus katsojien väkivallasta ja epäsovivasta käyttäytymisestä urheilutilaisuuksissa (1985). Näitä yleissopimuksia tarkkailevien valvontaryhmien toimintaan Suomi osallistuu aktiivisesti. Euroopan neuvostolla on myös tärkeä rooli Euroopan kantojen koordinoinnissa suhteessa Maailman antidopingtoimisto WADA:an. Järjestön liikuntapoliittinen yhteistyö järjestetään osallistujamaiden erillisrahoituksella toimivalla osittaissopimuksella (EPAS). Syksyllä 2010 pidetyssä ministerikokouksessa hyväksyttiin päätöslauselma koskien urheilutulosten manipulointia (vedonlyöntivilppejä, match-fixing).

Suomi ottaa aktiivisesti osaa UNESCO:n antidopingyhteistyöhön. Kansainvälisen dopingin vastaisen yleissopimuksen puitteissa Suomi osallistuu UNESCO:n kahden vuoden välein järjestämiin sopimusmaiden kokouksiin. Kansainvälisen antidopingtyön osalta Suomi on mukana myös WADA:n sekä kehittyneiden antidopingmaiden International Anti-doping Arrangement IADA-yhteistyön puitteissa järjestetyissä kokouksissa.

8.2 Yhteistyö Euroopan unionissa

Lissabonin sopimuksen toimeenpanemiseksi urheilualalle luotiin oma päätöksentekojärjestelmä 2010. EU:n koulutus-, nuoriso- ja kulttuurineuvosto ryhtyi kokoontumaan myös urheiluministereiden kokoonpanossa nk. urheiluneuvostona, ja urheilu sai neuvostoon myös oman neuvoston työryhmänsä. EU-yhteistyön osalta vuonna 2010 kokouksissa tärkeimpiä aiheita olivat urheilun erityispiirteet ja urheilusektorin oikeusvarmuus sekä rahapelijärjestelmät eri Euroopan maissa.

8.3 Valtionavustukset kansainvälisille liikuntatieteellisille ja muille kongresseille

Taulukossa 54 esitetään Suomessa järjestetyille tai järjestettäville kansainvälisille kongresseille myönnetty valtionavustukset vuosina 2003–2010.

Taulukko 54. Harkinnanvaraiset valtionavustukset Suomessa järjestettyihin kansainvälisiin kongresseihin vuosina 2003–2010, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Vuosi	Avustus	Indeksikorjatut avustukset	Tilaisuudet
2003	83 000	102 467	4
2004	89 800	108 015	5
2005	266 600	311 033	7
2006	350 000	396 745	13
2007	343 000	376 247	8
2008	176 500	182 967	
2009	233 422	237 265	7
2010	194 200	194 200	

Vuonna 2010 Suomessa järjestettiin yhdeksän ope- tus- ja kulttuuriministeriön tukemaa kansainvälistä liikuntatieteellistä kongressia, joille myönnettiin valtionavustusta yhteensä 194 200 euroa. Suurimmat tuet saaneet tapahtumat olivat Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiön (LIKES) järjestämä 13th World Sport for All -kongressi, 80 000 euron tukisummallaan, sekä 20 000 euron avustukset saaneet Liikuntatieteellisen Seuran järjestämät Eurooppalaisen erityisliikunnan päivät (EUCAPA) ja Jyväskylän yliopiston liikuntabiologian laitoksen kansainvälinen lasten ja nuorten liikkumisen verkostoitumistapahtuma. Valtionavustusta vuoden 2010 määrärahoista myönnettiin lisäksi vuonna 2011 järjestettävien kongressien valmistelutoimintaan. Terveysliikunnan ja ravinnon tutkimussäätiölle myönnettiin 30 000 euroa 21. kansainvälinen Puijo-symposiumin järjestämiseen ja Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimus- ja kehittämissäätiölle (KIHU) myönnettiin 13 400 euroa Science for Success -kongressin järjestämiseen.

Suomessa järjestettävien kansainvälisten liikunnan alan kongressien määrässä on suurta vuosittaista vaihtelua, mikä heijastuu myös myönnettyihin valtionavustuksiin. Kongressien kohderyhmät ovat usein hyvin spesifejä ja tieteenalakohtaisia.

8.4 Valtionavustukset kansainvälisille lajiliitoille, kansainvälisten urheilujärjestöjen puheenjohtajuuksiin ja hallinnollisiin kuluihin

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää vuosittain harkinnanvaraisia valtionavustuksia myös liikuntajärjestöjen ja -yhteisöjen kansainvälisen toiminnan menoihin, Suomessa toimivien kansainvälisten lajiliittojen toimintamenoihin sekä kansainvälisten urheilujärjestöjen puheenjohtajuuksista aiheutuviin hallinnollisiin kuluihin. Vuonna 2010 näitä valtionavustuksia myönnettiin yhteensä 334 200 euroa. Taulukossa 55 on esitetty näiden avustusten kokonaismäärä vuosina 2003–2010.

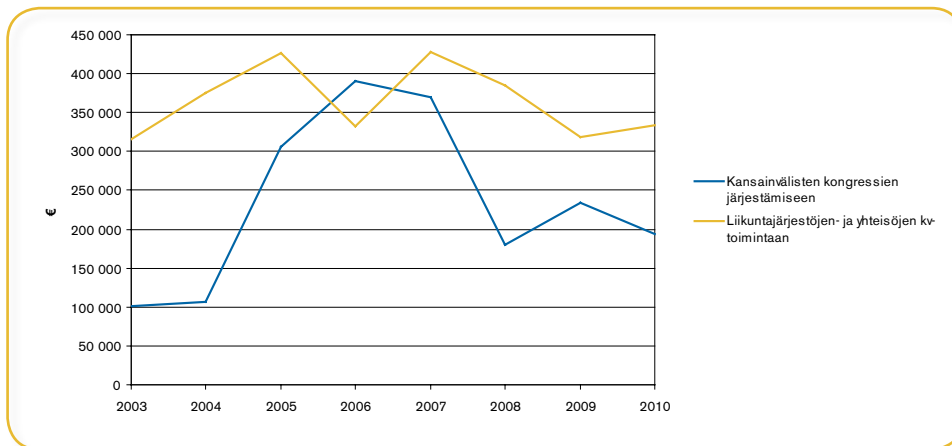
Taulukko 55. Harkinnanvaraiset valtionavustukset liikuntajärjestöjen ja -yhteisöjen kansainväliseen toimintaan, hallintokuluihin sekä kansainvälisten liikuntajärjestöjen puheenjohtajuudesta aiheutuviin menoihin vuosina 2003–2010, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Vuosi	Avustus	Indeksikorjatut avustukset
2003	259 525	320 395
2004	317 460	381 852
2005	371 003	432 837
2006	298 268	338 103
2007	397 000	435 481
2008	377 500	391 332
2009	318 000	323 237
2010	334 200	334 200

Kansainvälisiin toiminta- ja hallintokuluihin valtionavustuksia myönnettiin vuonna 2010 yhteensä 195 000 euroa. Suurin kansainvälisten järjestöjen toiminta-avustus, 60 000 euroa, myönnettiin Suomen Salibandyliitolle Kansainvälisen Salibandyliiton (IFF) toimintaan. European Association for Sport Managementin (EASM) toimiston kuluihin puolestaan myönnettiin 36 000 euroa ja Suomen Kuntoliikuntaliitto ry:lle 30 000 euroa FISAF -järjestön toimintaan.

Suomen Liikunta ja Urheilu ry:lle myönnettiin vuonna 2010 valtionavustusta kahden puheenjohtajuuskauden hoitamiseen. European Non-Governmental Sports Organisation (ENGSO) -puheenjohtajakaudesta aiheutuviin kuluihin järjestö sai valtionavustusta 45 000 euroa. Lisäksi SLU ry sai Suomeen hoidettavakseen kansainvälisen naisliikuntaverkoston, International Working Group on Women and Sport (IWG), puheenjohtajuuden ja sihteeristön nelivuotiskauden 2010–2014. Tähän liittyen ministeriö tuki SLU ry:tä vuonna 2010 yhteensä 65 000 eurolla. IWG-puheenjohtajuus huipentuu kansainväliseen Helsingissä järjestettävään konferenssiin vuonna 2014. Puheenjohtajuuskauden (2010–2014) päämääränä on tasa-arvon edistäminen naisjohtajuutta vahvistaen, erityisesti lisäämällä nuorten naisten lukumäärää johtotehtävissä. Myös IWG:n tähän mennessä saavuttamien tulosten arviointi ja analysointi ovat tavoitteita, joiden myötä pyritään vahvistamaan verkostoa. Pyrkimyksenä on lisäksi yhteistyön tehostaminen hallitusten ja järjestöjen kanssa kaikilla tasoilla, erityisesti YK:n, Kansainvälisen Olympiakomitean (KOK) ja Paralympiakomitean (IPC) kanssa. Yhteistyötä pyritään lujittamaan eri maanosien välillä. Puheenjohtajuuskauden erityisinä painopistealueina ovat Afrikka ja Suomen lähialueet.

Kuviossa 20 on esitetty sekä kongressien järjestämiseen että liikuntajärjestöjen ja yhteisöjen kansainväliseen toiminnan kuluihin myönnettyjen harkinnanvaraisen avustusten kehitys vuosina 2003–2010.

Kuvio 20. Harkinnanvaraiset valtionavustukset Suomessa järjestettyihin kansainvälisiin kongresseihin sekä liikuntajärjestöjen- ja yhteisöjen kansainväliseen toimintaan vuosina 2003–2010, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Lähteitä:

HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön
harkinnanvaraisten valtionavustusten
asiankäsittelyjärjestelmä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

The International Working Group on Women and Sport.
Saatavilla: <http://www.iwg-gti.org/>

9 Huippu-urheilu

Muun liikuntatoiminnan edistämisen ohella opetus- ja kulttuuriministeriön tehtävänä on osaltaan edistää myös kilpa- ja huippu-urheilua sekä luoda sille menestymisen edellytyksiä. Huippu-urheilulla tässä tarkastelussa tarkoitetaan määrätietoista kansainväliseen menestykseen tähtäävää, eettisesti kestävää yksilö- ja joukkueurheilua. Keskeisiä huippu-urheilun kehittämiskeinoja ovat (a) valmennuksen tehostaminen, (b) valmentajakoulutus, (c) urheilijoiden henkilökohtaiset tuet, (d) antidopingtoiminta sekä (e) huippu-urheilun koordinaatio. Valtio ei tue taloudellista voittoa tavoittelevaa ammattilaisurheilua.

Huippu-urheilun kehittämiseen liittyviä tehtäviä toteuttavat useat eri liikuntatoimijat. Suomen Olympiakomitea vastaa monista huippu-urheilun asiantuntija-, koordinaatio- ja edunvalvontatehtävistä. Vammaishuippu-urheilun osalta samaiset tehtävät ovat keskittyneet Suomen Paralympiakomitealle. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU vastaa osaltaan alan soveltavasta tutkimus- ja kehitystyöstä sekä tutkimustiedon välityksestä. Suomen Antidopingtoimikunta puolestaan koordinoi antidopingtoimintaa ja toteuttaa dopingtestit. Antidopingtoimintaa tarkastellaan laajemmin luvussa 10.

Vuonna 2010 opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi valtionavustuksia huippu-urheilun edistämiseen yhteensä 11,8 miljoonaa euroa. Kaikkien huippu-urheilun avustuskohhteiden tuet kasvoivat. Merkittäviä kehittämisavustuksia myönnettiin erityisesti antidopingtyöhön, yhteensä yli 2,4 miljoonaa euroa. Myös Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus (KIHU)

sai toimintaansa merkittävän valtionavun. Ministeriön liikuntatutkimuksen tuki huippu-urheilututkimukselle koostuu suurelta osin Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen (KIHU) yleisavustuksista. KIHU:n toimenkuvaan kuuluvat keskeisesti kilpa- ja huippu-urheilua tukevan monitieteisen tutkimuksen tekeminen sekä soveltavan palvelutoiminnan harjoittaminen. Jatkossakin huippu-urheilun kehittämistoiminnan tulee pohjautua tieteellisesti päteväksi todistetuille menetelmille.

Taulukossa 56 on esitetty opetus- ja kulttuuriministeriön huippu-urheilun tukemiseen myöntämät määrärahat ja niiden jakautuminen vuosina 2000–2010. Sarakkeissa esiintyvien järjestöjen osalta taulukkoon on kirjattu vain niiden saamat toiminta-avustukset. Suomen Olympiakomitealle ja Suomen Paralympiakomitealle myönnetyt avustukset apurahaa saavien urheilijoiden henkilökohtaisille valmentajille sisältyvät kohtaan urheilijoiden ja valmentajien apurahat. Kuviossa 21 on esitetty huippu-urheilun valtionavustusten kehitys vuosina 2000–2010.

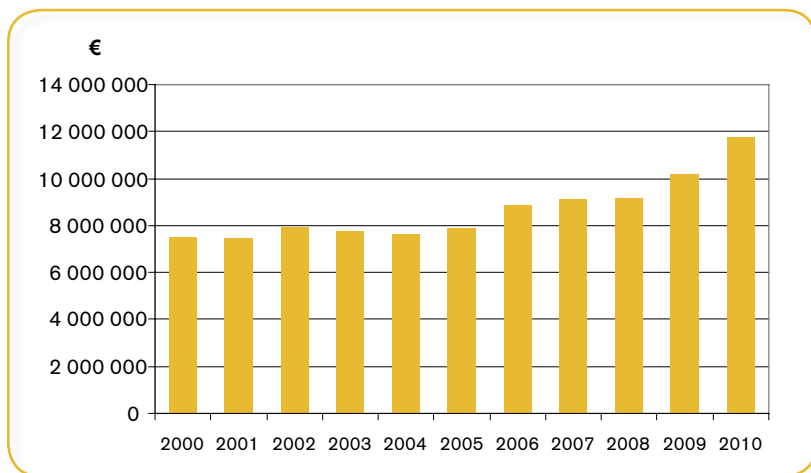
Joukkuepalloilun kehittämiseksi opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi vuonna 2010 valtionavustuksia Suomen Olympiakomitealle 600 000 euroa ja Paralympiakomitealle 70 000 euroa jaettavaksi edelleen lajiliitoille, jotka sitoutuvat lajiensa mies- tai naisjoukkueiden pitkäjänteiseen, tavoitteelliseen ja ammattimaiseen kehittämisprosessiin ja joiden joukkueilla arvioidaan olevan kansainvälisiä menestymismahdollisuuksia. Ennen vuotta 2008 ministeriö jakoi joukkuepalloilun kehittämismäärärahat suoraan lajiliitoille.

Urheiluakatemiatoiminnan kehittämiseksi opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi vuonna 2010 Suomen Olympiakomitealle 260 000 euron erillismäärärahan siirrettäväksi edelleen urheiluakatemioiden valtakunnalliseen koordinointiin ja kehittämiseen. Summa kasvoi edellisvuodesta 105 000 eurolla. Urheiluakatemioiden ovat alueellisia yhteistyöverkostoja, joiden perustehtävänä on mahdollistaa huippu-urheilu-uran ja opintojen yhteensovittaminen. Urheiluakatemioiden kautta tuetaan valmentautumisen, opiskelun ja muun elämän integrointia sekä edistetään laadukkaaseen valmentautumiseen ja urheilijan elämään liittyvien tukipalvelujen saatavuutta. Suomessa toimii tällä hetkellä ainakin 18 urheiluakatemiaa. Kymmenen urheiluakatemiaa on saanut Suomen Olympiakomitean myöntämän huippu-urheiluakatemiasatutuksen, mikä tarkoittaa sitä, että niille voidaan myöntää ministeriön erillismäärärahaa toimintansa kehittämiseen.

Taulukossa 56 mainittujen huippu-urheilun avustuskohdeiden lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö on vuosittain myöntänyt valtionavustusta Urheilijoiden ammattienedistämissäätiölle, 135 000 euroa vuonna 2010. Urheilijoiden ammatinedistämissäätiö tukee sekä aktiivisesti valmentautuvien että uransa jo päättäneiden urheilijoiden koulutusta apurahoin. Ministeriö myöntää lisäksi Pro Urheilu -tunnustuspalkintoja suomalaisille urheilijoille tunnustuksena merkittävästä urheilu-urasta tai huomattavasta urheilusaavutuksesta. Vuonna 2010 tunnustuspalkintoina myönnettiin 11 henkilölle yhteensä 227 000 euroa. Ensimmäiset Pro Urheilu -palkinnot jaettiin vuonna 2000 ja ne luotiin korvaamaan suunniteltua urheilijaeläkejärjestelmää.

Taulukko 56. Opetus- ja kulttuuriministeriön huippu-urheilun tukemiseen myöntämät valtionavustukset vuosina 2000–2010 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Vuosi	Olympia-komitea	Paralympia-komitea	Suomen Antidoping-toimikunta	Urheilijoiden ja valmentajien apurahat	Urheilu-akatemioidet	Joukkue-palloilu	Muut (Arvokilpailu- ja Euro-Cup-matkat, kisojen tappiointakuut)	Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimus-keskus KIHU	Yhteensä	Yhteensä, indeksikorjattu
2000	2 691 007	285 919	649 205	622 295	0	0	555 020	733 299	5 536 747	7 518 902
2001	2 758 282	336 376	649 205	622 295	0	0	555 020	770 301	5 691 480	7 431 759
2002	2 758 000	337 000	1 204 000	622 000	0	0	555 000	770 300	6 246 300	7 912 757
2003	2 758 000	363 000	1 204 000	622 000	0	0	555 000	789 900	6 291 900	7 767 637
2004	2 758 000	383 300	1 204 000	622 000	0	0	555 000	789 900	6 312 200	7 592 531
2005	2 758 000	483 000	1 350 000	757 000	0	0	555 000	833 900	6 736 900	7 859 717
2006	3 400 000	580 000	1 350 000	770 000	0	300 000	557 000	833 900	7 790 900	8 831 421
2007	3 658 000	635 000	1 400 000	860 000	0	330 000	559 300	860 000	8 302 300	9 107 046
2008	3 740 000	700 000	1 500 000	991 500	117 000	330 000	551 100	900 000	8 829 600	9 153 127
2009	4 100 000	820 000	1 800 000	1 236 500	155 000	405 000	475 000	1 050 000	10 041 500	10 206 854
2010	4 300 000	863 000	2 300 000	1 700 000	260 000	670 000	500 000	1 170 000	11 763 000	11 763 000

Kuvio 21. Huippu-urheilun valtionavustusten kehitys vuosina 2000–2010, indeksi-korjattu JMHI 2000=100.

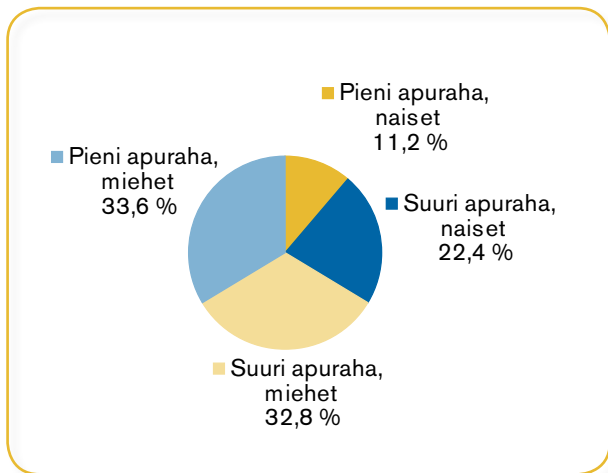
9.1 Urheilijoiden ja valmentajien apurahat

Opetus- ja kulttuuriministeriö jakaa urheilijoille vuosittain valmennus- ja harjoitteluapurahoja, joilla pyritään turvaamaan urheilijan mahdollisuus täysipainoiseen harjoitteluun. Apurahat on tarkoitettu urheilijoille, jotka sitoutuvat pitkäjänteiseen ammattimaiseen valmentautumiseen ja joilla arvioidaan olevan menestymismahdollisuuksia tulevaisuudessa kansainvälisissä arvokilpailuissa. Vuonna 2010 urheilijoiden valmennus- ja harjoitteluapurahoja myönnettiin yhteensä 1,7 miljoonaa euroa. Apurahat kasvoivat edellisvuodesta yli 400 000 eurolla ja apurahaurheilijoiden määrä 30:llä.

Suuret 15 000 euron apurahat tarkoitettiin kansainvälisellä huipulla oleville yksilöurheilijoille, joilta odotetaan mitalia tulevaisuudessa arvokilpailuissa. Pienet 7 500 euron apurahat suunnattiin erityisesti lahjakaille yksilölajien nuorille urheilijoille, jotka ovat jo kohtuullisesti menestyneet kansainvälisissä arvokilpailuissa ja jotka arvioidaan lähitulevaisuuden mitaliehdokkaiksi. Vuonna 2009 pientä apuraha oli korotettu 1 500 eurolla aiemmasta 6 000 eurosta. Apurahoja myönnettäessä otetaan huomioon sekä naisten että miesten menestymismahdollisuudet lajeittain, tavoitteena sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen huippu-urheilussa. Vuonna 2010 apuraha myönnettiin kaikkiaan 125 urheilijalle.

Kuviossa 22 on esitetty urheilija-apurahojen jakautuminen sukupuolittain vuonna 2010. Suuria 15 000 euron apurahoja myönnettiin vuonna 2010 yhteensä 69 kappaletta, joista 28 naisurheilijoille ja 41 miesurheilijoille. Kesälajien urheilijoille näistä apurahoista meni 45 kappaletta (19 naisille ja 26 miehille) ja talvilajien urheilijoille 24 kappaletta (yhdeksän naisille ja 15 miehille). Pieniä 7 500 euron apurahoja vuonna 2010 myönnettiin 56 kappaletta, joista 14 naisurheilijoille ja 42 miesurheilijoille. Kesälajien urheilijoille pienistä apurahoista meni 37 kappaletta (yhdeksän naisille ja 28 miehille) ja talvilajien urheilijoille 19 kappaletta (viisi naisille ja 14 miehille). Kaikista apurahan saaneista naisurheilijoita oli 34 prosenttia ja miesurheilijoita 66 prosenttia. Valtion valmennus- ja harjoitteluapurahaa saivat vuoden 2010 aikana yhteensä 24 vammaisurheilijaa. Paralympiaurheilun apurahoista suuria oli 13 ja pieniä 11 kappaletta.

Urheilija-apurahojen ohella ministeriö myöntää avustuksia Olympiakomitealle ja Paralympiakomitealle urheilija-apurahan saaneiden urheilijoiden henkilökohtaisten valmentajien tukemiseen. Vuonna 2010 Olympiakomitealle myönnettiin tähän tarkoitukseen 118 250 euroa ja Paralympiakomitealle 36 000 euroa.

Kuvio 22. Urheilijoiden apurahojen jakautuminen sukupuolittain vuonna 2010.

Lähteitä:

HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

Suomen Olympiakomitea. Huippu-urheilu. Saatavilla: <http://www.noc.fi/huippu-urheilu/>

Suomen Paralympiakomitea. Paralympiakomitean toimintakertomus 2010. Saatavilla: <http://www.paralympia.fi/fileadmin/tiedostot/Tiedostoja/toimari2010.pdf>.

10 Antidopingtoiminta

Dopingilla tarkoitetaan urheilijan suorituskyvyn parantamista elimistölle vierain keinoin, esimerkiksi käyttämällä kemiallisia aineita tai muita lääketieteellisiä menetelmiä. Dopingiksi luokiteltavat rikkomukset on lueteltu Suomen Antidopingtoimikunnan (ADT ry) antidopingsäännöstössä. Dopingin vastaista työtä, antidopingtoimintaa, on tyypillisesti lähestytty lähinnä huippu-urheilun näkökulmasta. Viime vuosina huoli järjestäytyneen urheilun ulkopuolisesta dopingista on kuitenkin terävöittänyt valtion suhtautumista aiheeseen ja dopingin vastaisia toimenpiteitä on alettu suunnata uudella tavalla.

Antidopingtoiminnan edistämisestä ja tukemisesta Suomessa vastaa opetus- ja kulttuuriministeriö. Se tukee, seuraa ja auttaa kehittämään antidopingtyötä sekä vaikuttaa liikuntajärjestöjen antidopingtoiminnan kehittämiseen pitämällä dopingin vastaista työtä yhtenä valtionapuperusteena. Urheilujärjestöjen velvoitteena on kasvatuksellinen ja valistuksellinen antidopingtoiminta. Valtionhallinnon muista toimijoista antidopingtoiminnassa ovat mukana myös sosiaali- ja terveysministeriö sekä oikeusministeriö, joista ensimmäisen vastuulla on dopingin vastaiseen toimintaan liittyen lääkelain säädöstyö ja jälkimmäisen vastuulla rikoslain kehittäminen.

Antidopingtoimintaa koordinoi Suomen ADT ry, joka myös vastaa urheilijoiden testauksesta ja valvonnasta. Dopingvalvonnan tarkoituksena on estää urheilijoiden terveydelle vaarallisten ja suorituskykyä parantavien aineiden tai menetelmien käyttö, turvata urheilijoiden oikeus puhtaaseen kilpailuun sekä puolustaa urheilun oikeudenmukaisuutta.

Suomi osallistuu aktiivisesti antidopingtoiminnan kansainväliseen yhteistyöhön. Kansainvälisellä toiminnalla pyritään yhtenäistämään eri maiden ja organisaatioiden sääntöjä ja käytäntöjä, kehittämään dopingtestauksen laatua sekä edistämään koulutusta ja viestintää. Keskeisiä yhteistyötahoja ovat YK:n kasvat-, tiede ja kulttuurijärjestö UNESCO sekä Euroopan neuvosto, joiden dopingin vastaiset hallitustenväliset yleissopimukset Suomi on allekirjoittanut. Suomi osallistuu myös Euroopan unionissa ja Pohjoismaissa tehtävään antidopingyhteistyöhön, Maailman antidopingtoimiston (WADA) kautta tehtävään yhteistyöhön sekä kehittyneiden antidopingmaiden International Antidoping Arrangement -yhteistyöhön (IADA).

10.1 Valtionavustukset antidopingtoimintaan

Vuonna 2010 opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi Suomen ADT ry:lle 2,4 miljoonan euron toiminta-avustuksen käytettäväksi antidopingtoimintaan. Lukuun sisältyy IADA:n sihteeristön kustannuksiin myönnetty 100 000 euroa. Erityisavustuksina Antidopingtoimikunnalle myönnettiin Puhtaasti paras -kampanjaan 40 000 euroa sekä kuntoilijoiden antidoping-ohjelmaan 85 000 euroa.

Antidopingtoimintaan myönnettyjen valtionavustusten kehitys vuosina 2000–2010 on esitetty taulukossa 57 ja kuviossa 23. Antidopingtoimikunnalle myönnetty vuosittainen toiminta-avustus on indeksikorjattunakin kaksinkertaistunut viimeisen kymmenen vuoden aikana. Toiminta-avustuksensa lisäksi

toimikunta on vuosittain saanut erityisavustuksia mm. testauslaitteiden hankintoihin, tiedotustyöhön sekä erilaisiin projekteihin.

Dopingvalvonta on prosessi, johon sisältyvät testauksen suunnittelu, näytteenotto ja näytteiden käsittely, laboratorioanalyysi, tulosten käsittely, dopingrikkomuksen käsittely ja seuraamusten määrääminen sekä mahdollinen muutoksenhaku. Dopingtestejä Suomessa tekevät urheilijoille ADT ry, Maailman Antidopingtoimisto WADA sekä kansainväliset lajiliitot. Myös kansalliset lajiliitot voivat tilata dopingtestejä ADT:lta. ADT teki vuonna 2010 dopingtestejä Suomessa ja ulkomailla yhteensä 2404 kappaletta. Testeistä 2259 oli ADT:n kansallisen testausohjelman testejä,

näistä 112 oli veritestejä. Taulukossa 58 esitetään vuoden 2010 Suomen ADT ry:n, kansallisten lajiliittojen sekä kansainvälisten lajiliittojen ja WADAn tekemät dopingtestien määrät vuonna 2010. Taulukossa 59 esitetään Suomen ADT ry:n kansallisen testausohjelman puitteissa tekemät virtsa- ja veritestit vuonna 2010 lajeittain jaoteltuna.

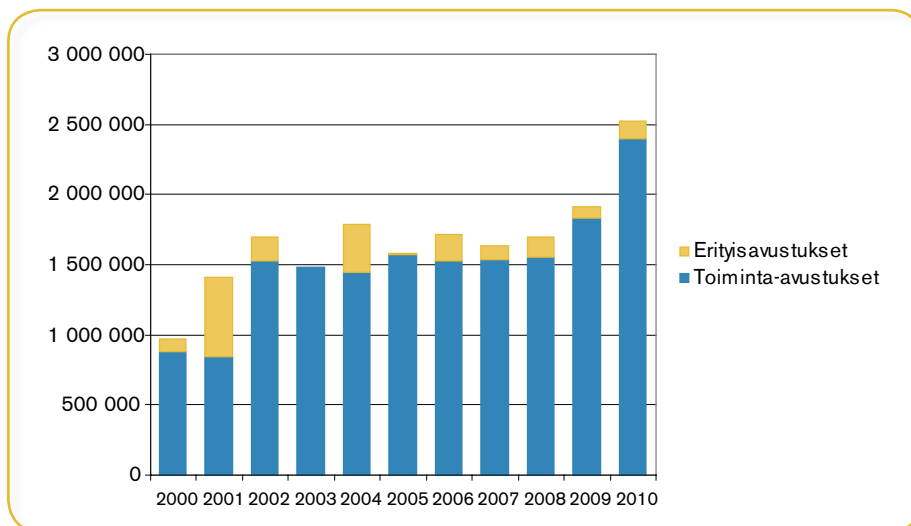
Taulukko 57. Antidopingtoimintaan myönnetty määrärahat vuosina 2000–2010* (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Vuosi	Toiminta-avustukset	Toiminta-avustukset, indeksikorjattu	Erityisavustukset	Erityisavustukset, indeksikorjattu	Yhteensä	Yhteensä, indeksikorjattu
2000	649 205	881 621	63 912	86 793	713 118	968 414
2001	649 205	847 712	428 879	560 017	1 078 085	1 407 730
2002	1 204 000	1 525 216	135 000	171 017	1 339 000	1 696 233
2003	1 204 000	1 486 393	0	0	1 204 000	1 486 393
2004	1 204 000	1 448 213	278 700	335 230	1 482 700	1 783 443
2005	1 350 000	1 575 000	8 000	9 333	1 358 000	1 584 333
2006	1 350 000	1 530 301	164 700	186 697	1 514 700	1 716 997
2007	1 400 000	1 535 703	90 000	98 724	1 490 000	1 634 426
2008	1 500 000	1 554 962	134 000	138 910	1 634 000	1 693 872
2009	1 800 000	1 829 641	80 000	81 317	1 880 000	1 910 958
2010	2 400 000	2 400 000	125 000	125 000	2 525 000	2 525 000

* Vuosina 1990-2001 Liikuntalääketieteen ja testaustoiminnan edistämisyhdistys LIITE ry, vuodesta 2002 Suomen Antidopingtoimikunta ADT ry.

Taulukko 58. Suomen ADT ry:n, lajiliittojen ja WADAn dopingtestit vuonna 2010.

	ADT	Kansallinen lajiliitto	Kv. lajiliitto/WADA	Testejä yhteensä
Kilpailun ulkopuoliset	1248	7	44	1299
Kilpailutestit	1011	2	92	1105
Testejä yhteensä	2259	9	136	2404

Kuvio 23. Antidopingtoimintaan myönnettyjen määrärahojen kehitys vuosina 2000–2010 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

10.2 Järjestäytyneen urheilun ulkopuolinen doping

Antidopingtyö ja keskustelu dopingaineista ovat keskittyneet pitkälti huippu-urheiluun. Doping on ongelma kuitenkin myös huippu-urheilun ulkopuolella. Suomessa arvioidaan olevan noin 10 000 dopingaineiden käyttäjää. Dopingrikosten määrä on kasvanut tasaisesti viime vuosina. Opetus- ja kulttuuriministeriö käynnisti vuonna 2009 yhteistyön sosiaali- ja terveysministeriön kanssa huippu-urheilun ulkopuolella tapahtuvan dopingaineiden käytön vähentämiseen tähtäävän terveysneuvontapalvelun suunnittelun. Projektin asiantuntijayhteisönä toimi Suomen ADT ry. Dopinglinkki-nimikkeellä projektin myötä syntynyt palvelu julkistettiin tammikuussa 2010 ja sen toteuttaa A-klinikkasäätiö. Palvelun tavoitteena on vähentää dopingaineiden käyttöä ja käytöstä aiheutuvia terveyshaittoja tiedotusta lisäämällä. Palvelu sisältää asiantuntija-artikkeleita dopingaineiden käytöstä, ravitsemuksesta, lisäravinteista ja fyysisestä harjoittelusta. Dopinglinkki-sivustoilla vieraili vuonna 2010 noin 20 000 internetin käyttäjää.

Tutkimustieto dopingaineiden käytön laajuudesta, käyttäjien motiiveista ja aineiden käytön terveydellisistä vaikutuksista on ollut riittämätöntä. Tiedon kartuttamiseksi opetus- ja kulttuuriministeriö tukee aihetta käsittelevää tutkimusta. Vuonna 2010 rahoitusta sai kolme dopingaineiden käyttöä huippu-urheilun ul-

kopuolella tarkastelevaa tutkimusprojektia. Yhdessä tuetuista projekteista pyrittiin selvittämään, kuinka laaja ilmiö dopingin käyttö on suomalaisessa liikuntakulttuurissa ja sen reunoilla, sekä millaisin motiivein aineita käytetään. Kahdessa muussa tutkimuksessa tarkasteltiin dopingaineiden käyttöä kuntosaliharrastajien keskuudessa Suomessa sekä anabolisten steroidien ja kokaiinin vaikutuksia keskushermostoon.

Dopingtutkimuksen tukeminen, tutkimustiedosta ammentaminen sekä säännöllinen keskustelu muiden ministeriöiden ja viranomaisten kanssa ovat ministeriön toimia dopingin vastaisessa taistelussa. Opetus- ja kulttuuriministeriö koordinoi viranomaisyhteistyötä dopingaineiden käytön ehkäisemiseksi. Viranomaisyhteistyön tavoitteena on mm. käydä keskustelua aiheeseen liittyvän lainsäädännön ajantasaisuudesta.

Taulukko 59. Suomen ADT ry:n kansallisen testausohjelman puitteissa tekemät virtsa- ja veritestit lajeittain vuonna 2010.

Laji	Testimäärä
Hiihtourheilu	240
Yleisurheilu	225
Jääkiekko	154
Voimannosto	129
Jalkapallo	112
Amerikkalainen jalkapallo	93
Salibandy	85
Lentopallo	84
Koripallo	80
Suunnistus	60
Uintiurheilu	60
Fitness	58
Käsipallo	55
Painonnosto	55
Pyöräily	48
Paini	45
Vammaisurheilu	42
Urheilusukellus	38
Voimistelu	36
Ampumahiihto	35
Pesäpallo	31
Pikaluistelu	30
Ringette	27
Soutu	27
Ammunta	26
Triathlon	26
Judo	24
Jääpallo	24
Kanootturheilu	21
Nyrkkeily	21
Tennis	21
Kaikki yhteensä	2012
Muut joukkuelajit	28
Muut yksilölajit	219
Kaikki yhteensä	2259

Lähteitä:

Dopinglinkki-verkkoneuvontapalvelu. Saatavilla: <http://www.dopinglinkki.fi>.

HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiansäveltelyjärjestelmä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

Suomen Antidopingtoimikunta ADT ry. Antidoping. Saatavilla: <http://www.antidoping.fi>

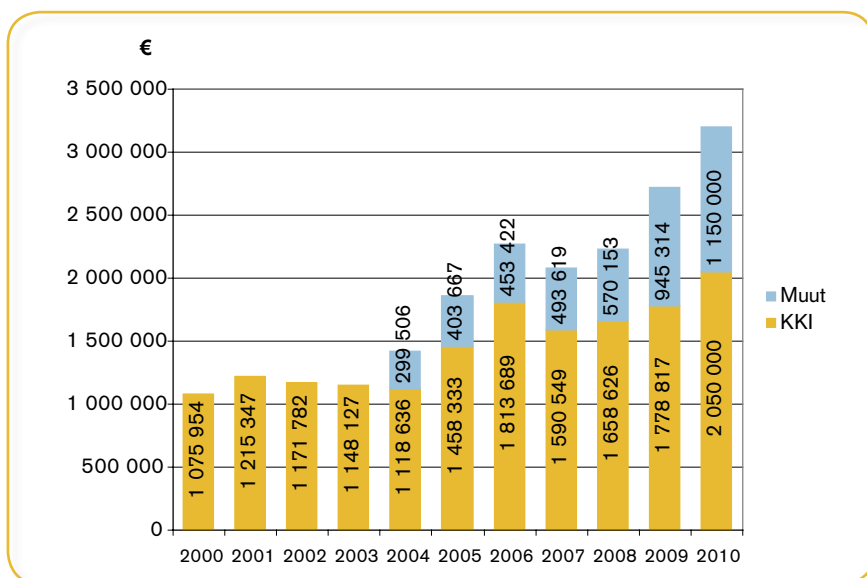
11 Terveyttä edistävä liikunta

Keskeinen liikunnan edistämisen tavoite on väestön toimintakyvyn, terveyden ja hyvinvoinnin parantaminen. Terveyttä edistävän liikunnan kehittämiseen on vuosittain varattu oma määrärahasa valtion liikuntabudjetista. Määräraha jakautuu terveyttä edistävän liikunnan ohjelman hankeavustuksiin sekä Kunnossa kaiken ikää (KKI) -ohjelman tukeen. Vuonna 2010 liikuntamäärärahoista osoitettiin yhteensä 3,2 miljoonaa euroa terveyttä edistävän liikunnan kehittämiseen. Summasta 2 050 000 euroa ohjattiin KKI -ohjelmaan ja 1 150 000 euroa poikkihallinnolliseen terveysliikunnan ohjelmaan. Terveyttä edistävän liikunnan kehittämiseen myönnettyjen määrärahojen kehitys vuosina 2000–2010 on esitetty kuviossa 24.

Terveyttä edistävän liikunnan ohjelman avustuksia myönnetään terveyttä edistävän liikunnan kehittämislinjoista tehdyn valtioneuvoston periaatepäätöksen (2008) mukaisiin liikuntapainotteisiin hankkeisiin sekä kuntien ja järjestöjen yhteisiin poikkihallinnollisiin terveysliikuntahankkeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa terveyttä edistävän liikunnan kehittämislinjoja koordinoi valtioneuvoston periaatepäätökseen perustuva monialainen terveyttä edistävän liikunnan neuvottelukunta, jossa ovat edustettuina keskeiset ministeriöt ja sidosryhmät. Neuvottelukunta antaa lausuntoja ja tekee esityksiä rahoituksesta ja hankkeista. Olosuhteita terveyttä edistävälle liikunnalle luovat osaltaan myös liikenne- ja viestintäministeriö, ympäristöministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö sekä Metsähallitus. Myös liikuntajärjestöt, sosiaali- ja terveysalan järjestöt, kun-

nat sekä Raha-automaattiyhdistys ovat keskeisiä toimijoita terveyttä edistävän liikunnan kehittämisessä ja järjestämisessä.

Vuodesta 1995 lähtien käynnissä ollut Kunnossa kaiken ikää -ohjelma on valtakunnallinen opetus- ja kulttuuriministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön rahoittama toimintaohjelma, jossa mukana ovat niin ikään liikenne- ja viestintäministeriö, ympäristöministeriö sekä Metsähallitus. Ohjelman toteuttamisesta vastaa Liikunnan ja kansanterveyden edistämistätiö LIKES, mutta paikallisella tasolla toimintaa toteuttavat mm. kuntien liikunta- ja terveystoimet, työnantajat, työterveyshuolto, liikuntaseurat sekä muut järjestöt. KKI -ohjelman tavoitteena on (1) yli 40-vuotiaiden kannustaminen säännöllisen liikunnan pariin, (2) työikäisten sekä ikääntyneiden terveyden ja hyvinvoinnin lisääminen liikunnan avulla sekä (3) helposti lähestyttävien pysyvien liikuntapalvelujen luominen aikuisten lähipiiriin eri puolille Suomea. Vuonna 2010 erityistä huomiota kiinnitettiin fyysisesti huonokuntoisiin miehiin sekä painonhallintaan liittyviin liikunta- ja ravitsemusmalleihin. Vuosi 2010 oli KKI-ohjelman neljännen viisivuotiskauden (2010–2014) ensimmäinen vuosi. Hankeavustuksia ohjelman puitteissa myönnettiin vuonna 2010 yhteensä 734 000 euroa. Avustushakemuksia tehtiin yhteensä 408 kappaletta, joista 233 sai myönteisen avustuspäätöksen. KKI-hankkeiden hakemuskäärät ja myönteiset päätökset hanketyypeittäin vuosina 2008–2010 on esitetty taulukossa 60.

Kuvio 24. Terveyttä edistävän liikunnan kehittämiseen myönnetty määrärahat vuosina 2000–2010, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Taulukko 60. Kunnossa kaiken ikää -projektin hankkeet vuosina 2009–2010, indeksikorjaamaton.

Hanketyyppi	2009			2010		
	Haettu, kpl	Myönnetty, kpl	Myönnetty, €	Haettu, kpl	Myönnetty, kpl	Myönnetty, €
Pienyhteisöhankeet	117	54	112 100	128	59	136 200
Paikallishankkeet	155	95	202 900	223	135	267 900
Suuret kaupungit	12	10	72 000	12	11	69 400
Aluehankkeet	26	23	235 000	25	18	234 400
Tukihankkeet	21	17	68 000	17	10	26 100
Muut hankkeet	3	0	0	3	0	0
Olosuhdehankkeet	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	334	199	690 000	408	233	734 000

Poikkihallinnollisella terveyttä edistävän liikunnan ohjelmalla pyritään liikunnallisten elintapojen edistämiseen ihmisten terveyden ja toimintakyvyn parantamiseksi. Vuonna 2010 terveysliikunnan ohjelman puitteissa myönnettiin 1 150 000 euroa hankeavustuksia yhteensä 37 hankkeelle. Myönnetty hankeavustukset vaihtelivat 10 000–60 000 euron välillä. Taulukossa 61 esitetään hakijatyypeittäin terveysliikunnan ohjelman hankeavustuksia hakeneiden

ja saaneiden lukumäärät sekä myönnetty avustussummat vuosina 2008–2010. Taulukossa 62 esitetään terveysliikunnan ohjelman puitteissa avustusta saaneet hankkeet teemoittain vuosina 2008–2010. Osa hankkeista sopisi useampaan kuin yhteen kategoriaan, tästä syystä teemajaottelu on vain suuntaa antava. Terveysliikunnan ohjelman kautta avustusta saaneet kuntien 12 hanketta on lueteltu luvussa 3.

Taulukko 61. Terveysliikunnan ohjelman hankkeet hakijoittain vuosina 2009–2010, indeksikorjaamaton.

Hakija	2009			2010		
	Haettu, kpl	Myönnetty, kpl	Myönnetty, €	Haettu, kpl	Myönnetty, kpl	Myönnetty, €
Kunta	16	11	302 000	13	12	342 000
Erytisliikuntajärjestö	6	4	109 000	6	5	125 000
Valtakunnallinen liikuntajärjestö	4	3	125 000	4	4	165 000
Alueellinen liikuntajärjestö	4	4	100 000	5	4	145 000
Lajiliitto	1	1	40 000	1	1	45 000
Muu järjestö tai säätiö	11	10	254 000	13	10	320 000
Liikuntatieteellinen yhteisö	0	0	0	1	1	8 000
Yhteensä	42	33	930 000	43	37	1 150 000

Taulukko 62. Terveysliikunnan ohjelman hankkeet teemoittain vuosina 2009–2010, indeksikorjaamaton.

Teema	2009			2010		
	Lkm	€	%	Lkm	€	%
Poikkihallinnolliset, kuntarajat ylittävät	11	362 000	38,9	7	248 000	21,6
Poikkihallinnolliset, paikalliset	3	40 000	4,3	7	185 000	16,1
Lapset ja nuoret	7	172 000	18,5	4	115 000	10,0
Ikääntyvät	1	35 000	3,8	4	112 000	9,7
Erytisliikuntapainotteiset	6	209 000	22,5	12	340 000	29,6
Laji- ja järjestötoiminnan kehittäminen	4	82 000	8,8	1	35 000	3,0
Koulutuksen ja koulutusmateriaalien kehittäminen	1	30 000	3,2	3	115 000	10,0
Yhteensä	33	930 000	100,0	38	1 150 000	100,0

Lähteitä:

HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön
harkinnanvaraisten valtionavustusten
asiankäsittelyjärjestelmä.

Aalto-Nevalainen, P. Terveyttä edistävän
liikunnan hankkeet 2010. Helsinki: Opetus- ja
kulttuuriministeriö.

Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö. Kunnossa
kaiken ikää -ohjelman hakujen 1/2008, 2/2008,
1/2009, 2/2009, 1/2010 ja 2/2010 yhteenvedot.

Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö.
Kunnossa kaiken ikää -ohjelma. Saatavilla: [http://
www.kki.likes.fi](http://www.kki.likes.fi).

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla:
<http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

Valtioneuvoston periaatepäätös terveyttä edistävän
liikunnan ja ravinnon kehittämislinjoista 2008.
Sosiaali- ja terveysministeriön esitteitä 2008:10.
Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

12 Lasten ja nuorten liikunta

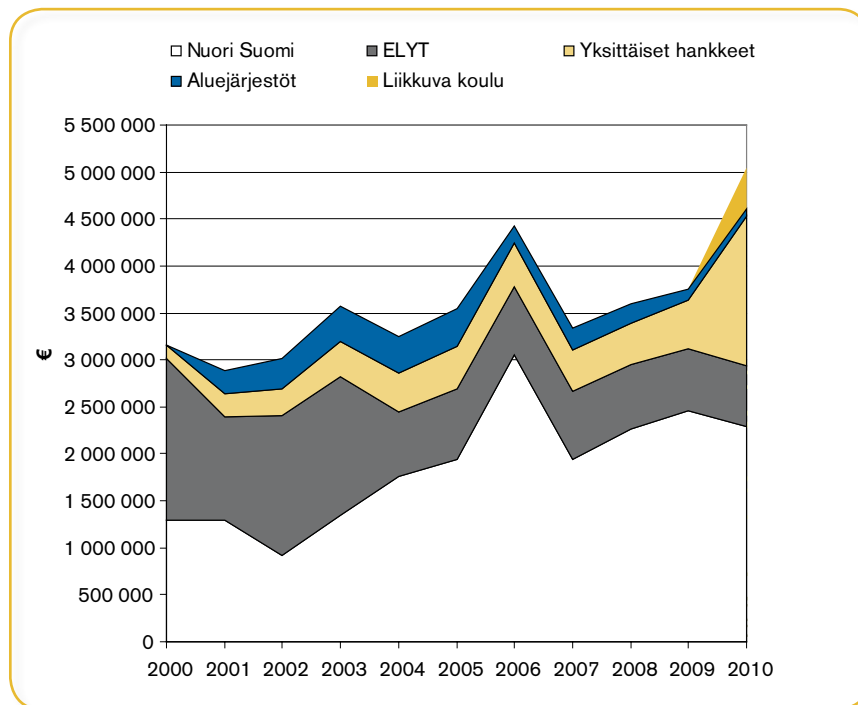
Lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen varataan vuosittain oma määrärahasa valtion liikuntabudjetista. Määrärahalla rahoitetaan mm. vuonna 1999 alkunsa saanutta lasten ja nuorten liikuntaohjelmaa, joka on edennyt vuosina 2008–2011 toteutettavaan kolmanteen vaiheeseensa. Lasten ja nuorten liikuntaohjelman avulla pyritään edistämään erityisesti vähän liikkuvien lasten ja nuorten liikunnan harrastamista.

Lasten ja nuorten liikuntaohjelma toteuttaa hallitusohjelman linjausta, jonka mukaisesti liikuntapolitiikalla edistetään väestön hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä elämänsä eri vaiheissa, pääpainon ollessa lasten ja nuorten liikunnassa. Liikuntaohjelman kolmannen vaiheen tavoitteena on (a) jatkaa ja syventää ohjelman toteuttamista, (b) saada uusia kuntakoordinoituja kuntien ja kansalaistoimijoiden yhteishankkeita erityisesti kasvukeskuksiin sekä (c) löytää toimintamalleja, joissa eri toimijat voisivat entistä paremmin tehdä poikkihallinnollista yhteistyötä erityisesti koulutuksen, nuorisotyön ja liikunnan välillä. Ohjelman sisällöllisiä painopisteitä ovat seura-toiminnan laadun kehittäminen, koulupäivän aikana tapahtuva liikunta sekä varhaiskasvatus ja päivähoito.

Vuonna 2010 lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen kohdistettiin valtion liikuntamäärärahoista yhteensä 5 050 000 euroa. Määräraha nousi 1,4 miljoonalla eurolla vuodesta 2009. Suurin osa määrärahasta osoitettiin Nuori Suomi ry:lle. Se sai valtionavustusta lasten ja nuorten liikuntaohjelmaan 2 290 000 euroa

sekä liikunnasta syrjäytyneiden lasten ja nuorten aktiivisuushankkeeseen 30 000 euroa. ELY-keskuksille osoitettiin 650 000 euroa jaettavaksi edelleen paikallisiin hankkeisiin. Liikunnan aluejärjestöille kohdennettiin avustuksia yhteensä 83 000 euroa. Yksittäisiin lasten ja nuorten liikuntaohjelman hankkeisiin kohdennettiin yhteensä 1,6 miljoonaa euroa. Kuviossa 25 on esitetty lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen myönnetty valtionavustukset vuosina 2000–2010.

Vuonna 2010 käynnistyi Liikkuva koulu -hanke kouluikäisten liikuntasuosittelun jalkauttamiseksi kaikkiin suomalaisiin peruskouluihin. Hanke rahoitetaan veikkausvoittovaroista ja vuonna 2010 valtionavustuksia jaettiin yhteensä 442 250 euroa. Liikkuva koulu on vuosille 2010–2012 ajoittuva kehittämis- ja tutkimushanke, jonka päätavoitteena on vakiinnuttaa kouluihin liikunnallinen toimintakulttuuri ja parantaa kouluikäisten fyysistä aktiivisuutta. Hanke sisältää myös mentoriverkoston, täydennyskoulutusta sekä tutkimusta. Osana hanketta luodaan kouluikäisten fyysisen toimintakyvyn seurantarjestelmä. Hanke toteutetaan yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä puolustushallinnon kanssa. Muita keskeisiä yhteistyötahoja ovat opetushallitus, ELY-keskukset, LIKES, Jyväskylän yliopisto sekä useat kansalaisjärjestöt. Syksyllä 2010 pilottikouluina aloitti 21 hanketta eri puolilla Suomea.

Kuvio 25. Lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen myönnettyt avustukset vuosina 2000–2010, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Lähteitä:

HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä.

Liikkuva koulu. Saatavilla: <http://www.edu.fi/liikkuvakoulu/>

Liikkuva koulu -hanke. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:4. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Nuori Suomi ry. Saatavilla: <http://www.nuorisuomi.fi>.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

Valtion talousarvioesitykset. Valtiovarainministeriö. Saatavilla: <http://budjetti.vm.fi>.

13 Erityisliikunta

Erityisliikunta on tarkoitettu henkilöille, joiden on vaikea osallistua yleisesti tarjolla olevaan liikuntaan vamman, sairauden, muun toimintakyvyn heikentymisen tai sosiaalisen tilanteensa vuoksi. Erityisryhmien liikunta tai soveltava liikunta on enimmäkseen tavallista terveyttä tai toimintakykyä edistävää liikuntaa, mutta myös erityisryhmien huippu-urheilu lasketaan mukaan erityisliikuntaan. Arvioiden mukaan yli miljoona suomalaista kuuluu liikunnan erityisryhmiin korkean iän, sairauden tai vamman vuoksi. Osa heistä käyttää yleisiä liikuntapalveluja, osa tarvitsee kohderyhmän tarpeet huomioivaa soveltavaa liikuntaa, jossa vaaditaan erityisosaamista. Nykyisin ohjatussa erityisliikunnassa arvioidaan olevan mukana noin 250 000 henkilöä.

Erityisryhmille soveltuvaa liikuntatoimintaa järjestävät etenkin kunnat, erityisryhmien liikuntajärjestöt, sosiaali- ja terveydenhuollon laitokset sekä koulut. Myös lajiliitot ja urheiluseurat osallistuvat erityisliikunnan järjestämiseen tekemällä yhteistyötä em. toimijoiden kanssa. Keskeinen tekijä erityisryhmien liikuntaa järjestettäessä on liikuntatilojen ja liikuntaympäristöjen esteettömyys, missä kunnilla on keskeinen rooli. Kuntien velvollisuus luoda edellytyksiä erityisliikunnalle on sisällytetty liikuntalakiin (1054/1998), jonka mukaan ”kunnan tulee luoda edellytyksiä kunta-laisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät”. Suomen kunnissa työskentelee tällä hetkellä noin 90 nimettyä erityisliikunnan ohjaajaa. Kunnille osoitetun kyselyn tulosten perusteella vuonna 2008 kunnissa tehtiin erityisliikunnanohjaaja-nimikkeellä keskimäärin kaksi henkilötyövuotta 100 000 asukasta

kohden. Esitetty luku on kuitenkin vain suuntaa antava, sillä kaikki kunnat eivät kyselyyn vastanneet.

Liikuntalaissa säädetysti valtion liikuntaneuvostolla on erityisliikunnan jaosto. Jaosto toimii liikunnan asiantuntijaelimenä vammaisten, pitkäaikaissairaiden ja ikääntyneiden liikuntaan liittyvissä kysymyksissä. Erityisliikunnan jaoston tehtävänä on tehdä esityksiä, aloitteita ja kehittämisselvityksiä erityisliikunnan alalta, antaa erityisliikuntaan liittyviä lausuntoja, järjestää koulutustilaisuuksia alan yhteisöjen kanssa sekä vastata koulutuksen yhteensovittamisesta, osallistua alan kansainväliseen yhteistyöhön, toimia tiedonvälittäjänä eri hallintokuntien ja alan toimijoiden välillä sekä edistää erityisliikuntaa kunnissa, järjestöissä ja laitoksissa.

Erityisliikunnalla ei ole valtion liikuntabudjetissa omaa momenttia, vaan sen määrärahoja sisältyy useisiin tilijaottelun kohtiin. Määrärahoja erityisliikunnalle ohjautuu mm. kuntien liikuntatoimen valtionosuuksien, terveyttä edistävän liikunnan ja lasten ja nuorten liikunnan kehittämisrahojen sekä liikuntajärjestöjen, liikuntatieteellisen tutkimuksen ja liikunnan koulutuskeskusten avustusten kautta. Erityisliikunnan kokonaismäärärahat vuonna 2010 olivat noin 7,1 miljoonaa euroa, mikä oli 500 000 euroa enemmän kuin vuotta aiemmin. Kuviossa 26 on esitetty erityisliikunnalle myönnetyn kokonaisrahoituksen kehitys vuosina 2000–2010.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on julkaissut raportin kuntien erityisliikunnan tilanteesta vuonna 2009 (Ala-Vähälä). Raportin mukaan vuonna 2009 kuntien liikuntatoimen erityisliikuntaan kohdistettiin valtionosuuksista arviolta noin 2,2 miljoonaa euroa, josta puolet kului erityisliikunnanohjaajien palkkoihin ja puolet ohjattuun erityisliikuntatoimintaan.

Valtakunnallisten erityisliikuntajärjestöjen osuus erityisliikunnan kokonaismäärärahoista vuonna 2010 oli noin 3,6 miljoonaa euroa, mikä sisältää sekä Paralympiakomitean että 11 muun erityisliikuntajärjestön toiminta-avustukset, vammaisurheilijoiden apurahat sekä erilaisiin hankkeisiin tarkoitetut erityisavustukset. Tämän lisäksi lajiliittojen toteuttama erityisliikunta huomioidaan korottavana tekijänä niiden toiminta-avustuksia tarkistettaessa. Liikunta- ja erityisliikuntajärjestöjen valtionavustuksia käsitellään tarkemmin luvussa 6. Valtionavustuksia erityisliikunnan hankkeisiin myönnettiin myös useille kunnille ja muille järjestöille.

Vuonna 2010 erityisliikuntaan liittyviin tutkimushankkeisiin myönnettiin valtionavustusta noin 700 000 euroa, mikä on 100 000 euroa enemmän kuin vuotta aiemmin. Tuettuja tutkimushankkeita oli 11 kappaletta. Muihin kohteisiin, kuten erityisliikunnan julkaisuihin, kansainväliseen yhteistyöhön, hallintoon ja kehittämishankkeisiin käytettiin yhteensä 600 000 euroa. Erityisliikunnan järjestöavustukset, tutkimusavustukset ja muut rahoituskohteet vuosina 2004–2010 on esitetty taulukossa 63.

Lähteitä:

Ala-Vähälä T. Raportti kuntien erityisliikunnan tilanteesta vuonna 2009. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:17. Helsinki: Opetusministeriö.

HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä.

Koivumäki K. Erityisliikunnan kokonaisrahoitus 2000–2010. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.

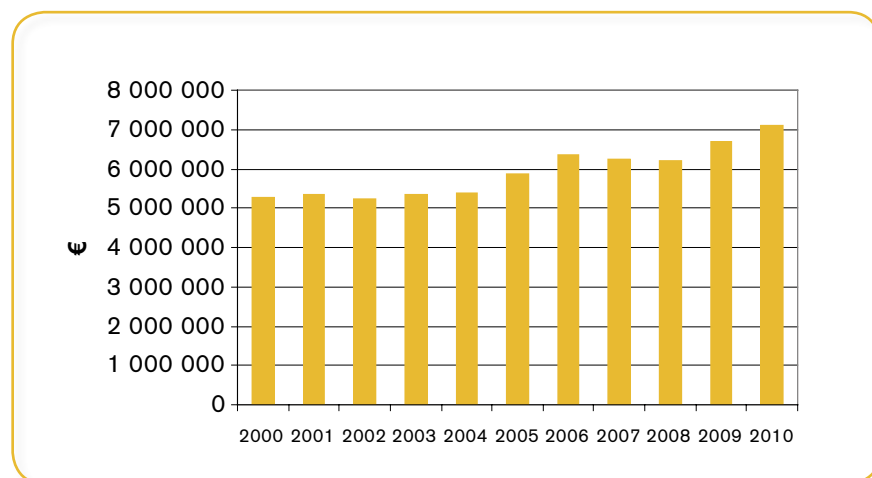
Koivumäki, K. Erityisryhmien liikunnan perustiedosto 2010. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Saatavilla: http://www.erityisliikunta.fi/filearc/182_Erityisliikunnan%20perusteet%202010.pdf.

Kuntien liikuntatoimen talous- ja henkilöstötietoja vuosilta 2006–2009. Opetusministeriön julkaisuja 2010:15. Helsinki: Opetusministeriö.

Liikuntalaki 18.12.1998/1054.

Liikuntatieteellinen Seura ry. Erityisliikunta. Saatavilla: <http://www.erityisliikunta.fi/>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

Kuvio 26. Erityisliikunnan kokonaisrahoituksen kehitys vuosina 2000–2010, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Taulukko 63. Erityisliikunnan järjestöavustukset, tutkimus ja muut rahoituskohteet vuosina 2003–2010 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Hakija	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Erityisliikuntajärjestöt	2 525 952	2 706 667	2 947 245	3 071 405	3 109 924	3 354 341	3 600 000
Erityisliikunnan tutkimus	384 907	466 667	623 456	438 772	518 321	609 880	700 000
Muut kohteet	240 567	350 000	510 100	548 465	518 321	508 234	600 000
Yhteensä	3 151 426	3 523 333	4 080 801	4 058 643	4 146 565	4 472 455	4 900 000

Lähteet

- Aalto-Nevalainen, P. Terveyttä edistävän liikunnan hankkeet 2010. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Ala-Vähälä, T. Raportti kuntien erityisliikunnan tilanteesta vuonna 2009. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:17. Helsinki: Opetusministeriö.
- Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutuneesta opetuksesta vuonna 2010.
- Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten käyttökustannusten valtionosuuspäätökset vuodelle 2010. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Arpajaislaki 23.11.2001/1047.
- Asetus raha-arpa- ja veikkauspelien ylijäämän käyttämisestä 24.9.1982/725.
- Asetus vapaasta sivistystyöstä 6.11.1998/805.
- Avustusesitykset liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin vuosina 2000–2010. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito. Valtionhallinnon internetraportointi. Valtiokonttori. Saatavilla: <http://www.netra.fi>.
- Dopinglinkki-verkkoneuvontapalvelu. Saatavilla: <http://www.dopinglinkki.fi>.
- HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä.
- Järvelä, R. Liikuntapaikkarakentamisen tutkimus 2010. Haetut ja avustetut hankkeet. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Kansallinen liikuntatutkimus 2009–2010. Saatavilla: http://www.slu.fi/materiaalit/julkaisut_ja_oppaat/kansallinen-liikuntatutkimus/
- Koivumäki K. Erityisliikunnan kokonaisrahoitus 2000–2010. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Saatavilla: http://www.erityisliikunta.fi/filearc/182_Erityisliikunnan%20perusteet%202010.pdf.
- Kuntien liikuntatoimen talous- ja henkilöstötietoja vuosilta 2006–2009. Opetusministeriön julkaisuja 2010:15. Helsinki: Opetusministeriö.
- Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 29.12.2009/1705.
- Laki raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä 23.11.2001/1054.
- Laki vapaasta sivistystyöstä 21.8.1998/632.
- Liikkuva koulu. Saatavilla: <http://www.edu.fi/liikkuvakoulu/>
- Liikkuva koulu -hanke. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:4. Helsinki: Opetusministeriö.
- Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö. Kunnossa kaiken ikää -ohjelman hakujen 1/2008, 2/2008, 1/2009, 2/2009, 1/2010 ja 2/2010 yhteenvedot.
- Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö. Kunnossa kaiken ikää -ohjelma. Saatavilla: <http://www.kki.likes.fi>.
- Liikunnan koulutuskeskusten laatu- ja kehittämishankkeiden valtionavustukset sekä opintoseteliavustukset vuonna 2010. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Liikunta-asetus 18.12.1998/1055.
- Liikuntajärjestöjen selvitykset valtionavustuksen käyttämisestä vuonna 2010.
- Liikuntalaki 18.12.1998/1054.
- Liikuntapaikkarakentamisen suunta 2011 -asiakirja. Valtion liikuntaneuvosto. Helsinki: Opetusministeriö.
- Liikuntatieteellinen Seura ry. Erityisliikunta. Saatavilla: <http://www.erityisliikunta.fi/>
- Nuori Suomi ry. Saatavilla: <http://www.nuorisuomi.fi>.
- Opetushallitus. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmien raportit. Saatavilla: www.vos.uta.fi/rap/
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Linjaukset ja rahoitus. Veikkausvoittovarot. Saatavilla: http://www.minedu.fi/OPM/Linjaukset_ja_rahoytus/veikkausvoittovarot/?lang=fi.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. Saatavilla: <http://www.stm.fi>.
- Suomen Antidopingtoimikunta ADT ry. Antidoping. Saatavilla: <http://www.antidoping.fi>.

- Suomen Olympiakomitea. Vuosikertomus 2010. Saatavilla: <http://www.noc.fi/olympiakomitea/?x32999=3846661>.
- Suomen Olympiakomitea. Huippu-urheilu. Saatavilla: <http://www.noc.fi/huippu-urheilu/>
- Suomen Paralympiakomitea. Paralympiakomitean vuosikertomus 2010. Saatavilla: <http://www.paralympia.fi/fileadmin/tiedostot/Tiedostoja/toimari2010.pdf>.
- The International Working Group on Women and Sport. Saatavilla: <http://www.iwg-gti.org/>
- Tilastokeskus. Julkisten menojen hintaindeksi. Opetusministeriön hallinnonala. Saatavilla: <http://www.stat.fi/til/jmhi>.
- Tilastokeskus. Kuntien ja kuntayhtymien talous ja toiminta 2010. Saatavilla: http://pxweb2.stat.fi/database/StatFin/jul/ktt/2010/2010_fi.asp.
- Tilastokeskus. Kuntien talous ja toiminta. Julkinen talous. Julkaisut vuosilta 2001-2009. Helsinki.
- Tilastokeskus. Rakennuskustannusindeksi. Saatavilla: <http://www.stat.fi/til/rki>.
- Tolonen H. Vuoden 2010 valtakunnallisten liikuntajärjestöjen avustusvalmistelun esittelymuistio. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Tutkimus väestön liikuntakyvyn, liikuntahalun ja liikuntataitojen edistäjänä. Liikuntatutkimuksen suunta vuoteen 2010. Opetusministeriön julkaisuja 2005:16. Helsinki: Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto.
- Urheiluopistoverkosto 2010-luvulla. Urheiluopistojen koulutuksen ja verkostoyhteistyön kehittämislinjauksia. Opetusministeriön julkaisuja 2009:41. Helsinki: Opetusministeriö.
- Uusi suunta liikuntatutkimukseen. Opetusministeriön strategia liikuntatutkimuksen suuntaamiseksi ja hyödyntämiseksi. Opetusministeriön julkaisuja 2009:18. Helsinki: Opetusministeriö.
- Valtakunnallisten lajiliittojen tulosperusteisen määrärahaajan kehittäminen - avustusjärjestelmätyöryhmä V:n muistio. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:27. Helsinki: Opetusministeriö.
- Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutuneesta opetuksesta vuonna 2010.
- Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten käyttökustannusten valtionosuuspäätökset vuodelle 2010. Helsinki: Opetusministeriö.
- Valtakunnallisten liikuntajärjestöjen yleis- ja erityisavustuksiin liittyvät ehdot ja rajoitukset 2010. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Valtiokonttori. Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito. Valtionhallinnon internetraportointi. Saatavilla: <http://www.netra.fi>.
- Valtionavustuslaki 27.7.2001/688.
- Valtioneuvoston periaatepäätös terveyttä edistävän liikunnan ja ravinnon kehittämislinjoista 2008. Sosiaali- ja terveysministeriön esitteitä 2008:10. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Valtion liikuntaneuvosto. Liikuntatieteen jaoston toimintakertomus kaudelta 2007–2011. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Valtion talousarvioesitykset. Valtiovarainministeriö. Saatavilla: <http://budjetti.vm.fi>.
- Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2010. Opetusministeriön hallinnonala. Valtiokonttori.
- Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2011. Opetusministeriön hallinnonala. Valtiokonttori.
- Valtion tilinpäätöskertomukset. Valtiovarainministeriö. Saatavilla: http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/20110823Valtio/name.jsp.
- Vapaan sivistystyön kehittämisohjelma 2009–2012. Opetusministeriön asettaman työryhmän loppuraportti. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:12. Helsinki: Opetusministeriö.

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja -sarjassa vuonna 2012 ilmestyneet

- 1 Koulutus ja tutkimus vuosina 2011–2016;
Kehittämissuunnitelma
- 2 Utbildning och forskning 2011–2016;
Utvecklingsplan
- 3 Education and Research 2011–2016;
A development plan
- 4 Suomen kansainvälinen yhteisjulkaiseminen
- 5 Tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien
oppilaiden opetuksen kehittäminen 2007–
2011; Kehittävän arvioinnin loppuraportti.
- 6 Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma
2012–2015
- 7 Barn- och ungdomspolitiskt utvecklingsprogram
2012–2015
- 9 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2013–2016
- 10 Hitaasti mutta varmasti? Saavutettavuuden
edistyminen yliopistoissa ja
ammattikorkeakouluissa 2000-luvulla
- 14 Koulutuksen arviointisuunnitelma vuosille
2012–2015
- 17 The National Policy Programme for Older
People's Physical Activity; Health and well-
being from physical activity

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Undervisnings- och kulturministeriet
Ministry of Education and Culture
Ministère de l'Éducation et de la culture

ISBN 978-952-263-139-8 (PDF)
ISSN-L 1799-0343
ISSN 1799-0351 (PDF)